HIPPOCRATES CONTRACTUS,

IN QUO

Magni *Hippocratis*, Medicorum Principis, Opera omnia in brevem Epitomen ſumma diligentia redacta habentur.

Studio & Opera

THOMÆ BURNET, M. D.

Medici Regii, & Collegii Regii Medicorum *Edinburgenſium* Socii.

LONDINI:

Excuſ. pro Johan. Malthus, ad Inſigne Solis & Bibliorum in vico vulgo dicto *The Poultrey*, 1686.

1606/1385.

HIPPOCRATES CONTRACTUS,

IN QUO

Magni *Hippocratis*, Medicorum Principis, Opera omnia in brevem Epitomen summa diligentia redacta habentur.

Studio & Opera

THOMÆ BURNET, M. D.

Medici Regii, & Collegii Regii Medicorum *Edinburgensium* Socii.

LONDINI:

Excus. pro Johan. Malthus, ad Insigne Solis & Bibliorum in vico vulgo dicto *The Poultrey*, 1686.

BRITISH MUSEUM 15 68 SEP

Edinburgh, *Auguſt* 7. 1685.

FOraſmuch as there being an Addreſs made to the Lords of His Majeſties Privy Council, by Doctor *Thomas Burnet*, Phyſitian in Ordinary to His moſt Sacred *Majeſty*, and Fellow of the Royal Colledge of Phyſicians at *Edinburgh*, in *Scotland*; Deſiring, that in regard he hath compoſed and cauſed to be Printed a Book Intituled, *Hippocrates Contractus*, which is Approved by the ſaid Colledge, he might have the ordinary Priviledge allowed to Authors and Compoſers of Books.

The ſaid Lords, having conſidered the aforeſaid Addreſs, do hereby give and grant the ſole priviledge and licence of Printing the ſaid Book to the ſaid Doctor *Thomas Burnet*, or his Order, for the ſpace of Nineteen years after the date hereof. Diſcharging all perſons whatſoever from Printing, Reprinting, Importing, Vending or Selling any of the ſaid Books in this Kingdom, without the ſpecial Licence of the ſaid Doctor, or his Aſſignees, under the pain of Confiſcation thereof to his or their behoove, beſides being farther puniſhed as the Council ſhall think fit. Extracted by me

Colin Meckenzie.
Cls. Sti. Conſ.

ILLUSTRISSIMO ac NOBILISSIMO

Domino, D. JACOBO

PERTHI Comiti, Baroni de *DRUMMOND*, *Strathiernæ Seneſchallo* Hæreditario, *Sereniſſimo* Regi ab intimis & Secretioribus Conſiliis, Regnique *Scotiæ* ſummo Cancellario, Patrono ſuo Eminentiſſimo.

Nec non,

Clariſſimis Excellentiſſimiſque Viris D. *ROBERTO SIBBALDO* Equiti aurato Archiatro & Præſidi digniſſimo, D. *ROBERTO TROTTERO*, D. *IOANNI LEIRMONTIO* Cenſoribus Æquiſſimis, reliquiſque Regii Medicorum Collegii apud *Edinburgum* Sociis Doctiſſimis

Hunc parvæ molis librum, in honoris, ſummæque obſervantiæ, & amicitiæ integerrimæ teſſeram, humillime offert, dedicatque,

THOMAS BURNET,
Socius & Collega.

APPROBATIO.

CUm *Dominus* Thomas Burnetus *Medicinæ Doctor & Medicus Regius ordinarius Regiique medicorum Collegii apud* Edinburgum *Socius, librum à se compositum, cui titulus,* Hippocrates Contractus, *nobis perlegendum exhibuerit; atque in eo nihil sit, quod bonis moribus repugnet, quin ipsa totius* Hippocraticæ *doctrinæ medulla in ipso expressa sit, multique proinde usus, cum tyronibus, tum in praxi versatissimis esse poterit, dignum esse censemus, qui typis impressus, in publicam lucem emittatur. In cujus rei fidem subscriptiones nostras manuales apposuimus primo die* Augusti *anno* Domini, 1685.

Robertus Sibbaldus *Præses,*
R. *M.* C.
Robertus Trotterus *Censor,*
R. *M.* C.
Joannes Leirmontius *Censor,*
R. M. C.

Præfatio ad LECTOREM.

Licet Macrobio (Lector *Benevole*) *in ſomnium Scipionis libro*, Hippocratem *noſtrum tam falli quam fallere neſcium aperte pronuncianti, aſſentiri non poſſim, neque etiam uſquequaque placeat, cum multis, divino virum ingenio Ethnicum appellare, fatendum tamen ultro, ſummum fuiſſe Philoſophum*, Summum item *Medicum, multorum bonorum nobis authorem, rariſſimi doni virum, ſemper & ubique laudandum, ſatis pro dignitate nunquam. Quam fuerit acris ingenii, ſtupendæ eruditionis, ac judicii ſubacti, vel inde conjicere licet, quod ex parvis & vulgaribus initiis, in magnam artem medicinam provexerit, omneſque Anteceſſores ſuos longè ſuperârit, in hunc uſque diem à nullo hactenus ſuperatus, licet quam plurimi poſt eum æternâ laude digni extiterint Medici. Genuina enim ejus ſcripta, quæ temporum injurias huc uſque evaſerunt, eruditis lectoribus ſummam ſemper pariunt admirationem, nec eſt quod vel ipſe Zoilus carpere poſſit, tam terſe, rotunde, elegan-ter, ac ſuccincte omnia proponit. Vera etiam ut plurimum dicere, qui in artis operibus probè verſatur, haud dubie affirmabit. Non mirum ergo quod illum tota dehinc poſteritas Medicorum Principem ſummo ſuo merito indigitaverit. Præ aliis quibuſcunque peritiſſimum fuiſſe magnum* Hippocratem *in prognoſi ſtabilienda, & præſagienda vita & morte, ſatis indicant aurei & prorſus admirandi prognoſticorum & coacarum prænotionum libri: Quam diligens etiam fuerit & curioſus obſervator omnium, quæ circa ægrotantes ſunt, rerum, libri Epidemiorum fuſe oſtendunt. Liber Aphoriſmorum tanto ingenio conſcriptus creditur,*

ut

Medicinam revocavit in lucem Hippocrates, *genitus in Insula Coo Æsculapio aicata. Is cum fuisset mos, liberatos morbis scribere in templo ejus Dei quid auxiliatum esset, ut postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur atque (Ut Varro apud nos credit) jam templo cremato, Medicinam instituisse.* Plinius. lib. 29. *Naturalis Historiæ.* cap. 1.

Ex Hippocratis vita per Soranum.

Obiit apud Larisseos, *ætatis* anno 90. *ut alij vero octogesimo quinto, alij centesimo quarto quidam etiam centesimo nono: Inter* Gyrtonem *&* Larissam *sepultus est. Et in hunc usque diem monumentum ostenditur, in quo multo tempore examen fuit, quod mel conficiebat, quo nutrices infantes superficiarijs oris ulceribus (aphthas dicunt) laborantes, apud tumulum illinebant, & facile liberabant in multis imaginibus velato capite pingitur. Duos reliquit filios,* Thessalum *&* Draconem, *qui clarissimi fuisse perhibentur.*

Galenus lib. de Theriaca Pisonem, cap. 16.

Summis laudibus prosequor admirandum Hippocratem qui pestem illam ex Æthiopia, *ad* Græcos, *venientem, non alio presidio repulit, quam aerem purum faciendo, ne ab hominibus (qualis tunc erat) infectus hauriretur. Præcepit itaque, ut per totam civitatem ignis accenderetur, qui non solum é simplici materia constaret, sed bene olentes coronas & flores haberet: Talia siquidem ignibus alimenta subministrari consuluit, & ut unguenta quam pinguissima infunderent, & id genus alia bonum odorem fundentia, ut hoc pacto cives aerem purum inspirantes, ab imminenti lue tuti forent.*

HIPPOCRATES CONTRACTUS.

SECTIO PRIMA.

Hippocratis jus-jurandum, &c.

PER Apollinem Medicum & Æſculapium, Hygiamque & Panaceam jure-jurando affirmo, me quantum viribus & judicio valuero, quod nunc juro, & ex Scripto ſpondeo plane obſervaturum, Præceptorem quidem qui me hanc artem edocuit, Parentum loco habiturum, eique cum ad victum, tum etiam ad uſum neceſſaria, grato animo communicaturum. Ejuſque poſteros apud me eodem loco quò germanos Fratres fore, eoſque ſi hanc artem addiſcere volent, abſque mercede & Syngrapha edocturum; Præceptionum quoque & auditionum totiuſque reliquæ diſciplinæ, cum meos & ejus qui me edocuit liberos, tum diſcipulos qui medico jure-jurando nomen fidemque dederint participes facturum, aliorum præterea neminem. Victus etiam rationem, quantum facultate & judicio conſequi potero, ægris utilem me præſcripturum, eoſque ab omni noxa & injuria vindicaturum; neque cujuſquam præcibus adductus, alicui medicamentum lethale propinabo, neque hujus rei Author ero; neque ſimili ratione mulieri peſſum ſubditicium ad fœtum corrumpendum exhibebo: ſed caſtam & ab omni ſcelere puram, tum vitam, tum artem meam perpetuò preſtabo. Neque verò calculo laborantes ſecabo, ſed magiſtris ejus artis peritis id muneris concedam, in quamcunque autem domum ingreſſus fuero, ad ægrotantium ſalutem ingrediar, omnem injuriæ inferendæ & corruptelæ ſuſpicionem pro-

cul fugiens, tum vel maximè rerum venerearum cupiditatem, erga mulieres juxta ac viros, tum ingenuos, tum ſervos. Quæ verò inter curandum, aut etiam medicinam minime faciens, in communi hominum vita, vel videro, vel audiero, quæ minimè in vulgus efferri oporteat, ea arcana eſſe ratus, ſilebo. Hoc igitur jus-jurandum, ſi religioſè obſervâro, ac minimè irritum fecero, mihi liceat cum ſumma apud omnes exiſtimatione perpetuò vitam felicem degere, & artis uberrimum fructum percipere. Quod ſi illud violavero, contraria mihi contingant.

Hippocratis Lex, νομος.

OMnium artium Medicina nobiliſſima. Verum propter eorum qui eam exercent ignorantiam, eorumque qui temetè de his judicant, omnibus artibus jam longe inferior habetur. Cujus erroris iſta mihi potiſſimum eſſe cauſa videtur, quod ſoli arti medicæ nulla in Urbibus, præterquam ignominiæ, præfinita eſt pœna, quæ eos qui ex ea conſtant minimè attingit. Hi tragædiarum actoribus maximè ſimiles videntur, quemadmodum enim illi figuram quidem & habitum ac perſonam eorum quos referunt habent, illi ipſi autem verè non ſunt: Sic & Medici fama quidem & nomine multi, re autem & opere valde pauci.

Quisquis medicinæ ſcientiam ſibi verè comparare volet, eum his ducibus voti ſui compotem fieri oportet, natura, doctrina, loco ſtudiis apto, inſtitutione à puero, induſtria & tempore: Imprimis igitur natura opus eſt, quâ repugnante irrita ſunt omnia. Si verò natura ad optima viam commonſtret, artis doctrina paratur; quam ex inſtitutione à puero, in loco ad diſciplinam probe à natura accommodato, cum prudentia ſibi comparare oportet. Ad hæc longi temporis induſtriam accedere neceſſe eſt quo diſciplina veluti

gra-

BRITISH MUSEUM 15 SEP 68

gravidata, feliciter & bene creſcendo maturos fructus efferat.

Liber de Arte, περὶ τέχνης.

EOrum aliquid quæ nondum inventa ſunt, invenire, quodque inveniſſe quàm non inveniſſe præſtiterit, ſimiliterque imperfecta ad finem deducere, id mihi videtur illius eſſe munus, qui intelligens exiſtimari expetit. Qui verò ea quæ ab aliis ſunt inventa, inhoneſtorum verborum artificio contaminare contendit, neque quicquam corrigit, ſed à peritis inventa apud imperitos traducit, is ſanè prudentiæ exiſtimationem tueri velle non videtur, ſed potius naturam ſuam, aut ignorantiam malicioſè prodere.

Medicina eſt quæ ſane in totum à morbis ægros vindicat, morborumque vehementiam obtundit, neque iis qui à morbo victi ſunt, manum admovet, cum id medicinam præſtare non poſſe probe conſtet.

Qui verò ex morientium calamitatibus artem funditus delere conantur, miror quânam ſatis juſta oratione elati, in morientium intemperantiam cauſam non rejiciunt, ſed eorum qui medicinam exercent prudentiam accuſant. Quaſi medicorum ſit, quæ non conveniant præſcribere, in ægrorum autem facultate non ſit aliquid contra imperata admittere. Atqui longe magis eſt rationi conſentaneum, ægros non poſſe imperatis obſequi, quam medicos ea quæ minimè conveniunt imperare.

Ejuſdem eſt ſcientiæ morborum cauſas noſſe, & morbos ipſos omnibus medicamentis, quæ augeſcere morbum prohibent, curare poſſe. Medicus ſiquidem ſuffecerit ad cognoſcendum, ſufficiet etiam ad ſanandum.

Si verò is, in quo morbus cognoſcitur, ſuperetur,

ob id ſanè quod ſerius medicum acceſſit, aut ob morbi celeritatem peribit.

In Medicina valent tum qui in bonis diſciplinis liberaliter ſunt educati, tum qui a natura non infeliciter ſunt comparati.

Si verò res non ſuccedit Medico pro animi ſententia, meo quidem judicio, in morbi vehementiam, non in artem ipſam culpa rejicienda eſt.

De Priſca Medicina.

περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς.

SUnt autem opifices alii quidem mali, alii verò multum præſtantes: quod ſanè minimè contingeret, ſi prorſus non exiſteret Ars medica, nihilque in eâ vel obſervatione, vel inventione conſtaret, omneſque illius ex æquo inexperti & ignari eſſent, ægrotantiumque rebus fortuna præ-eſſet. At verò nunc aliter hæc ſe res habet: ut enim aliarum artium cunctarum opifices plurimum inter ſe differunt, tum manu, tum mente, ſic etiam in Medica evenit arte.

In Medicina via inventa eſt, per quam præclara multa longo temporis ſpatio ſunt inventa, & reliqua deinceps invententur, ſi quis probe comparatus fuerit, ut ex inventorum cognitione ad ipſorum inveſtigationem feratur.

Neceſſitate homines coacti artem medicam invenerunt, quod ægrotis oblata bene valentium victus ratio nihil contulerit. Nemo enim, mea quidem opinione, ad Medicinam inveſtigandam animum applicaturus fuiſſet, ſi eadem victus ratio, & ægris & ſanis accommodata eſſet.

Multa mala & varia ex plenitudine oriuntur, neque verò minus gravia ex inanitione, ut proinde in his maxima inſit varietas, magnaque diligentia requiratur. Modum enim quâdam conjectura colligere oportet.

oportet. Modum autem ad quem iſta referas, ut exactè cognoſcas, nullum alium invenies præter corporis ſenſum. Quocirca iſtud adeo exacte cognoſcere, ut leviter in utramque partem pecces, operoſa res eſt. Quanquam equidem vehementer hunc Medicum laudârim qui parum peccet. At exacta certitudo rarò cernitur.

Medicorum plerique malorum navium gubernatorum mihi ſimillimi videntur; qui ſi tranquillo mari navem regunt, nemo eos peccare deprehendat, quod ſi eos vehemens ventus aut tempeſtas oppreſſerit, jam omnibus manifeſtè conſtat eorum imperitia & culpa fuiſſe perditam. Ad hunc ſanè modum improbi plerique Medici dum leviter affectos curant, in quibus vel graviſſimi errores commiſſi nihil periculi admittunt, (cum multi hujuſmodi morbi ac longe frequentius quam graviores hominibus contingant) in iis quidem ſi delinquant, plebeios latent: ubi verò in magnum & vehementem ac periculoſum morbum, inciderint, tum ipſorum ars & errores omnibus ſunt conſpicui. Horum enim cujuſque vindices pœnæ præſto ſunt, neque in longum differuntur. Ejuſmodi naturas quæ celeriter ac vehementer ſuorum delictorum incommoda percipiunt, equidem reliquis imbecilliores eſſe cenſeo.

Rectè mihi videntur illi artem dignam judicaſſe, quæ ad Deum Authorem ex majorum inſtitutis referretur. Nam neque ſicco, neque humido, neque calido, neque frigido hominem lædi exiſtimaverunt, neque horum aliquo ei opus eſſe. Sed quod in unoquoque potentius eſſet, & ſupra naturam humanam, adeo ut ab eâ ſuperari non poſſet, id lædere cenſuerunt, & tollere donati ſunt. In Homine ineſt & amarum & ſalſum, & dulce & acidum, & acerbum & inſipidum, aliaque excenta, quæ pro copia & viribus varias habent facultates.

De Medico, περὶ ἰητροῦ.

AD Medici authoritatem mihi pertinere videtur, ut perſpiciat, quoad ejus natura feret, bene colorato & optime habito ſit corpore. Putant enim plerique hominum, ſi qui minus feliciter corpus diſpoſitum habeant, eos neque aliis rectè conſulere poſſe.

Præterea ejus cultus mundus eſto, veſtis ſit decora, & unguentis utatur benè olentibus citra omnem odoris ſuſpicionem; iſtud enim jucundum eſſe ægrotantibus ſolet.

Eum quoque ſpectare oportet ut animi temperantiam excolat, non taciturnitate ſolum, verum etiam reliqua totius vitæ moderatione: Quod ad illi comparandam gloriam plurimum adfert adjumenti.

Bonis etiam ac honeſtis ſit moribus, unáque gravitatem cum humanitate conjunctam habeat: promptitudo enim & facilitas medendi effuſè oblata, ab ægris contemnitur, quamvis alioquin ſummæ benignitatis officium illud ſit. At conſiderandum quando his uti liceat; eadem enim apud eoſdem cum rara ſunt æſtimantur.

Quod ad geſtum attinet, vultu ſit ad prudentiam compoſito, non aſpero tamen, ne ſuperbus videatur & miſanthropus. Qui verò in riſum effuſus eſt & ſupra modum hilaris, moleſtus habetur, quod vel imprimis vitandum eſt: æquum item in omni vitæ conſuetudine ſe præſtare debet.

Turpiſſimum eſt per manus operam non aſſequi quod cupias.

[*Docet inſuper quomodo officina Medica inſtrui debeat, ubi ſe demittit* Hippoc. *ad Tyrocinia prima futuri Medici, imo plebeii Chirurgi: veteres enim externa in Medicina diſcipulos primum exercebant.*]

De

De Decenti Habitu.

περὶ εὐσχημοσύνης.

Ad inceſſum eo ſemper ſint habitu, qui non tam ad ſuperfluam curioſitatem, quam ad optimam exiſtimationem, prudentiam & animi moderationem comparatur; minimè diſſluentes aut ſuperflui: in hominum concurſibus graves, ad reſpondendum appoſiti, adverſus altercantes difficiles, in ſimilium familiaritatibus contrahendis proſpicientes, erga omnes moderati, ad emotiones taciturni, ad reſpondendum arguti & tolerantes, in occaſione prudenter captanda appoſiti, in victu frugales, & paucis contenti, oratione efficaces, qui quicquid doctrina acceperunt, in medium proferunt, & facultate dicendi utuntur, ad gratiam comparati.

Ad hæc omnia præcipue dux eſt natura. Etenim ſi adfuerit his, qui artibus inſtructi ſunt, ad prædicta omnia aditus erit ampliſſimus.

Præclara res eſt, quæ ex opere quod quis didicit, proficiſcitur oratio: opinio maximè in Medicina in crimen vertitur his qui ea utuntur; in calamitatem verò, his qui ejus opera fruuntur.

Ἰητρὸς φιλόσοφος ἰσόθεος.

Medicum urbanitatem quandam ſibi adjunctam habere convenit: Auſteritas enim tum ſanis tum ægris difficilem acceſſum præbet: obſervare autem eum maxime oportet ne multas corporis partes nudet, neque cum plebeiis de rebus multis, ſed tantum neceſſariis, confabuletur.

Quæcunque autem agat, nec perfunctorie nimis (περὶ ἐργώς) nec curioſè (μετὰ φαντασίας pompoſe) agat.

In ingreſſu meminiſſe convenit ſeſſionis, demiſſi habitus, amictus compoſiti, authoritatis, breviloquentiæ, ut nihil perturbate agas, aſſeſſus, diligentiæ,

tiæ, contradictionis ad ea quæ occurrunt, constan
tiæ in teipso ad tumultus supervenientes, in turbi
castigandis severitatis, denique promptitudinis a
ministeria.

Crebro ægrum invise.

Medicus in promptu habeat linamenta concerpt
splenia, vincula, medicamenta tum ad vulnera
tum ad oculos comparata, instrumenta etiam, ma
chinas & ferramenta; alter item sit apparatus simplic
or, quo ad manus operam utaris, ad peregrination
accomodatus. Promptissimus autem est, qui v
quâdam & ratione comparatur. Malagmatum (*i.e. cat*
plasmatum) quoque genera ad singulos usus præp
rata habeas, potiones item incidendi facultate pr
ditas, cuique generi accommodatas. Ad manu
etiam sint quæ ad Medicamentorum purgationes f
ciunt, ex locis convenientibus desumpta, eo qu
decet modo pro suo quæque genere & magnitudi
præparata, tum quæ ad vetustatem diligenter sunt r
posita, tum quæ recentia pro temporis occasione
usum veniunt. Reliquaque ad eandem rationem,
his adornatis, cum ad ægrotum ingressus fueris, n
quaquam animo hæreas, cum singula habeas, ad
quod fieri debeat, accommodata.

Priusquam ad ægrotum ingrediaris, fac cognitu
habeas quid agendum sit. Pleraque enim non ratio
cinatione, sed auxilio indigent; eventa igitur per e
perientiam cognita, prædicenda. Id enim gloria
adfert, & cognitu est facile.

Præceptiones. πυραγγελίαι.

TEmpus dicendum est, in quo occasio consistit
occasio autem, in qua tempus non multum
Medicatio in tempore fit, aliquando etiam occasi
nem requirit. Ne pigeat ex plebeiis scissitari, siqu

d curandi opportunitatem conferre videatur. Sic nim cenſeo artem univerſam commonſtratam fu-ſſe, quod ſingula ex fine obſervata, & ad eadem ggregata fuerint.

Non oportet aſſeverare quod unum aliquod ex-ibitum remedium profuturum ſit.

Suadeo ut interdum gratis cures, ita ut memo-is gratitudinis potiorem, quam præſentis exiſti-nationis rationem habeas, quod ſi vel hoſpiti, el egeno largiendi occaſio ſe offerat, his vel maxi-nè ſuccurrendum eſt. Qui enim erga homines umanum ſe exhibuerit, is artis amore teneri cen-etur. Multi namque ægri cum ſciant ſe morbo ninimè ſalutari teneri, etiam medici diligentia ſa-itati reſtitutos eſſe celebrare gaudent.

Neque ſane indecorum fuerit, ſi Medicus in rei præſentis anguſtia circa ægrum verſatur, imperi-iæ etiam tenebris circumfuſus, alios quoque ac-erſiri jubeat, quo communi conſilio quæ in rem egri ſunt, diſquirantur, & illi ad præſidiorum acultatem operas ſuas conferant. Ubi enim aſſi-uè urget affectio, morbuſque increſcit, plurima n animi anguſtia ad rem præſentem opportuna labuntur. Tunc igitur confidenti animo eſſe opor-et.

Hoc jurejurando affirmare audeam, Medicum ra-one utentem, alterum nunquam invidioſè ca-umniaturum. Sic enim animi impotentiam pro-et. Verùm id promptius faciunt qui forenſem uæſtum ſectantur.

Ægri diuturnam appetentiam erigit indulgen-ia, quæ interdum morbum fovet.

SECTIO SECUNDA,

Continens σημειωτικὰ.

Liber Prænotionum.

προγνωστικὸν.

MEdicus ad providentiam ſibi comparandam omne ſtudium adhibeat. Cum namque præſenſerit & prædixerit apud ægrotos, tum præſentia, tum præterita, tum futura, quæque ægri omittunt, expoſuerit, res utique ægrotantium magis agnoſcere credetur, adeo ut majore cum fiducia ſeſe homines Medico committere audeant. Curandi verò rationem optimè molietur, ſi ex præſentibus affectionibus, futura prænoverit. Neque enim fieri poteſt, ut omnes ægroti ſanitatem aſſequantur, hoc namque longè præſtantius foret, quam futurorum conſecutionem prænoſcere. Si quid etiam divini (τι θεῖον) in morbis ineſt, hujus quoque providentiam ediſcere oportet.

Hac ratione meritò ſibi admirationem & boni medici exiſtimationem conciliaverit. Qui namque morbo ſuperiores eſſe poſſunt, eos utique longè rectius conſervaverit ex longo antea intervallo ad ſingula conſilium dirigens, tum etiam morituros, tum evaſuros ubi, prænoverit & prædixerit, extra culpam poſitus erit.

Signa ex facie.

Coac. 212.

Facies Hippocratica.

In morbis autem acutis imprimis quidem ægroti facies conſideranda venit, ſitne benevalentium, præcipuéque ſuiipſius ſimilis, ita enim optima erit. Quæ verò ſimili eſt contraria, periculi plena eſt. Qualis fuerit naſus acutus, oculi concavi, collapſa tempora, aures frigidæ & contractæ, imiſque

ue ſuis fibris inverſæ, cutis circa frontem dura, ntenta & arida, & totius faciei color pallidus aut iger, aut lividus, aut plumbeus. Si itaque ineunte norbo talis facies fuerit, neque adhuc ex aliis ſignis onjicere poteris, interrogare oportet, num vigiârit homo, an alvus profuſè fluxerit, an inædiâ & fame laborârit. Quod ſi quid horum fateatur, minus periculi ſubeſſe putandum erit. Dijudicantur autem iſta die ac nocte, ſi ob eas cauſas ejuſmodi facies fuerit. At ſi nihil horum præceſſiſſe dixerit, neque intra dictum tempus ad dictum ſtatum redîerit, in propinquo mortem eſſe ſciendum eſt.

Alia etiam ſigna conſideranda, tum ex univerſo corpore, tum ex oculis. Si namque lucem refugiunt, aut præter voluntatem illachrimant, aut pervertuntur, aut alter altero minor ſit, aut ejus albæ partes ſint rubræ, aut palpebræ lividæ, aut venulis nigris, ſi oculorum alba obſita fuerint, aut lippientium oculorum ſordes (λῆμαι) circa eorum aciem appareant; aut etiam aſſiduè mobiles, aut foras projecti, aut vehementer cavi fuerint, vel etiam ſqualida oculorum acies ſi ſit, & minimè lucida, aut ſi color totius faciei immutatus fuerit, hæc omnia mala pernicioſaque exiſtimanda. Per ſomnum etiam an ex oculis aliquid ſubappareat ſpectare oportet; ubi namque non commiſſis palpebris ex albo quid ſubapparet, id ſi neque diarrhæa, neque medicamentum purgans expreſſerit, neque ita dormire conſueverit æger, pravum id ſignum eſt & funeſtum valde. *Ex oculis.*

Lethale quoque, labra reſoluta, pendentia, frigida & exalbida eſſe.

At ægrum à Medico in latus dextrum aut ſiniſtrum recumbentem deprehendi oportet, manibuſque & cervice ac cruribus paulum reductis, totoque corpore molliter poſito. Hic enim ferè ſani jacentis eſt habitus. Is autem habetur optimus *Ex decubitu.* *Coac.* 497.

decubitus, qui bene valentium ſimilis eſt. Supinum vero jacere, manibus, collo & cruribus, valde projectis, minus bonum. Quod ſi pronus ad pedes de lecto delabatur, magis formidandum. Quod ſi etiam denudatis pedibus deprehendatur, nec admodum calidis, manibuſque, collo, ac cruribus inæqualiter projectis & nudis, malum id eſt, inquietudinem enim ſignificat. Lethale quoque hianti ore aſſiduè dormire. At in ventrem jacere, ei qui per bonam valetudinem ita dormire minimè conſuevit, delirium, aut partium circa ventrem dolorem indicat.

Ex ſtridore dentium. In febribus autem dentibus ſtridere, ex quibus à puero minimè eſt conſuetum, inſaniam & mortem ſignificat, quod ſi etiam deliranti id accidat, exitiale admodum jam eſt.

Ex ulceribus. Ulcus quoque ſive ante morbum, ſive in morbo, natum ſit, noſſe oportet. Nam ſi periturus eſt æger, lividum, pallidum, & ſiccum ante mortem erit. *Coac. 496.*

Ex manuum geſticulatione. De manuum motione ita cenſeo: in febribus acutis, aut pulmonum inflammationibus, aut phrenitide, aut capitis doloribus, quibus ante faciem feruntur & aliquid fruſtra venantur, & feſtucas colligunt, aut floccos è veſtibus evellunt, & ex pariete paleas carpunt, ex his omnibus malum & mortem portendi.

Ex ſpiratione. Spiratio crebra ſi fuerit, dolorem ſignificat, aut inflammationem in partibus diaphragmate ſuperioribus; quæ verò magna eſt reſpiratio & ex magno intervallo, delirium ſignificat. Frigidus autem ſpiritus, qui è naribus & ore efflatur, valde eſt funeſtus. Facilè verò ſpirare, valde magnum ad ſalutem momentum exiſtimandum, cum in omnibus morbis acutis, quibus febris conjuncta eſt, tum in his qui intra dies 40. judicantur.

Ex ſudoribus. Sudores optimi quidem per omnes morbos acutos, qui diebus judicatoriis contingunt, & penitus

us febre liberant. Boni verò quicunque toto corpore oriuntur, faciuntque ut æger morbum facilius ferre videatur. At qui nihil tale efficiunt, minimè sunt utiles. Pessimi autem frigidi, quique circa caput tantummodo, faciem & cervicem exoriuntur: ii namque cum acuta febre mortem, cum mitiore verò, morbi longitudinem prænuncient. Sudores boni sunt, qui guttatim & cum exhalatione fiunt. *Liber de crisibus.* *Coac.* 572. 573. *Lib. de crisibus. Aphor.* 37

Hypochondria optima quidem quæ dolore vacant, mollia sunt & æqualia, tum dextra, tum sinistra parte: incensa verò aut dolentia, aut intensa, aut inæqualiter affecta dextrâ parte ad sinistram, hæc omnia animadvertenda sunt. Quod si etiam pulsus in hypochondriis insit, perturbationem, aut delirium indicat. Verum etiam eorum oculos intueri oportet, si namque oculi crebrò moveantur, insania expectanda est. *Sect.* 4. *Ex Hypochondriis.* *Coac.* 279. 282.

Tumor verò in hypochondrio durus & dolens, pessimus quidem est, si totum occupet hypochondrium, si verò alterutra tantum pars obsessa fuerit, minus formidabilis erit tumor qui in sinistrâ regione consistit. Significant autem hujusmodi tumores circa principia mortem brevi adfuturam: quod si neque intra 20. diem febris quiescat, neque tumor subsidat, ad suppurationem res vertitur. His autem primo circuitu etiam sanguinis è naribus fluxus contingit, valdeque juvat; verum eos interrogare oportet, num capite doleant, aut oculorum hebetudine teneantur; nam si quid horum adfuerit, eo sanguis repit. In junioribus tamen, neque dum 35. annum attingentibus, sanguinis eruptio magis expectanda est. Tumores molles doloris expertes, digitisque cedentes, tardiores crises efficiunt, sed tamen minus illis verendi sunt. Quod si intra dies 60. neque febris cessat, neque tumor subsidat, fore suppurationem hoc loco & reliquo ventre significat. *Coac.* 280.

Ventris

Ventris tumores minus abscedere nati sunt, quam qui in Hypochondriis oriuntur; minime verò qui infra umbilicum in pus vertuntur.

Suppurationum, quæ hinc proveniunt, ea observatio facienda est. Quæ foras vertuntur, optimæ sunt ubi parvæ sunt & quam maximè foras ferruntur, & in acutum tendunt: pessimæ verò quæ magnæ sunt & latæ, minimèque in mucronem attolluntur; at quæ intro rumpuntur, optimæ, ubi nihil cum externâ sede communicant, in sese contrahuntur, nullo dolore afficiunt, totaque regio externa unius coloris apparet.

Ex pure. Pus verò optimum est album, leve & æquale, & quam minimum graveolens. Huic autem contrarium pessimum.

Ex Hydrope. Coac. 452. Aqua inter cutem quæ ex acutis morbis oritur, mala; nam neque febre liberat, vehementesque dolores excitat, & lethalis est. Oritur ferè ex laterum inanitate & lumbis, partimque à jecore. Quibus igitur ex laterum inanitate & lumbis initia ducuntur, iis pedes intumescunt, & longa alvi profluvia detinent, quæ neque dolores ex laterum inanitate ac lumbis tollunt, neque ventrem molliorem efficiunt. At quibus à jecore hydrops ortum ducit, his tussis & tussiendi cupiditas inest, sed nihil effatu dignum expuunt, pedesque intumescunt, ac venter non nisi dura ægreque egerit, & circa alvum tumores fiunt, qui partim dextrâ, partim sinistrâ parte oriuntur & desinunt.

Ex Caloris & frigoris inæqualitate. Coac. 492. Caput, manus & pedes frigere, ventre & lateribus calentibus, malum denunciat; at corpus totum æqualiter calidum esse ac molle optimum.

Ex gravitate & levitate. Coac. 493. Ægrum quoque facile converti oportet, & cum sese attollit levem esse. Quod si gravis esse videatur, tum reliquo corpore, tum manibus & pedibus, in angusto spes est.

Præte

Præter gravitatem verò ſi ungues & digiti liveſcant, mors confeſtim expectanda eſt. At omninò nigri tum digiti, tum pedes minus quam liventes pernicioſi ſunt. Sed alia ſigna conſideranda; ſi nim facilè malum ferre videatur & aliud quodam ex ſalubribus ſignis adfuerit, morbus ad abceſſum vergit, ita ut æger morbo quidem ſupereſſe, & partes corporis denigratæ decidere deeant. *Ex unguibus, & digitis.* *Coac.* 493.

Teſtes autem & pudenda ubi ſurſum contrahuntur, vehementes dolores, & mortis periculum denunciant. *Ex teſtibus & pudendis.* *Coac.* 494.

Peſſimum eſt, ſi neque noctu, neque interdiu dormiat, nam aut ob dolorem vigilia adeſt, aut delirii affuturi hæc nota eſt. *Ex vigiliis.* *Coac.* 497.

Alvi dejectio optima eſt, ſi mollis eſt & conſiſtat, eoque tempore quo per ſanitatem dejici ſoleat, copia verò ciborum ingeſtorum rationi reſponderit. Quod ſi liquida fuerit dejectio, conſentaneum eſt, ipſam neque ſtridere, neque paucum & crebrò excerni, frequens enim deſidendi labor ægrum fatigat, eique inſomniam adfert. Si ſæpe & multum alvus feratur, deliquii animi periculum erit. Craſſiorem fieri dejectionem oportet, morbo ad criſin eunte. Sit etiam ſubrufa, neque admodum graveolens. Expedit etiam lumbricos teretes una cum excrementis alvi deſcendere, morbo ad criſin properante. Valde aquoſum aut album, aut pallidum, aut prærubrum, aut ſpumans dejici, hæc omnia calamitoſa ſunt. Præter hæc, malum eſt, quod exiguum, glutinoſum, candidum, ſubflavum & æquale exiſtit. His verò magis funeſta ſunt nigra aut pinguia, aut livida, aut æruginoſa, aut graveolentia. Dejectiones variæ majorem quam illæ diuturnitatis ſpem adferunt. Sed tamen non minus ſunt funeſtæ. Hujus modi ſunt, ſtrigmentoſæ, bilioſæ, cruentæ, porraceæ & nigræ, ſive ſecedant ſimul, ſive aliæ ab aliis ſegregatæ. *Ex alvi dejectione.* *Coac.* 601. *Lib. de criſibus.* *Lib. de criſibus.* *Coac.* 611. *Lib. de criſibus.*

Fla-

Ex flatibus. Flatum ſine ſonitu ac crepitu exire optimum
Coac. 495. Præſtat tamen cum ſtrepitu prodire, quam iſti
revolvi. Et cum ita erumpit, aut dolere quid ho
minem ſignificat, aut delirare, niſi fortè ſponte
ſua flatum ſic emittendum duxerit.

Coac. 281. Hypochondriorum dolores & tumores recente
quidem & ſine inflammatione, murmur ſolvit i
ipſo Hypochondrio exortum, idque potiſſimum
ſi cum ſtercore, urina & flatu prodierit; ſin mi
nus ubi ipſum per ſe tranſmiſſum fuerit, juvat
idque magis ſi ad inferiores ſedes deſcenderit.

Ex urinis. Urina optima eſt cum & alba fuerit Hypoſtaſis
Coac. 575. & levis & æqualis per omne tempus quoad mor
bus judicatus fuerit: talis enim ad ſecuritatem &
brevitatem morbi præclarè apparet. Sin talis ur
næ intermiſſio quædam ſit ut modo pura redda
Lib. de criſibus. tur, modo Hypoſtaſis alba & levis ſubſidat, diu
turnior quidem eſt morbus, & minus res ægri i
tuto ſunt. Sin ſubrubra reddatur urina cum Hy
poſtaſi æquali & lævi, diuturnioris quidem morbi
ea erit, quam illa jam memorata, ſed admodum
ſalutaris. Quæ in urinis (χειμωνώδεις) farinæ craſſior
ſpeciem Hypoſtaſes referunt, pravæ ſunt; hi
multo pejores ſunt laminæ (πιτυλώδεις) albæ
verò & tenues admodum ſunt pernicioſæ; ſed hi
omnibus magis funeſtæ ſunt furfuraceæ. (πιτυ
ροώδεις) nubeculæ quæ per urinas feruntur, albæ
quidem bonæ ſunt, nigræ verò malæ. Quandi
Lib. de criſibus. autem fuerit urina rubra & tenuis, morbum ad
huc pepaſmi expertem ſignificat. Quod ſi di
talis reddatur, periculum eſt ne vires ægri valer
non poſſint, donec urina mitificata fuerit. Inte
urinas funeſtiſſimæ ſunt graveolentes, aqueæ, nigræ
& craſſæ. Sed tum viris, tum mulieribus urina
Lib. de criſibus. nigræ peſſimæ, pueris verò aqueæ. Quicunque
tenues urinas ac crudas diu excernunt, ſiquidem
alia ut convalituris ſigna appareant, his quidem
in partibus diaphragmate inferioribus abſceſſum

ex-

expectare oportet. Sed & pinguedines ſupra innatantes aranearum telas referentes, damnare oportet, colliquationem namque ſignificant. In urinis autem quæ nubeculas habent conſiderandum venit, an ſuperſtent, vel ſubſidant, & quoſnam habeant colores: quæ deorſum feruntur cum dictis coloribus bonæ cenſendæ & commendandæ, at quæ ſurſum feruntur, malæ & vituperandæ. Neque tibi imponat veſica quoquo modo affecta, ſi hujuſmodi urinas reddiderit, non enim totius corporis, ſed ipſius per ſe indicium eſt.

Ex Vomitu.

Vomitus perquam utilis eſt, qui pituita & bile permixtus eſt, nec admodum craſſus nec multus. Nam meraciores pejores ſunt. Sin autem id quod vomitione excluditur porraceum ſit, aut lividum, aut nigrum, quamcunque horum colorum ſpeciem referat, in pravis habere oportet. Quod ſi omnes illos colores idem homo vomitione exhibeat, valde quidem id lethale eſt. Sed mortem in propinquo eſſe ſignificat lividus ille vomitus qui tetrum odorem ſpirat. Nam omnes ſubputridi & graveolentes odores in iis omnibus quæ vomitu rejiciuntur, mali ſunt.

Coac. 556.

Ex ſputis.

Expectoratum verò in omnibus morbis qui in pulmones & latera incidunt, citò & expeditè expectorari debet, ſputoque flavum valdè permixtum apparere; etenim ſi multo poſt morbi principium expectoretur aut flavum quid, aut rufum, aut quod multam tuſſim adferat, neque exquiſitè permixtum ſit, deterius eſt. Flavum ſi ſincerum fuerit, periculi plenum eſt. Quod album eſt, lentum & rotundum, inutile. Pravum etiam eſt pallidum admodum & ſpumans (& viride & æruginoſum) at ſi adeo ſincerum fuerit, ut etiam nigrum appareat, id illis deterius eſt. Malum etiam ſi nihil expectoretur, nec quicquam pulmo excluſlat, ſed plenus ferveat in gutture.

Coac. 390.

In omnibus pulmonis morbis gravedines & ſter-

Coac. 399.

ſternutationes tum præire, tum ſubſequi, malum. Verum in aliis morbis alioquin funeſtiſſimis, ſternutationes juvant.

Coac. 390. Expectoratum flavum non multo perfuſum ſanguine, quod peripneumonicis ineunte morbo, expectoratur, ad ſalutem apparet mirificeque prodeſt. Septimo verò die ac tardius, non adeo ſecurum.

Coac. 391. Sputa omnia mala ſunt quæ dolorem non ſedant, peſſima etiam nigra ut prius proditum eſt. At omnium quæ excreantur optima quæ dolorem ſedant.

Coac. 394. Horum verò locorum dolores, qui neque per ſputorum purgationes, neque alvi dejectionem, neque venæ ſectionem, aut medicamenta purgantia & victus rationem ſedantur, eos ad ſuppurationem tendere ſciendum eſt.

Ex ſuppuratis. *Coac.* 392. Suppuratorum quæcunque bilioſo adhuc expectorato ſuppurant, periculi plena ſunt, ſive illud bilioſum per ſe, ſive puri permixtum expectoretur. Et potiſſimum ſi illud ſuppuratum ceperit expectorari ab ejuſmodi ſputo, morbo ad ſeptimum diem progreſſo; atque eum qui talia expectorat, metus eſt interiturum 14. morbi die, niſi aliquod

Coac. 393. bonum ſignum intervenerit. In bonis ſignis hæc numerantur. Facilè morbum perferre, benè ſpirare, dolorem ſedatum eſſe, ſputum ſine difficultate rejicere, corpus æqualiter calidum aut molle videri, ſine ſiti eſſe, urinas, dejectiones, ſomnos & ſudores (laudabiliter fieri) ut ante definitum eſt, ſingula ſupervenire, bona exiſtimanda ſunt. His enim omnibus ſic contingentibus, fieri non poteſt ut homo moriatur. Quod ſi ex his quædam quidem contingant, quædam minus, non ultra 14. diem æger vitam producet. Contra autem ægrè morbum ſuſtinere, reſpirationem magnam & frequentem eſſe, dolorem minime ſedari, expectoratum vix tuſſiendo educi, ardere ſiti, ipſumque corpus à calore inæqualiter affici, ventrem & latera vehementer calere, fronte, ma-

nibus

ibus & pedibus frigidis, urinas, alvi excremen-
a, ſomnos & ſudores, unaquæque qualia de-
cripta ſunt, mala eſſe noſſe convenit. Si quid
nim ex his ſputo ſupervenerit, morietur æger,
riuſquam ad diem 14. pervenerit, aut 9. aut
1. die.

Reliquæ ſuppurationes magna ex parte rumpun- *Coac.*
ur, aliæ quidem 20; aliæ 30. aliæ etiam 40. ali- 402.
uæ etiam ad 60. diem deveniunt. Suppuratio-
is initium colliges ab eo die quo primum æger
ebricitavit, aut etiam primum rigor prehendit,
& ſi loco doloris pondus quoddam grave ſentia-
ur. Hæc enim ſunt ineuntis ſuppurati certiſſima
igna. Quod ſi in altero tantum latere ſuppura-
io fuerit; tum vertere, tum ediſcere ad hæc con-
enit, num dolor aliquis alterum latus detineat,
& num altero calidius fuerit, atque ubi in latus
anum decubuerit, interrogare, ſi quod ei pondus
leſuper impendere videatur, ſic enim altero latere
n quo pondus extiterit ſuppuratio eſt. Suppura-
os his ſignis cognoſcere oportet, primum quidem
i febris non demiſerit, ſed quæ interdiu quidem
evior fuit, de nocte gravior evadat; tum verò ſu- *Coac.*
lores incidunt multi (circa collum & jugulum) 402.
& etiam tuſſis, tuſſiendique cupiditas iis oboritur,
ed tamen nihil tuſſiendo memorabile expecto-
ant: quin etiam oculi fiunt concavi, ac genæ ru-
ore perfuſæ apparent, & manuum ungues fiunt
aduncì, digiti verò maximèque ſummi ardore con-
flagrant, & in pedibus tumores fiunt, cibos mi-
nimè appetunt, & puſtulæ toto corpore oriuntur.
Diuturnæ igitur (pectoris & pulmonis) ſuppurati-
ones his indicantur ſignis, quibus multa fides ha-
benda eſt.

Ex ſuppuratis illi maximè ſuperſunt quos eo ip- *Coac.*
ſo die, quo rupta eſt vomica, febris dimiſit, & 402.
ilico cibos appetunt, ac ſitis ſunt planè expertes,
tum alvus pauca & figurata reddit, tum pus ip-

ſum album eſt & læve & uniuſmodi, & pituitæ expers, tum & ſi abſque dolore & vehementiori tuſſi expectoretur: qui ita affecti ſunt optimè & celerrimè liberantur. Sed (à ſuppurato) intereunt, quos (à rupta vomica) febris non dimiſit, aut ſi febricitandi finem feciſſe videantur, iterato incendio conflagrant, & ſiti ardent, nec ullo edendi amore tenentur, tum alvo ſunt profuſiore, pus autem viride & lividum expectoratur, aut pituitoſum & ſpumans. Si hæc inciderint, brevi intereunt. Sed quibus horum alia quidem apparent, aliâ verò non, ex iis quidam intereunt, alii verò in multo tempore ſuperſunt.

Coac. 402.

Coac. 395. Quibus verò in peripneumonicis morbis abſceſſus incidunt pone aures, & ſuppurant, aut ad infernas partes decumbit, & fiſtula excitatur, hi ſane ſuperſunt. Hujuſmodi abſceſſus fore intelliges hoc modo: ſi febris detineat, nec ulla doloris remiſſio adferatur, nec expectoratum convenienter feratur, nec bilioſa alvo ſecedant, nec facile alvus meracis feratur, nec verò urina profuſe reddatur, cum multa hypoſtaſi, atque certa ſalutis ſpes ab aliis ſignis ſalutaribus affulgeat, tum commemoratos abſceſſus fore ſpes eſt.

Coac. 396. Qui in crura decumbunt abſceſſus a peripneumonia vehementi & calamitoſa, præclarè quidem omnes ad ſalutem faciunt, ſed illi optimi qui in expectorati mutationem incidunt. Si verò tumor & dolor ſuboriatur, ſputo è flavo in pus verſo, & foras prodeunte, hoc modo tum ſecuriſſimè æger ſuperſtes futurus eſt; tum citiſſimè citra dolorem abſceſſus quieſcet. Quod ſi neque ſputum rectè excernatur, neque urina bona hypoſtaſi prædita ſit, periculum eſt ne articulo claudicet æger, aut ei multum negotii exhibeatur. Si verò diſpareant abſceſſus & intro recurrant, ſputo non prodeunte, & detinente febre, gravis morbi periculum & delirii & mortis ægro immineat.

Eorum verò qui à peripneumoniâ ſunt pu- *Coac.*
lenti, ſeniores magis intereunt, at ex cæteris 439.
uppurationibus, juniores potius moriuntur.

Lumborum & inferiorum partium dolores qui
um febre affligunt, ſi illis relictis ſeptum tranſ-
erſum invadant, exitiales admodum ſunt.

Cum ſuppurati uruntnr, ſi purum pus fuerit &
lbum, nec tetri odoris, convaleſcunt; at quibus
ubcruentum & cænoſum, moriuntur.

Veſicæ tum duræ, tum dolentes grave prorſus *Ex veſi-*
& exitiale periculum minantur; maximè autem *cæ in-*
xitiales ſunt, quæ cum febre aſſiduâ fiunt. Nam *flam-*
& ipſarum veſicarum dolores ad mortem inferen- *matio-*
am ſatis ſunt, neque alvi hoc tempore excernunt, *ne.*
iſi durum quiddam & coactum. Solvit autem *Coac.*
urulenta micta urina album & leve habens ſedi- 471.
nentum. Quod ſi neque cum urinâ quicquam
olor remiſerit, neque mollior veſica reddatur,
ebriſque aſſidua fuerit, laborantem intra primos
norbi circuitus moriturum ſperandum eſt. Hoc
utem morbo potiſſimum tentantur pueri à 7.
nno ad 15.

Febres judicantur iiſdem numero diebus quibus *Ex fe-*
& evadunt & moriuntur homines. Etenim febres *bribus.*
mitiſſimæ & tutiſſimis ſignis conjunctæ, quarto *Lib. de*
die ceſſant, aut etiam celerius. Maximè verò *criſibus.*
malignæ & quæ cum ſignis calamitoſis exiſtunt,
quarto die interficiunt, aut etiam prius. Primum
ergo naturæ & morbi certamen ſic definitur, ſe-
cundum ad ſeptimum diem producitur, tertium
verò undecimo definitur die, quartum ad 14. pro-
ducitur, quintum ad 17, ſextum ad 20. neque
verò horum quicquam integris diebus exactè nu-
merari poteſt.

Qui ex morbo evaſuri ſunt facilè ſpirant, dolore
vacant, noctu dormiunt, aliaque ſecuriſſima ſigna
habent. At perituri difficultate ſpirandi vexantur,
delirant, vigilant, cæteraqne peſſima ſigna habent.

Puerperis à partu criſes contingunt.

Ex Capitis dolore.

Capitis dolores vehementes & pertinaces cum febre conjuncti, ſi (funeſtum) aliquod ſignum acceſſerit, valde pernicioſi exiſtunt. Si verò abſque ejuſmodi ſignis, 20. diem dolor exceſſerit, & febris detineat, narium profluvium, aut imis in partibus abſceſſum forè ſuſpicionem adfert. Verum dolore adhuc recenti, æque profluvium ſanguinis aut ſuppuratum ſperari poteſt, tum alias, tum ſi dolor circa tempora & frontem affuerit. At ſanguinis eruptio magis expectanda venit in his qui nondum 35. annum attigerunt in ſenioribus ſuppuratio.

Ex Auris dolore.

Coac. 189.

Auris dolor acutus cum febre continuâ & vehementi, formidabilis, periculum enim delirii & mortis ægro adfert: moriuntur autem ex hoc morbo juniores quidem homines 7. die aut etiam citius, ſeniores verò multo tardius. Nam & febres & deliria minus iis ſuboriuntur, aureſque eam ob cauſam ſuppuratio præoccupat. Sed in his ætatibus ſuccedentes morbi reverſiones plurimos interficiunt. Juniores verò priuſquam aurem ſuppuret, intereunt. Si verò pus album ex aure manârit, tum juveni ſalutis ſpes affulget, ſi aliud quoddam ei bonum ſignum ſupervenerit.

Ex Faucibus.

Fauces exulceratæ cum febre grave aliquid portendunt, at ſi aliud aliquod ſignum adfuerit e his quæ antea prava eſſe cenſuimus, ægrum in periculo verſari denunciandum eſt.

Ex Angina.

Coac. 363. 364. 365.

Angina graviſſima quidem eſt & celerrimè interimit, quæ neque in faucibus, neque in cervice quicquam conſpicuum facit, plurimum verò dolorem exhibet & difficultatem ſpirandi, quæ recta cervice obitur, inducit; hæc enim eodem etiam die, & 2. & 3. & 4. ſtrangulat. Quæ verò ceteræ (anginæ) parem doloris vim adferunt ſed tamen intumeſcunt, & fauces rubore ſuffundunt, pernicioſæ quidem valdè ſunt, ſed diuturniore

iores iis quas jam deſcripſimus, ſi ingens rubor erit. At quibuſcunque una fauces & cervix inigniter rubent, hujusmodi ſunt diuturniores. Maximèque nonnulli ex iis evadunt, ſi cervicem pectus rubor detineat, neque ad interna eryſipelas revertatur. Quod ſi neque diebus criticis ſpareat eryſipelas, neque tuberculum ad externas artes prorumpat, nec pus expectorarit, facileque ſinè dolore habere videatur, mortem indicat, at ruboris reverſionem; at ſecurius eſt tumorem ruborem ad externa converti. Quod ſi ad pulonem ſe vertat, dementiam excitat, & ex his onnulli ſuppurati plerumque evadunt.

Quibus febres ceſſant, neque apparentibus ſotionis ſignis, neque diebus judicatoriis, iis reliva expectanda eſt. In longâ febre, ſalutariter men affecto ægro, ſi neque ob inflammationem iquam, nec ob ullam aliam evidentem occaſiom dolor detinet, in hoc abſceſſus cum tumore t dolore ad articulum aliquem expectandus, aximèque in inferioribus locis. Hujuſmodi abeſſus magis contingere ſolent iis qui 30. annum on attigerunt, minimè ſenioribus. *Ex febribus*

Si quis in febre non lethali dixerit ſibi caput olere, aut oculorum aciem caligine quâdam perringi, & ſtomachi dolor acceſſerit, tum vomio biliosà aderit; ex iis autem quibus ineunte orbo caput dolere cepit, 4to morbi die magis remuntur, quam 5to; 7mo autem remiſſionem onſequuntur. At quibus 3. die dolet caput, hi aximè vexantur die 5to. 9. vero aut 11. libeantur. Quicunque vero 5tum diem morbi agens laborare ceperint, 14. die morbus judicabitur.

At verò quibus in febre caput dolet, & ſuffuſionis aliginoſæ loco hebeſcunt oculi, aut etiam ignes miant ex oculis: & cardialgiæ loco, dextra aut ſiniſtra hy-

hypochondriorum parte, diſtentio quædam pe
cipitur doloris & inflammationis expers, his na
rium profluvium vomitionis loco, jam jam adfu
turum ſpes eſt. Sed juvenibus potius illud ex
pectandum eſt. Iis verò qui 30. annum attingu
& ſenioribus minus, ſed in his vomitiones ex
pectandæ.

Puerulis convulſiones incidunt, ſi febris acu
fuerit, nec alvus feratur, & ſomni ſunt experte
& terreantur, & ejularint, tum etiam ſi colore
mutent, ac pallido vel livido vel etiam rubro ſu
fundantur. Hæ (convulſiones) facilè incidunt pu
rulis nuper natis ad 7 ætatis annum; at grandior
pueri & viri non adeo per febres convulſionib
prehenduntur, niſi vehementiſſimum & peſſimu
quoddam ſignum ex his quæ in phrenitide fie
ſolent, affuerit. In Lybia, Delo, & Scythia pr
ſcripta ſigna vera comperiuntur.

De Humoribus.

περὶ χυμῶν.

PEpaſmi tempore fiunt, & vel foras vel intr
aut alio fluunt quo decet.

Quæ ſocia ſunt atque vicina primum & maxim
vitiantur.

Aphor. 21. 23. *Sect.* 1. Quæ ducenda ſunt, quo maximè vergunt, e
per loca convenientia ducere oportet. Quæ pr
deunt copia minimè ſunt æſtimanda, ſed quam
diu prodeant, qualia oportet, & æger faci
ferat.

Si quæ pars ante morbum laborârit, ibi mor
ſedes erit, velut iis contigit qui in Perintho tu
& anginâ laborârunt.

Humores quibus anni temporibus efflorеſcun
noſſe oportet, & quales in ſingulis morbos ef
cian

iant, & quaſnam in unoquoque morbo affectio-
es pariant.

Mutationes ex quibus ad quænam fiant conſi-
erandæ.

Ut ſe habet Terra arboribus, ita animantibus ven-
r, alit, calefacit & refrigerat: Refrigerat qui-
em dum vacuatur, calefacit verò cum impletur.
Non ſecus ac ſtercorata Terra, hieme, calida eſt,
a etiam ventriculus.

Pro anni temporis varietate, ſimiles aut diſſimi-
s erunt morbi, qui hoc tempore oriuntur.

Ubi æſtas veri ſimilis extiterit, ſudores in febri- *Aphor. 6. Sect. 3.*
us eæque faciles, neque peracutæ erunt, neque lin-
uas vehementer aridas habebunt.

Cum verò ver hibernum fuerit, & extremæ hie-
nis frigora ſenſerit, hiberni etiam morbi fient, &
ſſes & pulmonum inflammationes & anginæ. Anni
iam tempora morborum reverſiones plerumque
ferre ſolent, ſicut & ejuſmodi morbos face-
.

Auſtri auditus gravitatem afferunt, oculis caligi- *Aphor. 5. Sect. 3.*
em offundunt, capitis gravitatem inducunt, mem-
orum torporem ac languorem faciunt. Cum hic in-
luerit, ejuſmodi in morbis contingunt, ulcera
adentiâ, os præſertim, pudendum, aliaſque par-
s occupant.

Quod ſi Aquilonia fuerit tempeſtas, tuſſes fiunt, *Aph. 5. Sect. 3.*
ucium aſperitates, alvi duriores, urinæ difficul-
es, horrores, laterum & pectoris dolores. Hac
ævalente, ejuſmodi morbi maximè expectandi
nt.

Æſtas bilem gignit, ver ſanguinem, & alia tem-
ora, ut ſingulorum fert natura.

Mutationes potiſſimum morbos pariunt, & in anni *Aph. 1. Sect. 3.*
mporibus magnæ mutationes.

Naturarum aliæ ad æſtatem, aliæ ad hiemem, *Aph. 2.*
nè aut malè ſe habent, morbi alii ad alia anni *Sect. 3.*
mpora benè vel malè ſe habent; ætates quoque ad *Aph. 3.*

 Sect. 3.

tempora & regiones, & victus genera & morborum conſtitutiones.

Aph. 4. Sect. 3. Regiones ad anni tempora malè affectæ cujus temporis ſimilitudinem habent, ejuſmodi morbos pariunt. *V. g.* inæqualis calor & frigus, ſi eodem die contigerint, autumnales morbos in regione creabunt; & in reliquis anni temporibus eadem ratio ſervabitur.

Lib. 6. Epid. Sect. 3. Aph. 28 Qui Sanguinem per ora venarum quæ in Ano ſunt, profundere ſolent, ii neque pleuritide, neque pulmonis inflammatione, neque Phagædæna, neque furunculis, neque terminthis corripiuntur, ac fortè ne lepra quidem, fortaſſis verò neque vitiliginibus. Intempeſtivè autem curati multi, non ita multo poſt hujuſmodi morbis correpti ſunt, & pernicioſè idcirco habuerunt. Quod in reliquis abſceſſibus contingit, veluti fiſtulis, quæ aliorum medela ſunt.

Lib. 6. Epid. Sect. 3. Aph 31. Impedimento eſt (Sanguinis miſſioni) iis qui cruenta expuunt, anni tempus, pleuritis, & bilis.

Quibus ſub judicationis tempus, juxta aures exorta tubercula minimè ſuppurarint, iis ſubſidentibus, morbi reverſionem fieri contingit.

Lib. 6. Epid. Sect. 3. Aph. 28. Quæ ſedare ſolent, cum poſteà apparent, eà ſi priùs fiant, liberant.

De Criſibus.

περὶ κρισίων.

SI ſuborto ſudore, morbus ceſſet, & urina fulva, cum ſedimento albo conſpiciatur, iis eodem die febris revertitur, quæ 5to die ſine periculo judicatur.

Quibus in febre minimè lethali, capitis dolor eſt,

eſt, aliaque ſigna circumſiſtunt, in his bilis ſuperat. Qui primis diebus dolore vexati, 4to & 5to die magis urgentur, 7mo die febre liberantur.

Febribus ardentibus ſi poſt 7um diem morbus regius ſuccedat, ſudoris indicium eſt.

Judicationem faciunt copioſa mictio, ſudor, vomitus, alvi dejectiones, & Sanguinis ex naribus fluxio, menſium item fluxus.

Febre ardente finiente, ſi morbus regius ſuccedat, non ſolet ampliùs ſudare, neque alibi uſquam abſceſſum facere, ſed ſanus evadit.

Tertiana ut plurimum 7. circuitibus judicatur. *Aph.* 59. *Sect.* 4.

Quibus in moleſtis febribus, 7. 9. aut 14. die icterus oritur, bonum eſt, niſi dextra præcordia obduruerint, ſin minus, res in dubium venit. *Aph.* 64. *Sect.* 4. *Coac.*

Acuti morbi intra dies 14. ferè judicantur. 121.

Sudores febricitanti ſi contingant 3, 5, 7, 9, 11, 14, 21, & 30 die, hujuſmodi ſudores morbos judicant, qui verò non ſic contingunt, labores portendunt. *Aphor.* 36. *Sect.* 4.

Urinarum concoctiones paulatim matureſcentes, ſi diebus judicatoriis concoctæ fuerint, morbum ſolvunt.

Urinas cum ulceribus conferre oportet. Ulcera namque ſi repurgando pus album rejiciant, celerem curationem denunciant, ſed ſi ad ſanioſos humores convertantur, maligna evadunt.

In febribus ſi urina mutationes habeat, temporis longitudinem indicat, ægrumque tum ad deteriora, tum in alteram partem neceſſariò commutari.

Si urinæ primis minimè ſimiles, ſed ex craſſis tenues evadant, & omnino tenues, eæ difficilem & minimè certam judicationem faciunt.

Quâcunque corporis parte calor aut frigus ineſt, ibi morbus eſt; eique celeres in toto corpore mutationes contingunt. Quod ſi corpus perfrigeſcat, *Aph.* 39. *Sect.* 4.

Aph. 40. *Sect.* 4. aut rursus incalescat, colorque subinde mutetur, ista morbi longitudinem portendunt.

Si febricitanti sudor succedat, neque febris desinat, malo est, producitur enim morbus, & humiditatem significat. Sano sudor copiosus immodicè contingens morbum portendit, æstate quidem minorem, frigore verò majorem.

Quibus in alvi dejectione bilis atræ quid subest, si copiosiùs, major est morbus, si parcius, minor.

In febribus ardentibus, si morbus regius & singultus 5to die contingat, lethalis est. Morborum reversionibus tentantur, quibus in febricitatis vehementes vigiliæ, aut turbulenti somni adveniunt, aut corporis robur solvitur, aut singulorum membrorum doloris adsunt, & quibus febres non accedentibus solutionis signis, neque diebus judicatoriis quiescunt.

Si judicatione factâ, urina rubra subsidentiam rubram continens reddita fuerit, his febris reversio eodem die contingit, ex eâque pauci servantur.

Quibus judicationis tempore exorta ad aures tubercula non suppurantur, his solutis morbi reversio pro recidivarum ratione, simili circuitu contingit.

Atrâ bile vexatis & phrenitide detentis, Sanguinis per venas ani profluvium bonum est.

Qui inter loquendum hæsitant ac balbutiunt, ut nec labris moderari queant, si hæc cessent, purulenti evadunt.

Vehementem in locis inferioribus dolorem surditas solvit, aut copiosus ex naribus Sanguis profluens.

Insania magnum morbum consuetudine jam familiarem solvit.

Quibus in febribus ardentibus coxendicùm dolor est, oculorum perversio, aut cæcitas, aut te-

teſtium tumores, aut mammarum elevatio, hæc febrem ſolvunt, aut etiam Sanguinis ex naribus profluvium.

Tremores in febribus delirium ſolvit.

Febri rigor ſuccedens febrem ſolvit, & ſudorem evocare ſolet.

Quibus in febribus aures obſurduerint his niſi febris ſolvatur, furorem contingere neceſſe eſt. *Aphor.* 60.

Solvit autem Sanguis ex naribus effluens, aut alvus biliosa effundens, aut dyſenteria, aut coxendicum, aut genuum dolor ſuccedens. *Sect.* 4.

Quibus dolores derepente oriuntur, præcordia ſurſum attolluntur, ſi dolores vehementes ad notham coſtam contingant, his venæ ſectio & deorſum purgatio ſolutionem adfert.

In aqua intercute detentis, ſi aquoſus humor per venas in alvum aut veſicam effluat, ſolutio contingit.

Si leucophlegmatia detento vehemens alvi profluvium ſuccedat, ſolutio contingit.

Qui alvi profluvio diutius cum tuſſi detinentur, non liberantur, niſi dolores vehementes ad pedes contigerint.

Capite dolore vehementer affecto, ſi pus per aures aut nares effluxerit, morbum ſolvit.

Quibus per ſanitatem derepente capitis dolores obveniunt, confeſtimque vox deficit ac ſtertunt, intra dies 7. pereunt, niſi febris prehenderit.

Lippitudine laboranti, alvi profluvio detineri bonum. *Aphor.* 17.

Convulſione aut corporis diſtentione vexato, ſi febris ſuperveniat, morbum ſolvit. *Sect.* 6.

Si febre detentum convulſio prehendat, febris eodem die, aut poſtero, aut 3. deſinit. *Aphor.* 57. *Sect.* 4.

De Diebus Criticis.

περὶ κρισιμῶν.

ARtis magnam partem esse duco, posse quæ rectè scripta sunt speculari. Qui enim hæc noverit, iisque utitur, is mihi in arte non multum falli videtur. Unamquamque sanè tempestatem anni & morborum conditionem exacte addiscere oportet, & quisnam morbus bonus, quis periculo conjunctus, aut in temporis conditione, aut in morbo, quinam morbus longus sit & lethalis, longus quinam salutaris, acutus quinam lethalis, vel salutaris. Ex quibus tum criticorum dierum series contemplanda est, tum etiàm prædicendi facultas suppetit. Preterea ex his, quibus, & quando, & quamnam victus rationem præscribere oporteat, cognoscere licèt.

Prædictorum Liber primus.

Προρρητικὸν α.

Coac. 244. 6. EX creatio frequens & irrita, si quidem aliud quoddam signum affuerit, phrenitidem portendit.

8. Desipientiæ quæ jam admodum fractis & debilitatis viribus, succedunt, pessimæ sunt, non secus ac Thrasynonti.

Coac. 91. 93. 13. Albicans dejectio in phreniticis mala est. His si rigor contingat pessimum.

14. In furiosa & vehementi mentis emotione, succedentes tremores malignitatem denunciant.

16. Phre-

16. Phrenitici parum bibunt, ex levibus ſtrepitibus facilè irritantur ac percelluntur, tremuli ſunt. *Coac.* 96.

18. In febre ardente, ſi tinnitus aurium, cum viſus hebitudine fiant, & ad nares accedat gravitatis ſenſus, furioſa mentis emotio indicatur.

23. Vocis defectiones cum ſingultu & virium *Coac.*
24. exolutione, peſſimæ. 245.

44. Ab homine moderato ferox & audax reſponſum, malum portendit.

38. Ubi alvus humeſcit, æger laſſitudine, capitis dolore, ſiti, vigiliis torquetur, obſcurè loquitur, & admodum eſt impotens, in his caſibus vehementem mentis emotionem expectare oportet.

52. Quæ perniciem minantur, ea ſi abſque ulla ſignificatione allevant, mortis periculum denunciant.

56. Ex Hypochondriorum doloribus, obortæ Febres malignæ ſunt.

58. Sudor in febribus acutis multus & copioſus damno eſt.

65. Ex rigore perfrictiones quæ ad calorem non revocantur, malæ ſunt.

70. Dolor in pectore fixus cum torpore, malum denunciat, hi ſi ſuborta febre exæſtuent, celeriter moriuntur.

97. Lateris dolor cum bilioſis ſputis præter rationem evaneſcens, ægros in vehementem & furioſam mentis emotionem agit. *Coac.* 418.

106. Lumborum & capitis ac oris ventriculi dolor, cum forti excreatione convulſionem ſuſpectam facit.

107. Non nihil metuendus eſt cum criſi rigor.

110. In iis quibus rigores imminent, urina reſtitat, & in convulſoriis affectionibus. *Coac.* 29.

Præ-

Prædictorum Liber 2.

Προρρητικὸν β.

ANtequam morbus conſiſtat ſecura non eſt prædictio.

De Hydrope. Qui aqua intercutem detentus eſt, & ſervari volet, eum robuſtis viſceribus & contentis viribus eſſe convenit, ſimulque ſuâpte natura facilè concoquere, ac benè ſpirare, ſine dolore eſſe, totumque corpus æqualiter calere, neque extremis partibus eſſe colliquefactum, preſtat namque potiùs extrema tumefacta eſſe, etſi optimum eſt nihil horum adeſſe. Verum tum mollia, tum gracilia extrema eſſe oportet, ventrem contactu mollem. At neque tuſſim neque ſitim adeſſe convenit, neque linguam, cum alias, tum ne à ſomno quidem, inareſcere. Cibos autem ſuaviter aſſumere, ac ubi abunde comederit, nihil affligi. Ventrem quoque medicamentis celeriter moveri, alias verò mollia & figurata excernere. Urinam in tranſitu pro inſtitutâ victus ratione & vinorum mutatione, mutationem ſentire. Defatigationem facilè ſuſtinere, nec laſſitudinem ſentire. Si horum omnia vel plurima habeat, ſpes eſt ut evadat. In quo verò nihil horum ineſt, ſed contraria adſint, parùm relictum eſt ſpei.

De Tabe. Quem tabes malè habet, ſi probe levari volet, convenit ſputum facilè tuſſi rejicere, eſſeque album & æquale, unius coloris, & ſine pituita. Quod à capite defluit ad nares vertatur, neque febris prehendat, ut nec cibos impediat, neque ſitim faciat. Alvus autem quotidie dejiciat, & quod ſecedit durum eſto, & iis quæ aſſumuntur conveniens. Hominem quam minimè tenuem eſſe convenit

venit. Pectus verò laudandum quadratum & hispidum, cujusque cartilago exigua & admodum carnosa est. In quo namque hæc omnia inerunt, is maximè superstes futurus est. At qui nihil horum habuerit, exitio maximè est affinis.

Minimè evadunt tum virgines, tum mulieres, quibus ex menstruorum suppressione tabes contingit. Quod si ex his aliqua superesse volet, cum multa laudabilia signa accedere, tum verò menses luculenter & manifestè comparere oportet. Alioqui nihil spei relictum est.

Ex Sanguinis eruptione maximè supersunt, quibus in dorso & pectore dolores adsunt melancholici, & ex Sanguinis eruptione dolore quodammodo levantur.

Inter Podagricos qui in senectute tophos aut callos in articulis indnratos habent, aut laboriosè vitam tolerant, cum alvo siccâ, humanâ arte hi sanari nequeunt. His succedentes dysenteriæ optimè medentur, quin & quæcunque aliæ colliquationes infernæ eos valdè juvant: Juvenis verò, cui nec dum circa articulos calli induruerunt, cuique victus ratio curæ est, ad laborem est impiger, alvumque habet vitæ instituto probè respondentem, is sanè prudentem nactus medicum sanus evadet.

Prægnantes ipsæ plerumque ad partum supersunt, fœtumque conservant, etiamsi per multos menses Sanguis & strigmenta per alvum secedant.

Mulieres parvæ grandioribus ad conceptum præstant, tenues crassis, candidæ rubris, nigræ livenibus: Præstant item quibus venæ extant, iis quibus minimè apparent.

Locus conceptui idoneus, quem uterum nominamus, sanus esse, & siccus & mollis debet; ac neque contractus, neque proclivis, neque ore distorto, aut compresso, aut diducto. Etenim quicquid horum contigerit, conceptum fieri impedit.

Ubi ulcus in utero ſanatum eſt, locus iſte lævior ac durior neceſſariò efficitur, & minus conceptui idoneus.

Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum eſt, aut capitis, aut viſcerum dolore laborare, aut ſedem internam quodammodo male affectam eſſe.

Quibus lienes magni, iis gingivæ vitiantur, & os graveolet: Quibus autem lienes magni ſunt, neque Sanguinis eruptiones contingunt, neque os graveolet, in tibiis ii mala ulcera habent, & nigras cicatrices.

Humerorum dolores qui ad manus tendunt, torporeſque & dolores exhibent, bilis atræ vomitione ſanantur.

Coacæ Prænotiones.

Κοακαὶ προγνωσεις.

Titulus Primus.

De Febribus.

1. QUI ex rigore perfrigent & una dolore tum capitis, tum cervicis impliciti, mox voc capti, parvo ſudore madent, ut ſe collegerint moriuntur.

4. Ex frigore cum adeſt metus & mæror præter occaſionem, convulſione finis fit. (Niſi hæ morrhoidibus, varicibus, aut etiam menſtrua profluvio, convulſionis cauſa tollatur.)

Prorrh 51. 5. Ex frigore peſtifera eſt urinæ ſuppreſſio (ante rigorem præclaret apparet iſchuria, & bonis habetur, ſed non è converſo; non enim ſigna critica & cauſæ criticæ retro commeant ad ſignificandum.)

6. I

6. In rigore familiares non agnoſcere, malum, oblivio item mala. *Prorrh.* 64.

7. Poſteriorum partium frigus eſt convulſificum. 67.

10. Qui crebrò & tenuiter exudant (ἐφιδρῶντες) ac ſubinde rigent, ii pernicioſè habent, ac tandem ſub mortem ſuppurati, & alvum turbatam habere deprehenduntur.

8. Crebri ex lumbis vel dorſo horrores, cum citâ caloris viciſſitudine, calamitoſi, nam acerbiſſima urinæ ſuppreſſio denunciatur: Atque his exudare peſtiferum. (Ex eò quod deductum alimentum elabatur; ſignum enim eſt Empyematis cum ſummâ virium infirmitate conjuncti.) 75

14. Rigores multi cum torpore malignum denunciant. (Ob ſummam humorum inæqualitatem, quæ valdè exitiales morbos parit.)

15. Rigores qui in 6tum diem incidunt, difficile judicium adferunt.

[Permagni intereſt quo die, quâve periodo, quid fiat in ægris, atque appareat. Ut enim quæ fiunt omnia, quæque apparent diebus criticis, firmiora ſunt, quam quæ in alia incidunt morbi tempora: Sic ea quæ ſpeciem boni præ ſe ferunt, debent haberi ſuſpecta ſi loco non fiant. Quemadmodum & ea quæ mala eſſe putantur, mirificos adferunt ſanitatis fructus, ſi antè ſignificata criſeos lege veniant, aut illis diebus quibus certamen naturæ & morbi eſt in procinctu.] *Duretus.*

17. Dolores horriferi cum ſuſpirioſo anhelitu, ſigna ſunt tabis.

20. Qui ſubindè rigore prehenduntur, & ſub noctem aliquandò gravius habent, pervigiles, in ſomnis nugantes ac delirantes, interdum ſeſe lotio perfundentes, in convulſionem ii tendunt. *Prorrh.* 101.

21. Qui crebrò cientur in acutis rigores peſtiferi. (Quod ſint κρίσιμα μὴ κρίνοντα. Indicant aut interni viſceris ſuppurationem, aut fruſtra

tentatam crisim, aut denique nativum calorem extingui.)

23. Rigor cum posteriorum partium distentione mortem adfert.

Prorrh. 1 49. 24. Si cui cum perhorruerit, atque sudarit criticè; rursus postridiè horror sine causâ ingruerit, ac tum à pepasmo somni sit expers, huic eventuram arbitror hæmorrhagiam.

Duretus. [Huc spectat hæc difficillima prognosis, ut intelligamus, non raro varias esse morborum crises, quæ ad salutem variè suscipiuntur, pro variò humoris motu, naturæ impulsu, & partium obsessarum conditione: Quæ omnes sæpè numero denunciantur unâ eâdemque concussione, cujusmodi in rigore cernitur. Est consentaneum, ut sua cujusque foci sit propria evacuatio, capitis per hæmorrhagiam, venarum per liberalem sudorem, uteri per menstruale profluvium, omnis spes Medici, & cœptæ curationis fiducia, in solâ evacuatione semper stetit.]

Prorrh. 155. 25. Quæ cum rigore sistuntur urinæ, sunt pravæ & convulsificæ, idque cum alias, tum si cui jam soporato sistantur, ac tum præterea parotidas fore sperabile.

27. Quæ ex rigore incidunt aphoniæ, tremore solvuntur; sed & supervenientes crebrò rigores, succedentes tremores judicant.

28. Qui ex rigore virium exolutiones & capitis dolores sentiunt, pleni sunt periculi: Cruenta his urina prava.

110. 29. Quibus rigor, urina subsistit.

56. 31. Ex hypochondriorum dolore obortæ febres, malignæ sunt: In his sopor profundus ac altus pessimus.

32. Qui in febre non intermittente tenuiter & crebrò exudant, cum hypochondrii tensione, ii ut plurimum malignè habent. Atque in his dolores ad arromium ac jugulum affixi pravi sunt.

[Ex

[Ex ſudatiuncula, nulla criſis bona ſperabilis; quia nihil paucum criticum. Eſt autem ſudatiuncula capitis & cervicis, aut ſudor exiguus quo fit ſubroſcidum totum corpus: Unde vel oppreſſio partium, vel ſumma infirmitas ſignificatur, per quam exudat ſuccus alibilis, qui aſſimilatione privatur.] *Duretus.*

34. In febre (ἀναυδίαι,) defectiones ſermonis malum.

36. Si quis cum febre laboriosâ perhorruerit, nonnihil criticè exudarit, indeque ardenter febricitarit, malum, idque cum alias, tum ſi in hoc negotio Sanguis ſtillarit.

40. Qui ex rigoribus, parvis ſudoribus refrigeſcunt, malum.

42. Qui exiguo ſudore madent cum febre, in metu ſunt mortis.

43. Quibus cum bilioſa dejectione, premitur morſu pectus (*i. e.* orificium ventriculi) amareſcitque os, malum.

45. Si quis in laboriosâ febre, ſingultiat, vel catoche detineatur, morbo laborat peſſimo.

47. Si quis ea faciat, quorum ſit inſolens, ut ſi appellat animum ad inſueta, aut contra, graviſſimum habet malum, ac tum delirium adeſt.

48. Quæ cum pravis ſignis miteſcunt, & quæ cum bonis non remittunt, moleſta ſunt & difficilia. *Prorrh.* 52.

[Quemadmodum non minùs ſua debet habere bona ſuſpecta, qui repentè factus eſt coloratior & ſpecioſior; quam mala vereri, qui contrà conſuetudinem multum emacruit, & colorem decoremque amiſit: Ita nemo eſt omnium qui de ſeipſo poſſit videri ſecurus, ſi antè vigil, nunc ſoporetur, ſi antè ſitibundus, nunc παραλόγως, ſuperſtite cauſa ſitifera, ſitis ſit expers. Pluris eſſe debet unum pravum ſignum morbi alicujus, *Duret.*

aut partis obſeſſæ proprium, quam decem bona communia.

Prorrh. 44. 51. In homine moderato, ferox & audax reſponſio, & vox acuta, malum: Hypochondria
45. iis intro ſurſum trahuntur.

66. 52. Qui ex ſudoribus perfrigerantur, ac celeriter recaleſcunt, malè habere judicantur.

40. 54. Qui abs re nec ulla exhauſti ratione, languent infirmi, mortiferè laborant.

55. Diuturna in febre nauſeabunda proritatio, ſcreatu finiens, malum portendit.

57. Perpuſillæ Sanguinis è naribus ſtillæ, damno ſunt.

Duretus. [Niſi hæmorrhagiæ liberalioris opinionem faciant, ut ſæpè faciunt, quando cum urinæ pepaſmo in 4tum diem incidunt, apparentque ad hæmorrhagiam 7mo die futuram: Secus enim malignos vel multos humores naturæ dominatu regi non poſſe, aut infirmitatem ſummam ipſiùs naturæ denunciant. Sunt verò ſiniſtri judicii in qualitate bonâ Sanguinis, at mortiferæ in malâ, qualis in Philiſco ſtillatim manavit.]

Prorrh. 57. 58. Omnino malum denunciat, quæ in febre acutâ immeritò (παραλόγως præter rationem) ſitis extincta eſt.

59. Qui ad manus contactum reſiliunt, malo ſunt loco.

Fæſius. [In ægris iſtud diligenter eſt obſervandum: Aliquando enim ubi manus in carpum mittitur, quodammodo reſiliunt, & cum intremiſcentia revelli videntur, aut interdum ad pulſum aſſilire & leviter aſſurgere. Ἀναπηδῶντες πρὸς χεῖρα, dicuntur quibus pulſus velut reſilit, aut quaſi tremibundus ſubſultat, & ad manum apparet exiguus tremor. Fit hoc nervis & fibris febris incendio exſiccatis, motrice facultate infirmâ, viriumque languore concurrente. Convulſionem ergo, delirium, aut phrenitidem prædicit, nec leviter ſuſpectum eſſe debet.]

65. In

65. In febribus vehementes mentis emotiones (παράνοιαι) cum silentio, in eo qui voce non est captus, perniciem minantur. *Prorrh.* 54.

68. Febrium initio, si atra bilis sursum aut deorsum prodeat, lethale est. *Aph.* 22. *Sect.* 4.

[Excretionum quæ in vitio sunt, quæque dominatu morbi suscipiuntur & fiunt, nulla est omnino tam mortifera, quam bilis atræ. Est enim atra bilis pessimum excrementum, quod feritate indomabili cæteris omnibus antecellit, triaque illa secum habet conjuncta, quæ vim naturæ adferunt, quæque illius præsidia maximè labefactant. Τὸ δεινὸν, τὸ δριμπικὸν, καὶ τὸ ὀξώδες. 1. acre, erodens, acidum.] *Duretus.*

72. Quibus jam morbo fractis, videndi vis audiendique perit, aut etiam labiorum, palpebrarum, vel narium perversio cernitur, mors instat.

74. In febribus acrisiæ, diuturnitatis quidem sunt causæ, non tamen funestæ.

78. Quibus postridie quam invasit, exacerbatio febris est, malè res eunt. At si perendiè mitius, quarto iniquius exerceantur, gravissimum habent malum.

80. Febres si alio die quam judicatorio desierint, recidivam metuere oportet.

83. Qui cum feroci perturbatione somno excussi, è potestate sui exeunt, gravissimum habent malum, & convulsificum: Idque cum alias, tum si prorumpant sudores.

[Ut rerum omnium quæ naturæ ad perfruendum tributæ sunt, nihil est melius, nihil amicius, nihil denique magis consociale, quam illa quies, quæ dono Divûm gratissima serpit: Ita nihil, æquè pestiferum quam molesta vigilia: Quemadmodum enim somnus ægrotum reficit, & recreat spiritum instauratione, ciborum coctione, & morbificorum humorum pepasmo, unde phrenitis *Duretus.*

nitis manſueſcit: Sic admirabile eſt quantam principiis trium facultatum labem adferat, quantum naturæ præſidia labefactet, quantiſque damnis ipſos ægrotos oneret, ſi quid vel in cauſis ſomniferis vel in ſomni ipſius neceſſitate peccetur.]

Prorrh. 5. 90. Quæ in phrenitide memorantur inſomnia, bonum denunciant. (Non turbulenta & tumultuoſa, ſed placida & tranquilla.)

97. In intenſa phrenitide, tremores lethales.

98. Quæ circa res neceſſarias verſantur Deliria, peſſima, indeque ſi ingraveſcant, mortifera.

114. Quibus per febres aſſiduas puſtulæ toto corpore ſuboriuntur, mortiferum illud eſt; niſi purulento abſceſſu, qui hic potiſſimum ad aures erumpit, periculo defungantur.

115. In febre acutâ, exteriora perfrigerari, interiora verò ſic uri, ut etiam ſitim faciant, exitium portendit.

116. Febres continuæ tertio quoque die ingraveſcentes, ſupra modum periculoſæ.

127. Qui diuturno defuncti morbo, ex animi Sententia cibum capiunt, neque proficiunt, graviſſimè relabuntur.

128. Si venæ temporum in febribus pulſent, & facies benè habita fuerit, abſque hypochondrii mollitie, diuturnus erit morbus, qui non ſine liberali Sanguinis è naribus profuſione, aut ſingultu, aut convulſione, aut coxendicum dolore deſinet.

129. Alvus in febre ardente affatim prorumpens, mortis periculum adfert.

133. Sanguinis ex naribus fluxus in febre ardente 4to die obveniens, malò eſt, niſi aliùd quidpiam benè eciderit. Quod ſi die 5to contingat, minus adfert periculi.

137. D

137. De febre ardente laborantibus dies 14, aut allevando, aut perimendo decernunt.

142. Si cui febricitanti rubor in facie luceat, unaque capitis dolor prægrandis, & venarum emicet pulsus, ferè profluvium Sanguinis è naribus inde venit. Quibus autem fastidia stomachi, cordis morsus, & crebræ salivæ, in procinctu vomitio est: Quibus autem ructus adsunt, flatus ventris, sonitus cum inflatione, iis alvus exturbatur.

[Magna expectatio est hæmorrhagiæ criticæ in morbis acutis, quam si neque Medicus prævidere, neque præviſam, cum in propinquo est, velut digito indicare potest, vix videtur summam vituperationem posse vitare.] *Duretus.*

144. Quibus autem sæpiùs recidivæ contingunt, si sextum mensem superaverint, in tabem coxariam ferè incidunt.

149. Febricitare incipientibus Sanguinis è naribus stillicidia cum sternutatione accedentia, siquidem urina 4to die hypostasim habeat albam, vacationem morbi 7mo fore ostendunt.

156. Quæ in febrem cadit convulsio, si eodem die, quiescat, benè est.

Titulus 2dus.

De Cephalalgia.

161. QUi capitis doloribus & aurium tinnitibus, citra febrem, aut tenebricosâ vertigine, & vocis tarditate, manuumque stupore tentantur, in iis aut apoplexiam aut epilepsiam, vel etiam lethargum sperare convenit.

169. In cephalalgia æruginosi vomitus cum surditate & somni vacuitate, insaniam brevi denunciant. *Prorrh.* 10.

Prorrh. 152. 170. Quibus capitis & cervicis dolor, ac totius corporis infirmitas quædam cum tremore adest, ab his hæmorrhagia liberat.

172. Cephalalgiam tollit pus è naribus effluens, aut sputa crassa & inodora: Liberat quoque & ulcerum eruptio, nonnunquam & somnus, & alvi fluxus.

174. Cephalalgia veternosa cum gravitate ferè convulsifica est.

95. 176. Cephalalgici surdastri, qui manibus contremiscunt, cervice dolent, nigra & aspera meiunt, ac nigra quoque vomunt, planè sunt desperati.

177. Quibus cum sudatiuncula caput dolet, alvo suppressa, convulsione tentantur.

Titulus tertius.

De Caro & Comate.

182. COmate, lassitudine, ac surditate tentatos, alvus erumpens, & ad crisim rubra demittens, juvat.

183. Comatosi, fastidiosi, unaque dolenter hypochondriaci, sæpe & parum vomentes, aurium abscessus habent.

187. Cerebro siderato, alii quidem tertio die, alii autem 7mo vitam finiunt, quibus elapsis periculo defunguntur; sin autem incisione factâ, os dissociatum cernitur, sine dubio moriuntur.

188. Cephalalgicis ex calvariæ posticæ fractura, si crassior è nare Sanguis rivulosé prorumpat, grave malum denunciat.

Duretus. [Ictus illatus non minus ossi crassissimo calamitosus est, quam mitior ictus temporibus atque fronti. Accedit, quod Sanguis niger prorup-

ruptus, & ſpaceliſmi metum adfert, & cerebro crudorem & vivacitatis extinctionem inducit.]

Titulus quartus.

De Aurium affectibus.

189. AUrium dolor intenſus cum febre acuta, cumque ſiniſtro quopiam ſigno, juvenes quidem 7mo die, aut etiam celerius, cum delirio interimit :. Niſi liberale ſit expuratum ex aure, aut ex naribus hæmorrhagia, aut aliud quoddam laudabile ſignum extiterit. Seniores autem & ſerius & rarius tollit; nam in his aures antè ſuppurant, & delirium minus infeſtat, ſed tamen pleriſque horum morbus revertit, & ſic moriuntur.

190. In acutis & turbulentis (*i. e.* cum delirio) morbis obveniens ſurditas, malo eſt. Quin & in longis morbis malum portendit: Ac in his ad coxendicis labores convehit. *Prorrh.* 33.

191. In febre ſurditas alvum ſiſtit.

[Hujus ſurditatis cauſa in meatus auditorii oppilatione conſiſtit, ſuperioris verò in exolutione partis illius cerebri, unde vis audiendi manat. Propterea que ut illa per ſe inſanabilis eſt, ita morbi acuti turbulentique conſectaria deſperationem ſalutis oſtendit.] *Duretus.*

193. In acutis morbis murmur edentes ac tinnientes aures, mortem prænunciant.

[Quod nec judicatorii ſint nec judicantes, & nobiliſſimæ partis exolutio oſtenditur ab exolventis cauſæ perennitate.] *Duretus.*

194. In calidis febribus ſonori aurium flatus eum viſus hebetudine & narium gravitate, Sanguine *Prorrh.* 18.

Prorrh. 147. guine non prorumpente, è poteſtate mentis abducunt.

195. Quibus aures obſurduerint, cum capitis gravitate, hypochondrii tenſione, & ſplendoris offenſione, Sanguis è naribus prorumpit.

197. Egregiè ſurdi, dum aliquid apprehendunt tremuli, lingua etiam capti & exoluti (νωθροι) graviſſimum habent malum.

Titulus Quintus.

De Parotidibus.

199. QUæ cum dolore aſſurgunt ad aures (parotides) perniciem minantur.

200. In febribus ex prægreſſo dolore (ſecundum Duretum exacto jam morbo) rubores ad aures ſubnaſcentes (parotides Dureto) ſigna ſunt eryſipelatis in facie naſcituri, quin & convulſiones cum aphonia & exolutione, ad hæc conſequi par eſt.

Duretus. [Morborum naturam & cauſas tenere, eſt hoc ſanè aliquid, vel potiùs nihilum; at ſucceſſiones morborum quo ſe illi vertant, veluti è ſpeculo prævidere, profecto eſt artificis fulgore ſuo urentis, arteſque infrà ſe poſitas prægravantis.]

202. Parotides pravæ ſunt Paraplecticis.

203. Parotides (in acutis) ſuppurati expertes, funeſtæ, ſed forſan his alvi feruntur.

Prorrh. 167. 204. Parotides emolliunt tuſſiculæ cum ptyeliſmo orſæ.

153. 205. In parotidibus urinæ citò & pauliſper mitificatæ, (*i. e.* modo pepaſmi participes modo expertes) peſtiferæ; & quæ hujuſmodi eſt refrigeratio, peſſima.

Duret. [Quia viciſſitudo eſt magiſterii inter naturam

&

& morbum, qui ut vires acquirit eundo, sic naturæ fatiscentis præsidia labefactat.]

206. In Diuturnis (Dureto acutis) morbis suppurati ad aures tumores, nisi pus admodum album, ac sine odore reddant, interimunt, potissimum verò mulieres.

[Erit profecto catholicum hoc theorema quod unde salus vitæ sperabilis, inde salutis desperatio esse debet, si id meritò naturæ non fiat.] *Duretus.*

207. Inter acutos parotides potissimum in causis assurgunt, ac tum si febrem lege critica non expellant, nec ipsæ coquantur, nec Sanguis fundatur è naribus, nec verò urinæ crassam excipiant hypostasim, moriuntur: Sed abscessus ejusmodi non rarò ante residunt. (Ασημως scilicet καὶ, ἀκρίτως.

208. Si ad surditatem atque torporem substillum accesserit narium, aliquid sinistri præ se fert. *Prorrh.* 141.

209. Ex surditate tubercula ad aures exoriri consentaneum est. 159.

210. Surditatem ex febribus natam solvit profluvium Sanguinis è naribus, alvique commotio.

Titulus Sextus.

De Facie.

211. FAcies è tumescente residens, vox item blandior & mollior, tum Spiritus rarior atque facilior, remissionem postridianam fore denunciant. *Lib. de Diebus criticis.*

212. Facies cadaverosa mortifera. Sed ea minùs tamen quæ ob vigilias, inædiam, aut ventris solutionem ejusmodi est. Atque talis corruptio his de causis orta, uno die finitur. *Progno.*

Prorrh. 49. 213. Egregie colorata facies & tetrica (vultuosa) in morbo acuto, pestifera. insuper frons contracta phrenitidem denunciat.

214. Benè colorata facies cum sudoribus diffluentibus, absque febre, fæces vetustas subsistere, aut irregularem diætam testantur.

Titulus Septimus.

De Oculorum Affectibus.

219. IN febre ortus oculorum rubor, diuturnam ventris afflictionem denunciat.

220. Erumpentes circa Oculos eminentiæ, dum refectioni opera datur (seu ex morbo ægri recreantur) alvum prorupturam ostendunt.

222. Lippitudine affecto suborta febris solutionem affert, sin minus cæcitatis, aut mortis, aut utriusque periculum est.

223. Quibus cum lippitudine capitis dolor accedit, & longo tempore perseverat, cæcitatis metus impendet.

224. Lippitudine laborantem sponte alvus proffluens juvat.

Prorrh. 113. 226. Oculorum hebetudo (ἀμαύρωσις) cum animi defectione citam convulsionem denunciat. (Spiritu animali dissipato & nervorum principio læso.

Titulus Octavus.

De lingua, & reliquis oris partibus.

229. LIngua circa initia quidem rigidiuſcula, in eodem verò colore perſeverans, procedente verò tempore, ubi exaſperatur, liveſcit, & fit hiulca, ſeu finditur, mortifera: At verò quæ multum nigreſcit, intra 14. diem criſim (ſiniſtri judicii) fore oſtendit. Calamitoſiſſima eſt nigra & ex virore palleſcens.

230. Lingua ad medianam lineam velut alba ſaliva obducta, febris remiſſionem indicat, idque eodem die, ſi quod ſuperinducitur craſſum eſt: Sin autem tenuius, poſtridie, quod ſi adhuc tenuiùs, perendie: Eadem planè oſtendunt quæ ſunt ejuſmodi in extima lingua, ſed non ita certò. *Lib. de diebus criticis.*

231. Lingua tremula cum narium rubore, & liquida alvo, ſi nulla de pulmonibus ſignificatio ſit, grave malum denunciat, citaſque purgationes pernicioſas indicat.

[Ut lingua omnis contrà naturam tremula eſt multum terrifica, ſic eadem facit, ut Medicus toto corpore perhorreſcat, quando ipſa contremiſcit cum conditionibus in hac prognoſi contentis.] *Duretus.*

235. Linguæ aſperæ multumque ſiccæ, phreniticæ. 234.
Peſtiferum eſt dentes exareſcere.

236. Dentis ſphaceliſmus abſceſſum ad gingivas enatum ſolvit.

Ti-

Titulus Nonus.

De Voce.

246. DEliria pauliſper ferocia, mox erunt im-
85. mania.

Prorrh. 247. Quibus cum febre vox hæret, poſt acriſi-
91. am, tremuli moriuntur. (Et comatoſi.)

249. Qui ex dolore (*i. e.* acerbiſſima convulſione intercoſtalium muſculorum) voce ſunt capti, crudeliter moriuntur.

254. Si quis voce captus ê poteſtate mentis exeat, morti eſt proximus.

255. Quæ à rigore incidunt aphoniæ, funeſtæ. Sunt hi nonnihil Cephalalgici.

Titulus Decimus.

De Reſpiratione.

260. REſpiratio frequens & parva, inflammationem & laborem denunciat partium ſpirabilium, at verò magna & rara, dementiam aut convulſionem. Et frigidus quidem Spiritus lethalis eſt. Lethalis eſt etiam æſtuoſus & fuliginoſus, minus tamen quam frigidus. Tum magnus foras efflatus, intrò parvus, & contrà, foras parvus, intrò magnus, peſſimus eſt, & morti proximus. Quin etiam tarda, velox, obſcura duplex intrò revocatio, qualis cernitur in iis qui ſuper inſpirant.

Titulus Undecimus.

De Cervice.

268. FAucium dolor prægrandis parotidas & convulſiones facit, item cervicis & dorſi acerbos dolores.

270. Cervicis & cubiti dolor eſt convulſificus. Id autem à faciè (à capite) naſci ſolet.

273. Cervicis dolor cum in febre omni terrificus, tum verò peſtiferus iis qui ſunt in metu inſaniæ. Prorrh. 73.

276. Fauces exulceratæ in febre, cum alio ſigno difficili, periculoſum.

277. In febribus ſtrangulari repentè, nec deglutire poſſe, ſine tumore, malum.

Titulus Duodecimus.

De Hypochondriis.

281. TUmores hypochondriorum recens obortos inflammationis expertes, & inde dolores natos, ſolvit borborygmus ſub hypochondrio fremens, maximè ſi aut ipſe per ſe ſecedat, aut cum urinis & dejectionibus; quin juvat is ipſe, ſi modo deſcendit.

283. Stomachi dolor, & pulſus hypochondriorum febre extinctâ, malum denunciant, idque cum alias, tum in ſudatiuncula.

284. Quæ cadunt in hypochondriacum dolorifica mala, cum alias prava ſunt, tum verò ſi faciunt profuſiores alvos; pejora autem quæ brevi

naſcuntur ; tum quæ aſſurgunt ex his parotides multum terrificæ, ut cætera expurata.

285. A cardialgia cum torminibus ventris feræ (lumbrici) prorumpunt.

286. Dolorificum cordis malum (*i. e.* cardialgia cum ſyncope cordis) ætate jam grandi, crebro revertens, repentinam mortem oſtendit.

291. In dolore hypochondriorum cum borborygmo, lumborum ſuperveniens dolor in febribus, alvos profuſiores facit, niſi flatus erumpat, aut copia urinæ feratur.

Prorrh. 158. 292. In diuturno hypochondrii meteoriſmo, & alvo graveolente, abſceſſus qui ad aurem aſſurgit, necat.

295. Hypochondriorum, cordis, hepatis, partiumque circumpoſitarum dolores excluſo Sanguine, (ſecundum Foeſium cruenta alvi dejectione) periculo defunguntur, non excluſo pereunt.

297. Hypochondriorum dolores in febre, ægro fari nequeunte, ſi abſque ſudore ſolvantur, malum indicant. His dolores ad *Iſchia* decumbunt.

287. 301. A ſuppreſſione alvi meteoriſmus hypochondriorum, gravis, maximè verò iis, qui ab inveteratione tabeſcunt, & quibus alvi profuſè feruntur.

Aph. 11. *Sect.* 4. 304. Supra umbilicum labor ac lumborum dolor, qui remediis non cedit, in hydropem ſiccum deſinit.

Titulus 13.

De Dorſi & Lumborum affectibus.

306. LUmborum dolores Sanguinis profluvium excitant.

307. Quæ

307. Quæ ex lumborum dolore cientur hæmorrhagiæ, largæ.

308. Quibus ex dolore lumborum anadrome fit ad caput, torpidæ manus, cardialgiæ, aurium flatus sonori, hæmorrhagiæ largæ, tum alvi profusè feruntur, ac mentes perturbatæ ut plurimum.

[Sanè lumborum excursus caput replet, ex eâque repletione, symptomatum capitis omnium paraphoricorum, cataphoricorum, cephalalgicorum & catarrhoicorum principia causæque ducuntur.] *Duretus.*

309. Quæ ex dorsi dolore, principia morborum ducuntur, difficilia sunt.

310. In dolore lumborum prægrandi, & larga dejectione, ab helleboro vomere spumantia multa, prodest.

311. Spinæ distortionem cum spirandi difficultate, Sanguinis fluxus liberat.

314. Ex dolorifici lumborum mali ascensu, oculorum perversio malum. *Prorrh. 69.*

[Omnis afflictio cerebri alterati, quæ propagationem habet εἰς τὰ πεφυκότα, *i.e.* propagines, metum adferre solet, interitus, si febris adest acuta.] *Duretus.*

315. Dolor in pectore fixus cum torpore suborta febre, malum indicat, iique celeriter mortem oppetunt. *Prorrh. 70.*

[Inter Medicinæ leges quæ sanciuntur de acutorum morborum naturâ, deque illorum causis atque symptomatis, nullæ sunt magis Medico necessariæ ad benè medendum, quam illæ quæ ex insolentium rerum observatione nascuntur. Quid enim minus est febris acutæ quam torpor, oblivio, coma? Sunt quidem hæc omnia, crudi humoris flatulentique spiritus ἔκγονα, non autem Sanguinis multa bile perfusi, qui regnare dicitur in febre acuta, proptereaque non sine causa viden- *Duretus.*

tur mortifera, quatenus longiſſimè abſunt à febre acutâ. Omnia enim quæ fiunt, quæque apparent contrà naturam morbi & ægri, terrifica eſſe debent, ac ſæpé mortem ſubeſſe teſtantur.]

325. Quibus lumborum & lateris dolor caret evidenti cauſa, icterici fiunt.

Titulus 14.

De Hæmorrhagia.

326. QUÆ diebus criticis ex hæmorrhagia incidit perfrigeratio eximia, peſſima.

Prorrh. 125. 327. Sanguinem è diverſo fluere, malum eſt, ut in liene magno, è dextris, & ſimiliter in hypochondriis.

Prorrh. 128. 328. Qui ex vulnere ſubinde rigentes (vel leviter ſudantes) Sanguinem profundunt, graviſſimum habent malum, ac inter loquendum derepentè moriuntur.

329. Quibus 5to die larga eſt hæmorrhagia, 6to, rigor, 7to perfrigeratio, rurſuſque prægrandis ardor, iis in vitio ſunt alvi.

127. 330. Ab hæmorrhagia nigrorum dejectio, malum: Peſtiferum eſt etiam prærubris & æruginoſis ferri alvum. Quibus hujuſmodi hæmorrhagiæ die 4to contingunt, tandem comate & convulſione conflictati moriuntur, nigris prodeuntibus & alvo inflata.

129. 331. Quæ poſt (exiguam) hæmorrhagiam & nigrorum dejectionem, in acutis ſurditas venit, malum: Ibi dejectiò Sanguinis mortifera eſt, ſurditas autem ſolvit.

335. Quæ circa initia profuſæ ſunt hæmorrhagiæ, dum vires recolligunt, (ſeu in refectione) alvos profusè cient.

336. Pro-

336. Profusa narium hæmorrhagia vi suppressa, interdum adducit convulsionem, sanat autem phlebotomia.

337. Undecimum diem agentibus, substilla Sanguinis mala sunt, idque cum alias, tum si bis fiat & redeat. *Prorrh. 148.*

[Res malè gestæ accessionem calamitatis adferunt, faciuntque ut ægri pejore sint loco, si rerum ipsarum malè gestarum causa sit & occasio, naturæ irrita, & inanis contentio, quando certamen ipsius & morbi est in procinctu. Præstat enim naturam quiescere, quam aliquid frustra moliri: Ob eam sanè causam, quod omnis irrita proritatio, morbum alioqui sanabilem, ex eventu reddit insanabilem, aut sinistri judicii.] *Duretus.*

338. Si largo Sanguinis profluvio supervenerit convulsio, aut singultus, mortiferum.

339. In his qui ad 7. annum progressi sunt cum coloris fædatione, inter ambulandum spiratio coacervata, & terræ appetentia, Sanguinis corruptionem & exolutionem significat.

[Hæc prognosis apperit τέκμαρσιν vacuandi purgando, & Sanguinem detrahendo.] *Duretus.*

340. Quæ in diuturnis exigua apparent Sanguinis è naribus effluvia, mortifera. [Substillum Sanguinis eò pejus res ire denunciat, quo sæpiùs redit.] *Duret.*

341. Quæ ab initio cientur vertigines, hæmorrhagia exolvuntur.

[Inter commoda hæmorrhagiæ non in postremis, illud est, quod τὰ κρίσιμα μὴ κρίνοντα prohibet esse mortifera, aut certe sinistri judicii. Hæmorrhagiæ multæ difficilia multa dissolvunt.] *Duretus.*

345. Qui statis temporibus Sanguinem profundunt, si loco non profuderint, epileptici moriuntur. *Prorrh. 131.*

Titulus 15.

De Palpitatione, tremore & Convulsione.

Prorrh. 30. 347. QUi toto palpitant corpore, etiamne vi-tam finiunt voce capti?

348. Omnes qui tremuli convelluntnr, sudatiunculam habent obnoxiam recidivæ; atque iis rigore superveniente fit crisis: Supervenit autem ventris ardore lacessitis. Hic somni arctiores, sunt convulsifici, gravitasque frontis, & mictio ipsa difficilis.

119. 349. Quæ cadunt in hystericas sine febre (potiùs quam non consuetæ) convulsiones, faciles.

162. 353. Quæ tremulis & anxiis parvæ assurgunt parotides, convulsionem denunciant, cum in vitio est alvus.

506. 355. Convulsio vulneri superveniens funesta.

Aph. 2. *Sect.* 5. 356. Convulsio febri succedens periculum denunciat, minimum verò pueris.

257. Qui septem annis provectiores sunt convulsione non tentantur in febre, sin autem desperati.

358. Convulsionem sanat exorta febris acuta quæ priùs non fuit, quod si priùs fuerit, exacerbata: Quin etiam prodest, urinam fluere albam mineam, seu vitream (ὑαλοειδὲς) alvum ferri & somnos inire.

Prorrh. 167. 359. In convulsione diu obmutescere, malum; at verò parumper, aut linguæ apoplexiam, aut brachii partiumque dextra sitarum denunciat. Exolvitur autem urinis repente multis & cumulatis proruptis.

362. Qua-

362. Quæ ſpeciem febris & opiſthotoni præ ſe erunt, urinæ geniturales exolvunt.

Titulus 16.

De Angina.

366. ERyſipelas (cynanchica) intus foras converti, utile, at foris intrò, mortiferum. ntrò autem convertitur cum rubore evaneſcente, ectus gravatur, ac difficilius ſpirat æger.

367. Quibus cynanche ad pulmonem inflectiur, alii quidem intereunt 7 diebus, alii cum eaſerint, purulenti fiunt, nulla expurgatione piuitoſa ſurſum facta. *Aph.* 10. *Sect.* 5.

368. Quibus à forti ſtrangulatu repente *i. e.* ſponte ſuâ) ſtercus excernitur, deſperatio eſt.

371. Inter anginoſos, qui cocta citò non expuunt, deſperati.

[Eſt πεπασμὸς, πέψις τῶν παρὰ φύσιν. Reum é natura egreſſarum concoctio. Ut enim vea πεψις, *i. e.* coctio verè dicta eſt τῶν εἰσιόντων, *i. e.* rerum ingredientum, ſic ὁ πεπασμὸς ſeu mitiicatio, eſt τῶν ἀπίοντων *i. e.* exeuntium. Utriuſque auſa effectrix eſt partium ſolidarum vitale prinipium, & vivifica vis quæ manat à corde.] *Duretus.*

372. In Angina qui abs re prorepunt ad caput olores cum febre, ſunt deſperatæ ſalutis.

375. In angina laborantibus abſque ratione ἀσήμως) ſgracileſcentibus faucibus, dolor prægrandis ad pectus aut alvum progreſſus, purulenas dejectiones facit, ſi quidem aliter non exolvatur. (alioqui tale quid ſolutionem præ ſe ert.)

377. Ex angina ſputa glutinoſa, craſſa, multum

tum alba, vi expressa, malum. Atque omnis pepasmus hujusmodi malus. Purgatio multa deorsum, tales paraplectico modo necat.

378. Sputa ex angina subarida, crebra, cum tussi & lateris dolore educta, mortifera. Quin etiam quæ inter potandum per tussim rejiciuntur, quæque difficulter diglutiuntur, malum portendunt.

Titulus 17.

De Pleuritide & Peripneumonia.

379. INter pleuriticos quibus initio variæ (πυρετοῖσι Dureto) sunt expuitiones (Foesio πύμπνοι, *i. e.* purulentæ) ii tertio moriuntur aut 5to, quos si evaserint, nec dum multo illis fit melius, 7. aut 9. aut 11. incipiunt suppurari.

381. Siccæ pleuritides & sputi expertes, gravissimæ. Terrificæ autem in quibus dolorifica sursum sunt mala.

Dureti. [In magna pleuritide salutis desperatio esse solet, si nihil fiat, nihil appareat, quod systrophicæ inflammationis laxitatem adferat, unde remissio sit gravissimorum symptomatum, quæ ab eâ inflammatione dum viget, nascuntur. Systrophicæ inflammationis laxitatem adferunt, fomentum, detractio Sanguinis, & liberalis ac liberi sputi expurgatio, per quam ipsa pleuritis non raro ἀυτομάτως quiescit.]

382. Pleuritides graviores quæ sine divulsionibus, quam quæ cum divulsionibus contingunt.

Duretus. [Σπάσματα indicant vehementem thoracis motum, validamque facultatis animalis in expectorando sputo contentionem.]

383. Qui

383. Quibus pleuriticis circa initia lingua bile ſuffuſa eſt, 7mo. judicantur: Quibus autem 3tio aut 4to, ad circiter nonum.

386. Pleuriticis, dolores & alvum emolliri utile eſt, ſputa colorari, nullos in pectore ſtrepitus fieri, urinam rectè procedere: Eorum contraria difficilia ſunt, & ſputum dulceſcere.

387. Pleuritides bilioſæ ſimul & Sanguineæ, ut plurimum 9. aut 11. judicantur, ac ferè ſaluti concedunt. Quibus autem pleuriticis, initio quidem dolores ſunt mites, 5to aut 6to die ingraveſcunt, ferè ad 12. perveniunt, raroque ſervantur. Periclitantur autem potiſſimum 7. aut 12. quod ſi bis 7. evaſerint, periculo defunguntur.

[Sputum rubrum ſimul & flavum promoveri debet, iis quæ expurgationem juvant, mollien- *Dure-tus.*
do, leniendo & ſputum ciendo, non autem Sanguinis detractione, retrahi & impediri, quod uſu venire videmus non ſine mærore & nemeſi, ab iſtis pragmaticis vulgo dictis, qui omnem pleuritidis curationem exigunt in Sanguinis detractione ſæpiùs iterata, quamdiu pleuriticus hujuſmodi ſputa expurgat cum ſpe ſalutis prædivite. O homines reipublicæ calamitoſos atque funeſtos! Ipſam pleuritidem quæ ſuâ ſponte nullius operis indigens, cum tali ſputo quieſceret, ex eventu reddunt mortiferam.]

388. Quibuſcunque pleuriticis multum in pectore ſputum perſtrepit, unaque facies plena mæroris, & oculus icteritius & caliginoſus, moriuntur. *Dure-tus.*

[Firmiora ſunt argumenta diſceſſionis vitæ aut morbi, quæ ducuntur è ſignis, quam è ſymptomatis.]

389. Qui è pleuriticis facti ſunt purulenti, 40. diebus à rupta vomica expurgantur. *Duretus. ad*

[Sanè in pleuritide & peripneumonia ſputum flavo exactè permixtum, quodque citam & facilem 390.

habet anacatharſin, recreat medicum, & conſolatur ſpe certa ſalutis: Ac tum juvat Medicum ſpei plenum videre, celerem multum atque fidelem, alacriter & vultu ſereno, Medicinam pleuritico facientem.]

Duret. ad 394. [*Hippocrates* Author eſt auſpicandam curationem à Sanguinis detractione, quotieſcunque duorum remediorum ſolennium, purgationis dico & phlebotomiæ, neceſſarius uſus incidit.]

397. Peripneumonia pleuritidi ſuccedens, tutior eſt primigenia (potiùs gravior.)

398. Exercitata & denſa corpora celerius à pleuritide & peripneumonia intereunt, quam quæ in otio conflictantur.

399. In morbis pulmonis coryzas (*i. e.* catarrhos ferinos) & ſternutamenta præceſſiſſe aut conſequi, calamitoſum. In reliquis verò morbis (maxime exitialibus) adjumentum adferunt ſternutamenta.

Duret. ad 402. [Magna ſæpè incidit ſignorum controverſia, cum alia Medicum ſpe conſolantur ſalutis, alia verò metu exterrent interitus. Ac tum difficillima eſt tecmarſeos ineundæ ratio, ad prædicendum certò quid eventurum ſit. Sed ea ſic ineunda ex Doctrina *Hippocratis*, ac primum τεκμήρια, *i. e.* ſigna ſyllogiſtica plus conferre ad tecmarſin, quam τὰ εἰκότα *i. e.* veriſimilia. Deinde τὰ ὁμοειδῆ, *i. e.* quæ ſunt ejuſdem ſpeciei & inter ſe conſocialia, majorem habere vim, quam ἑτερογενῆ, *i. e.* diſſentanea, quæ ſunt alterius ſpeciei. Poſtrem ò certa comparatur τέκμαρσις, ad vitæ quidem præſagium, ſi cum remiſſione & παθογνωμονικῶν, appareant commoda epiphænomena, ut in pleuritide miteſcente, ſputum flavo permixtum citò & copioſè editum: Interitus autem, ſi pathognomonica ſigna prægrandia, nimis opprimendo acceſſionem adjungant eorum, quæ à propagatione morbi epigenomena nominantur;

in-

indeque faciant epiphænomena prava, quæ principatum obtinent in prædicendo de morbis acutis.]

403. Qui futuri ſunt purulenti, primum quidem expuunt ſalſa, mox dulciora.

404. Quibus in pulmone tubercula (φύματα) fiunt, (empyema Dureto) ii 40 diebus à ruptione pus expurgant, quos ſi ſuperent, ut plurimum tabidi fiunt.

405. In lateris dolore, ſubſtillum Sanguinis e naribus grave malum.

406. Quibus purulentis mitiora ſunt omnia, ſi poſteà pus edunt fædi odoris, iis recidiva mortifera.

408. Quicunque ſpumantem expuunt Sanguinem, dextroque laborant hypochondrio, à jecore ſpuunt. Multique intereunt. 450.

409. Quibus concutiendo, pus editur cænoſum & fædi odoris, ut plurimum moriuntur.

410. Quibus à pure coloratur ſpecillum (μύλη) tanquam ab igne, maximam illi partem intereunt.

414. Raucitas cum tuſſi & alvo liquida, pus educit.

415. Quibus in peripneumonia, urinæ circa initia craſſæ, mox ante 4 diem tenues fiunt, mortiferum.

417. Pectora rubris maculis ſuperſparſa, talibus mortem ſubeſſe teſtantur.

419. Quæ ob puris intrò collectionem, febres intermittunt, in his magna ex parte ægri tenuibus ſudoribus diffluunt.

422. Qui perhorreſcunt crebrò, ad ſuppurationem deveniunt, quin etiam febris talium, ipſos ad ſuppurationem ducit.

427. Sanguinem expuentes juvat eſſe febris expertes, ac tuſſire leviter atque dolere; ipſum verò ſputum ad dies bis 7. craſſeſcere. (malè tenuari-

ri) ſed febricitare multum, itemque tuſſire, atque dolere, tum Sanguinem ſubinde novum expuere, calamitoſum.

428. Quibus intumuit latus, atque incaluit, ſi cum in oppoſitam partem decumbunt, grave quippiam ſuſpenſum eſſe videatur, pus ab una parte collectum eſt.

429. Empyicis à pulmone pus duci per alvum, lethale.

430. Vulnere in thoracem accepto, ſi quidem externa vulneris pars ſanitatem receperit, interna verò nequaquam, ſuppurationis periculum impendet, & quibus tenera eſt intus cicatrix, diſrumpitur facilè.

Titulus 19.

De Phthiſi.

Aph. 13 *Sect.* 5. 433. QUi Sanguinem vomunt (*i. e.* pleno ore profundunt) ſpumantem, omnique dolore carent ſub draphragmate, à pulmone vomunt. Et quibus in ipſo rupta eſt magna vena, & multum illi vomunt, & periculoſè admodum: Quibus verò minor, minus rejiciunt, & ſecuriores ſunt.

Aph. 11. *Sect.* 5. 434. E phthiſicis quibus ad ignem ſputum olet graviter, ac tum capilli fluunt è capite, moriuntur.

435. Tabidis in aquam marinam expuentibus, ſi pus fundum petit, celerem perniciem denunciat. Sit autem marina aqua in æneo vaſe.

Aph. 12. *Sect.* 5. 436. E phthiſicis quibus defluunt capilli è capite, pereunt à diarrhæa, & quibus phthiſicis diarrhæa incidit, moriuntur.

437. Quæ phthiſicis accidit ſputorum ſuppreſſio,

o, dementiam infert nugacem. His hæmorrhoi-
em ſpes eſt apparituram.

438. In metu ſunt maximo phthiſes, quæ ex
ptione venarum craſſarum, & à catarrho è capite
ntingunt.

439. Inter ætates illæ demum oſtentant pe- *Aph. 9. Sect. 5.*
culum phthiſis, quæ ſunt ab anno 18. ad
5.

442. Hypochondriorum meteoriſmus, cum cæ-
os malè habet, tum verò eos peſſimè, quos
thiſis exercet.

443. Qui ex longa phthiſi conſumpti ſunt, &
ſperati, nonnullis antè finem vitæ rigor cie-
t.

Titulus 19.

De Hepaticis.

7. IN Hepatico mala eſt colliquatio cum raucitate, idque cum alias, tum ſi tuſ-
ula ſit.

448. Circa hepar dolentes, cardialgici, veter-
ſi, perhorreſcentes, alvo turbata, macri,
orum faſtidioſi, ſudatiunculis crebri, pu-
enta per alvum profundunt (& ita moriun-
.)

449. Quibus jecur derepentè vehementer dolet, *Aph. 40 Sect. 6.*
febris ſuccedens remedio eſt.

451. Quibus inuſto hepate, velut amurca prodit, *& 52. Sect. 7.*
neſtum.

Titulus 20.

De Hydrope.

453. IN ſicco Hydrope ſtranguria prava eſt, ac prava quoque urina quæ hypoſtaſin habet exiguam.

644. 455. In biliofis alvus turbata, quæ pauca exhibet ſimilia genituræ, atque mucoſa, doloremque ad imum ventrem inferentia, nec urinæ faciles in meiendo, ex talibus deſinunt in Hydropem.

456. Si cui aquoſo, cum febre urina pauca ſit, atque turbida, pernicioſum.

457. Ineunte Hydrope, ſi aquoſa incidat diarrhæa cruditatis expers, morbum ſolvit.

458. Denunciato jam ſicco Hydrope, ſi tormina ſint, circa tenue inteſtinum, ingens malum.

454. 459. Quæ ex Hydropicis veniunt epilepſiæ, mortiferæ.

460. Hydrops qui Medicinæ concedit, ac revenit, deſperatus.

461. Qui ſecundum venas Hydropici ſunt (*i. e.* leucophlegmatici) prorupta in alvum aqua (indeque diarrhæa ſuborta) ſanantur.

Titulus 21.

De Dyſenteria.

462. DYſenteria quæ intempeſtivè ſiſtitur, abſceſſum facit, vel in lateribus, vel viſceribus, aut in articulis: Ac forte quidem bilioſa

ſa in articulis, Sanguinea verò in lateribus & viſ-ribus abſceſſum facit.

463. Dyſenteria laborantibus vomitio bilioſa i-tio, grave malum.

464. Quibus è Dyſenteria ſæva itur ad puri-rmia, qui ſuperſtat humor multum albus erit, & ultus.

465. Dejectiones Dyſentericæ, quæ rubris, noſis, cumulatè ducuntur, ſi cum facie rutila & uro rubore ſuffuſa quieſcant, inſania eſt in etur.

466. Dyſenteria lienoſis non longa quidem, u-lis: Longa verò peſtifera. Nam quieſcente il-, ſi vel Hydropes veniant, vel etiam lienteria, ortiferum.

Titulus 22.

De Lienteria.

467. IN Lientericis, cum feris alvinis, dolores ex inteſtinorum cruciatu ſoluti, articulo-m partes attollunt, ac ex hujuſmodi tenues uammæ cum rubore & puſtulis fiunt: Ii poſt ultos ac tenues ſudores, velut acceptis ex flagris bicibus, rubeſcunt.

468. Quos longa exercet Lienteria cum feris i. e. aſcaridibus, alii ſæviſſimis ulceribus) tor-inibus & doloribus, cum hæc quieverint, in-meſcunt. His ſuperrigere malo eſt.

469. Lienterica, quæ cum ſpiratione difficili & teris vellicatione conjuncta ſunt, tranſeunt in thiſin.

470. Ileoſis vomere & obſurdeſcere malo t.

Ti-

Titulus 23.

De morbis Veſicæ.

472. CAlculoſi ea figura ſiti, ut ne calculus procidat in urinæ ductum, facilius illi meiunt.

Duretus. [Temeraria eſt omnis Medicina, peſtifera & ſæpè mortifera, quæ frangendo veſicæ calculo adhibetur. Cui profuerit, vidi adhuc neminem: permultos autem, quibus exitio illa fuit. Sed unicum illud remedium calculoſi, quod in ſectione poſitum eſt, tam præceps eſt, ut ſæpè in incerto ſit Medico, quid agendum; ægro flagitante & implorante auxilium.]

473. At quibus tuberculum eſt circa veſicam, quod exhibet Dyſuriam, quovis illi modo ſint collocati, torquentur: Sanatio hujus ſit pure prorupto.

474. Quibus urina clam illabitur ad pudendum, exolvuntur deſperati.

475. Stranguriæ ileus ſuperveniens ſeptimo die perimit, niſi oborta febre, urina fluxerit cumulatè.

Titulus 24.

De Apoplexia, paralyſi & paraplegia.

476. TOrpores & ſtupores præter conſuetudinem evenientes, futura denunciant apoplectica.

477. Qui à vulnere (præſertim capitis) ſunt im-

impotentes corporis (*i. e.* in movendo pigres, & hebetes in ſentiendo) exorta febre rigoris experte, ſervantur: Non exorta verò fiunt apoplecti-ci, partim dextra, partim ſiniſtra.

478. Quæ apoplecticis veniunt hæmorrhoides, ſalutares, refrigerationes verò & torpores malum denunciant.

479. In apoplecticis ex magna ſpirandi moleſtia ſubortus ſudor, mortem adfert. In his rurſus, ſi febris accedat ſolutio contingit.

[Ultima pars hujus prognoſeos non eſt *Hippocratica* veritatis.] *Duretus.*

480. Apoplexia repentè oborta, ſolubilis, adveniente febre lenta, mortifera eſt.

[Fruſtra ciendo humorem morbificum, quicquid enim humorem ciet, neque diſſipat, neque exhaurit, oppreſſionem infert majorem, & gravioribus malis auget ægrotum.] *Duretus.*

Titulus 25.

De Melancholia & Mania.

483. QUibus (Melancholicis) à metu febris vacuo (vel cum refrigeratione) ad furorem egreſſio eſt, id febres cum ſudoribus, & ſomni arctiores nec turbulenti exolvunt.

486. Quæ cum ſilentio ſunt mentis emotiones (ὀνειδισμοὶ) inquietæ, oculos circum agentes, ac ſpiritum ſublime introrſum vel foras ducentes, mortiferæ; ſed tamen diuturnas inferunt paraplegias, quin etiam furioſi evadunt hoc modo affecti. Quibus autem alvo turbata exacerbatio eſt, iis ferè ſub criſin nigra ducuntur.

Titulus 27.

De Phymate & Phlebotomia.

491. DOlores qui latus invadunt in febribus (meliùs sinè febribus) æqualiterque ibi sinè signis subsistunt, phlebotomia offendit. Ac si quem teneat cibi fastidium, & si quis habeat tumidum hypochondrium; tum quibus perfrigeratio est cum torpore, non sinè febre, Sanguinem detraxisse nocet. Nam cum sibi mitius esse putant, intereunt.

Titulus 28.

De Prognostico omnibus totius corporis morbis communi.

HUnc titulum supra pete in libro prognosticorum, ex quo totus desumitur.

Titulus 29.

De Pertusionibus Capitis.

498. QUibuscunque tempora præciduntur, convulsio incidit è diverso partis præcisæ.

499. Quibus concussum est cerebrum, doluitque percussis aut lapsis, continuò voce capti, nec vident, nec audiunt, ac ferè moriuntur.

500. Qui-

500. Quibus cerebrum vulneratur, iis ut plurimum febris & bilis vomitiò incidit, & corporis apoplexia. Tales autem sunt desperati.

501. Ossium capitis fracturæ cognitu difficillimæ quæ circa suturas fiunt. Fiunt autem potissimum gravibus ac rotundis telis, tum ex adverso illatis, non ex plano. At ossa de quibus fissa sunt nec ne ambigitur, sic discernas, si utraque bucca mandendum exhibueris caulem asphodeli, vel ferulam, atque animum advertere jusseris, num ipsi os aliquod strepere videatur; confracta namque strepere videntur. Sed procedente tempore fissa quidem (ἐρρωγότα; Dureto rima occulta) 7mo die, tum 14, tum alias quoque sui significationem edunt. Nam & caro (*i. e.* pericranium) ab osse abscedit, aut os livescit; dolores item ichorum diffluentium excitantur, eaque jam remediis ægrè cedunt.

Titulus 30.

De Vulneribus & fistulis.

502. Quibus omentum procidit, ut putrescat necesse est. *Aph.* 58 *Sect.* 6.

503. Si quod præcisum fuerit tenuium intestinorum, non coalescit. *Aph.* 24 *Sect.* 6.

504. Præcisus nervus, aut quod in gena est tenue, aut præputium, non coalescit. *Aph.* 19. *Sect.* 6.

505. Si quando in corpore vel os exectum fuerit, vel cartilago, nunquam augetur.

507. Bilis vomitus vulneri succedens, malum denunciat, præcipue in capitis vulneribus.

508. Nervi quicunque crassi (*i. e.* insignes) vulnus accipiunt, ut plurimum claudos reddunt:

Maximè si obliquum vulnus fuerit, ac in musculorum capitibus, præsertim femorum.

Aph.18. Sect. 6. Lib.1 de Morb.

509. Interit autem potissimum è vulneribus, si cui vulneratum sit cerebrum, aut spinalis medulla, aut jecur, aut diaphragma, aut cor, aut vesica, aut quædam grandis vena. Moriuntur etiam si in arteriam (asperam scil.) & pulmonem insignes valdè plagæ inflictæ sunt, adeò ut pulmone saucio minor sit expiratio per os, quam illac excidit, ubi est ipsa pertusio. Intereunt verò quibus nervi interiores, sive tenuis aliquis sive crassus vulnus acceperint, si plaga transversa fuerit & magna: Quod si parva & recta, nonnulli periculo eximuntur. Sed illi perraro intereunt, qui sauciantur, ubi nulla est corporis partium prædictarum, vel absint ab iis longissime.

511. Ex fistulis molestissimæ sunt, quæ in partibus cartilagineis & carne vacuis enascuntur, ibique sunt cavæ & cuniculosæ (longè excurrentes) ac sanie diffluunt continenter, tum verò caruncula ipsarum adnascitur orificio. Sed illæ facilius sanescunt, quæ in partibus mollibus & carneis, nervoque carentibus oriuntur.

Titulus 31.

De morbis Mulierum.

513. 536. IN Muliebribus, quæ antè partum aquosa prodeunt, malum denunciant.

514. Ora aphthosa in gravidis, bono non sunt: Ac forte etiam alvi humectantur.

515. Ex ilibus ad tenue intestinum migrantes dolores in morbis longis, ex aborsu, neque admodum purgata muliere, perniciem denunciant.

516. Quæ

516. Quæ ex partu & abortu copioſa celeriter cum impetu feruntur, ſi ſubſiſtant, moleſtiam exhibent. His rigor inimicus eſt, & alvi perturbatio, præcipue verò ſi laborent ex hypochondrio.

519. Quæ cum ſuſpirio foras effertur ſpiratio, & colliquatio præter rationem, gravidis abortum denunciant.

522. Salutare eſt muliebria non cohiberi: Nam inde veniunt epilepſiæ: Quibuſdam autem ventris longa profluvia; nonnullis etiam hæmorrhoides.

523. Quæ pariunt facilé, rigore ſubinde priùs correptæ, iis à partu reliqua difficillima.

528. Uterinæ duritates in alvo admodum dolorificæ, crudeliter atque citò pernicioſæ.

531. Convulſionem ſolvunt muliebria (*i. e.* menſtrua) quæ primum aut ſtatim apparent, atque id ſinè febre.

534. Quæ cum ſopore & gravitate incidunt cephalalgiæ gravidis, peſſime ipſas habent. His autem fortaſſe profuerit quippiam convulſionis adeſſe. 517. *Prorrh.* 103.

538. Antè partus ſubinde rigere, & citra dolorem parere, periculum indicat.

541. Horrore ſubinde tentatis, laſſitudine & capitis gravitate conflictatis, muliebres purgationes erumpunt.

551. Sterilibus vomitio Sanguinis ad concipiendum prodeſt.

552. Oculorum caligines crebris apparentibus menſibus ſolvuntur.

554. Quæ fiunt hyſtericis febre vacuis convulſiones, faciles: Sicuti Dorcadi.

555. Quibus à rigore febris eſt laborioſa, promoventur muliebria. His dolens cervix hæmorrhagiam ciet.

Titulus 32.

De Vomitibus.

556. MOrtem adfert ruber vomitus, maximèque si ægrè vomatur.

Prorrh. 79. 558. Vomitiones exiguæ bilioſæ, malum denunciant; tum verò præcipuè, ſi pervigilio conflictentur ægri.

565. Ex ſinceris vomitibus ſingultus malus eſt; mala quoque convulſio. Quin etiam idem exiſtimandum eſt in immodicis purgationibus, quæ inferunt pharmaciæ.

566. Qui vomituri ſunt, priùs illi ſalivant.

568. In omni ſuperflua purgatione, frigus cum ſudore exitiale. Tum qui ſubinde vomunt & ſiticuloſi ſunt, male habent. Qui verò anxietate laborant cum lumborum dolore, iis alvus humectatur.

Titulus 33.

De Sudoribus.

574. QUi una cum febre incidit ſudor, ſi eſt acuta, malus.

[Reliqua huc pertinentia ex libro prognoſtico petenda.]

Ti-

Titulus 34.

De Urinis.

575. CItam dimiſſionem febris oſtendit urina, quæ ex confuſa quippiam pingue oſtentans aqueſcit. Quæ autem ſubrubra eſt, habetque ſubrubram hypoſtaſin & lævem, ſiquidem antè ſeptimum diem (*i. e.* 4to) fuit hujuſmodi, ſeptimo die ſolutionem fore deſignat. Sin autem poſt 7, tardiorem aut plane diuturnam. Et quæ 4to die ſubrubram nubeculam capit, ſeptimo die liberat, ſi cætera convenienter ſint conſtituta. Tenuis autem & bilioſa, ac ne vix quidem exiguam habens hypoſtaſin, tum quæ in melius, modo in pejus mutatur, temporis diuturnitatem poſtulat. Quod ſi iſta diutus perſeverat, aut ad criſin diuturnitas temporis requiratur, periculo non vacat.

576. Aquoſa verò & alba in diuturnis morbis perſeverans, difficilem & non ſecuram judicationem facit. (Quia in eâ cruditatis ſumma ſunt omnia, ita ut vix ſperabilis ſit pepaſmus.)

577. At verò nebulæ in urinis albæ quidem & verſus fundum, utiles; rubræ autem & nigræ, lividæ item, difficiles.

578. In acutis morbis periculum denunciat urina bilioſa non ſubrubra, & quæ craſſius commolitam farinam refert, albas habens hypoſtaſes, & quæ colore ac hypoſtaſi variat, & maximè in rheumatiſmis è capite. Perniciem etiam præ ſe fert, quæ ex nigra, in bilioſam tenuem tranſit, & quæ ſedimentum habet divulſum.

579. Urinæ derepente præter rationem parum concoctæ, vitioſæ ſunt. Atque omnino quicquid præ-

præter rationem coctum est in acuto, malum est. Prava autem & illa, quæ ab his prærubra, virulenti quippiam efflorescentis continet. Quæ autem alba funditur & pellucida, mali est ominis, præcipue in phreniticis apparens. Prava est item quæ mox à potu effluit, maximeque pleuriticis & peripneumonicis. Mala est etiam quæ antè rigorem oleosa redditur. Malum est etiam in acutis cum virescentes urinæ sunt, nec in superficie tenus. (Vel nec in colore persistunt.)

580. Pestifera autem est inter urinas, quæ & hypostasin habet nigram, & ipsa quoque est nigra. Sed pueris pestifera est magis aquosa. Pernicioſa est omnis urina quæ clam emittitur. Peripneumonicis pernicioſa est, quæ initiò coctionem habet, verum post quartum diem, tenuis evadit.

581. Pleuriticis urina cruenta, obscura cum varia hypostasi & indiscreta, ut plurimum intrà dies 14. mortem adfert. Sed illud confestim mortiferum est in pleuriticis urinam reddi porraceam cum nigra hypostasi aut furfuracea.

582. Quæ emittitur urina habens pinguem hypostasin, febrem denunciat. (Abire secundum Duretum) cruenta verò circa initia reddita, morbi est longi, at perturbata cum sudore, recidivæ; sicut & alba qualis est jumentorum, cephalalgiæ, pelliculosa autem, convulsionis: Quæ verò sputiformes habent hypostases, aut limosas, rigorem denunciant. Quæ aranearum telis similia quædam habet, colliquationem; quæ in erraticis febribus sunt nigræ nubecnlæ, quartanas denunciant. Decolores autem quæ nigra ostentant enæoremata, idque cum vigiliis & perturbata mente, phreniticæ: Cinereæ (vel potiùs lixivio similes) cum dyspnæa sunt hydropificæ.

583. Urina aquosa vel conturbata friabili asperitate, liquidam fore alvum denunciat. Quæ verò ad-

admodum tenuis ſpiſſa evadit, fortaſſe erupturum ſudorem indicat; jam autem erupiſſe, quæ ſpumam in ſe ipſam inſidentem habet.

585. Urina quæ utilem habet hypoſtaſin, & nox non habet, laborem & mutationem oſtendit: Quæ autem perturbata, hypoſtaſin habet, reſidens, rigorem circa criſin denunciat, fortaſſe etiam tranſitum in tertianam aut quartanam.

586. In pleuriticis, urina ſubrubra, quæ hypoſtaſin habet levem, ſecuram criſin denunciat. Subviridis autem (vel aliquantulum pallida) & florida cui eſt alba hypoſtaſis, citam quoque criſin oſtendit. Sed admodum rubra & florida, quæ viridem (pallidam) habet hypoſtaſin, lævem, exactam, longi & valdè turbulenti eſt morbi, in alium tranſeuntis, non tamen funeſti. Aquoſa verò & alba quæ ſimilem craſſioris farinæ hypoſtaſin rubram habet, dolorem & periculum denunciat: At quæ viridis (pallida) rubram & inſtar craſſioris farinæ hypoſtaſin habet, longi & periculoſi eſt morbi.

588. Veſica intercepta quippiam habet convulſificum, idque cum alias, tum ſi acceſſerit cephalalgia; quæ in his torpide exolvuntur, difficilia ſunt, non tamen mortifera. Ac forte etiam aliquantulum decipiunt. *Prorrh.* 120.

589. Renum repentè dolor obortus, cum urina ſuppreſſa, lapillos, aut craſſam urinam meiendo reddendam oſtendit.

592. In bilioſis (Duretus in Ileoſis) urina intercepta citam mortem adfert.

593. Urina in febre denſitatem habens divulſam, morbi reverſionem, aut ſudorem portendit.

594. In longis febribus, exiguis & erraticis, urinæ tennes meiendo emiſſæ, lienoſæ.

595. In febre interdum varias reddi urinas, longi eſt morbi.

597. Quibus urinæ paucæ & grumoſæ, febre non carentibus, tenuium copia ex his emiſſa prodeſt. Tales autem emittuntur ab initio, vel citò habent hypoſtaſin.

598. Quibus urina citò hypoſtaſin habet, celeriter illi judicantur.

599. Epilepticis, urinæ præter morem tenues & crudæ, ſi repletio nulla adſit, de inſtanti caſu admonent. Idque cum alias, tum ſi ad acromium, cervicem aut dorſum, dolor & tenſio urget. Vel corporis obrepit ſtupor, vel perturbata inſomnia obverſantur.

600. Quæ parva copia apparent, veluti ſtillæ Sanguinis, urinæ, vomitiones, & dejectiones, malum denunciant: Peſſimum verò ſi exiguis intervallis ſeſe conſequantur.

Titulus 35.

De Dejectionibus.

603. UBi alvus modicè intercepta, nigra ſtercoribus caprarum ſimilia, nec niſi coacta demittit, hoc caſu naſus erumpens, malo eſt.

604. Glutinoſa, ſincera & alba dejectio, prava eſt: Prava item quæ multum eſt fermentata, & aliquantulum pituitoſa: Prava etiam cum ex his quæ concreta feruntur, quod ſubſidet, aliquantulum liveſcit, purulentum ac bilioſum eſt.

605. Sanguis ſplendidus alvo per ſeceſſum rejectus, malo eſt, præſertim ſi dolor aliquis adſit.

606. Spumans dejectio eximiè bilioſa (aut circumfuſa bile) prava: Tum inde fiunt icterici.

608. Prava

608. Prava eſt purulenta & Sanguinis atri dejectio, cum febre & alias. Prava quoque varia & abundè colorata dejectio, & tanto pejor, quo colore formidanda magis, ſecus in pharmacia; tum namque periculo vacat, copia non exuperans. *Aph. 21 Sect. 4.*

[Nulla quæ ſua ſponte movetur Sanguinis atri dejectio, in bonis ducenda; ſemper omnino peſtifera eſt ac cita morte non rarò funeſta. Nam qui à morbo emacruerunt, cum nigra dejecerint, poſtridie moriuntur. Sed mirum illud, ac pene dixerim miraculo apponendum, qūod hæmorrhoicus ater Sanguis tot commodis beat ægrotum, & idem dejectus augeat multis damnis, tantumque periculo vitæ adjiciat, ut cita inde mors veniat. Tum illud etiam ſubit mirari, quod nigra dejectio ſponte ducta, periculo & maleficio eſt apponenda; ſperabili autem ſaluti ac beneficio, quam movet pharmacia convenienter præſcripta.] *Duretus. Aph. 23 Sect. 4.*

611. Liquida dejectio in ſopore & torpore detentis, peſſima eſſe ſolet. Lethale etiam eſt, multum Sanguinem grumoſum ex alvo effluere, itemque candidum & liquidum excrementum cum alvi tumore.

615. Exactè candicans dejectio in febre, non eſt judicii fauſti.

616. Alvus perturbata, ut pauca ſæpiſſimè ſubducat, diſtendit buccas, rubores etiam faciei delet.

617. Stercoracea cum tenſione dejectio, laborem alvi denunciat, at pituitoſa facta protinus cum oris ventriculi dolore, dyſenteriam fortè & lumborum dolorem. His diſtenta alvus, quæ coacta & ægrè liquida reddit, ocyuſque intumeſcit, habet aliquid convulſorium, iiſdem novus ſubinde rigor, periculum creat.

618. Qui nigra egerunt, ii tenuibus & fri- 633

gidis ſudoribus diffluunt. (Qui ſunt mortis rudimenta.)

619. Alvus initio perturbata cum paucis urinis, labentibus inde diebus facta ſiccior, cum urinis tenuibus (crudis) & copioſis, abſceſſum in articulos prævidendum exhibet. (Si frigida cauſa eſt, calida aures petit.)

620. Frequentes deſidendi labores, rigores adferunt: Et quibus alvi excrementum vitioſum eſt, id maximam moleſtiam exhibet, ſi 4to die initium fecerit.

621. Frequentes & ex parvis intervallis deſidendi labores, aliquantulum viſcida excernentes, cum paucis ſtercoraceis, hypochondrii & lateris dolore, icterum prænunciant. Animadvertendum autem, num ex iſtorum ſuppreſſione, ii cum virore palleſcant. Eos verò etiam exiſtimo Sanguinem profundere: Hos quoque lumborum dolores affligunt, & his Sanguinem profundentibus, Sanguis ſplendidus prodit. Cum ſopore & capitis dolore ſubinde incaleſcere, perniciem denunciat.

625. Squalida cutis malè affectæ alvi index eſt. In his prærubræ carunculæ purulentæ ferè ex alvo prodeunt.

Aph. 28 & 60. 627. Bilioſas alvi dejectiones ſurditas, & ſurditatem bilioſa alvi dejectio ſedat.

Sect. 4. 629. Virium exolutio dolorem ſolvens, alvum maximè humectam reddit.

630. Quæ circa ſedem cum dolore ſuppurant, alvum conturbant.

631. Exitialis eſt dejectio pinguis & nigra, ac livida cum odoris gravitate, item bilioſa ſimile quiddam lentium aut cicerum lomento continens, aut veluti florulentos Sanguinis grumos, & infantium egeſtionem odore referens, ac varia, eademque diu perſeverans; talis etiam fuerit cruenta, ſtrigmentoſa, bilioſa, nigra, viridis, & ſi-

mul & per vices excreta. Exitiosa quoque quæcunque prodeundo sensum ægri fallit.

638. Si cui, post diuturnum alvi profluvium, bilioſa vomenti & cibos aversanti, sudor effluit multus, repente interimit.

639. Ab assumpto medicamento, si tum in ipso purgationis fluxu, tum posteà, Sanguis liquidus confestim exit, malum.

645. Lingua tremula, nonnullis signum est alvi prorupturæ.

647. In humecta alvo, perfrigeratio cum sudore, mala.

648. Qui è gingivis, alvo liquida, Sanguis effluit, lethalis.

649. Dejectio pura cum sudore, febrem exolvit.

Sectio tertia.

Τὰ φυσικὰ καὶ Ἀνθρωπολογικά.

De Natura Hominis.

Περὶ φύσεως Ἀνθρώπου.

SI unum esset homo, nunquam doleret, non enim quicquam esset ex quo doleret, si unum existeret: Quin etiam si doleret, necessarium foret, etiam huic unicum tantum remedium esse. At nunc plura sunt, siquidem multa insunt in corpore, quæ cum mutuò inter se præter naturam talescunt & refrigerantur, siccanturque & humectantur, morbos pariunt. Ita ut plurimæ morborum ideæ sunt, unde & varia eorum medela.

Corpus hominis continet in ſe Sanguinem, pituitam, & geminam bilem, nimirum flavam & nigram, ex quibus corporis ipſius natura conſtat, & per quæ ægrotat ac ſanum eſt. Sanitate tum maximè fruitur, quando hæc inter ſe moderate affecta fuerint temperie, facultate, & copia, & maximè ſi optimè mixta fuerint. Ægrotat verò vehementer, quoties horum aliquod, aut parcius, aut copioſius fuerit, aut etiam à cæteris divortium fecerit in corpore, neque cum reliquis cunctis commixtum fuerit.

In immodicis purgationibus, ſola vacuata bile, nullus unquam mortuus eſt. Verum epoto medicamento quod bilem ducat, primum ſanè quis bilem vomitione refundet, mox etiam pituitam, deinde quoque atram bilem, idque per vim, ſub mortem verò etiam Sanguinem purum evomet.

Per hiemem augetur in homine pituita, at vere Sanguis increſcit, æſtate bilis, autumno verò atra bilis.

Cum hæc ita ſe habeant, par eſt, morbos qui augentur hieme, æſtate finiri: Et qui æſtate augentur, hieme deſinere; niſi intra certum dierum circuitum ſolvantur; quicunque autem morbi vere fiunt, horum diſceſſum, autumno expectare oportet. Quicunque verò autumnales morbi ſunt, horum diſceſſum, neceſſe eſt vere fieri. Quod ſi quis morbus hæc tempora tranſgreſſus fuerit, eum annuum fore ſcito.

Aph. 22 Sect. 2. De Flatibus.

Hæc quoque noſſe oportet, quod mobos quos repletio parit, ſanat evacuatio, & qui ex evacuatione oriuntur, repletione curantur, & qui ex immoderato labore fiunt, eos quies ſanat, quique ex otio gignuntur, immoderato labore tolluntur.

Omnino Medicum ſua prudentia obviam ire convenit morbis inſtantibus, & naturis, & anni tem-

temporibus, & ætatibus, contentaque ſolvere, & ſoluta intendere.

Ubi complures uno morbo, eâdem tempeſtate, vexantur, in id, quod maximè commune eſt, quoque omnes utimur; potiſſimum rejicienda cauſa eſt: Id autem eſt quod inſpirando trahimus.

In Dorſi & coxendicum doloribus, ex malleolis externis venæ ſectiones fieri debent, in lumborum verò & teſtium doloribus, ex malleolis internis. *Lib. de Oſſium natura.*

Probe noſſe convenit hominem primâ ætate in omni vitâ eſſe calidiſſimum, poſtremâ verò frigidiſſimum.

De Genitura.

Περὶ γονῆς.

GEnituram ex toto corpore, & ex ſolidis, & mollibus partibus, & ex univerſo totius corporis humido, ſecerni aſſevero. Cujus rei iſtud eſt argumentum, quod ubi rem veneream exercemus, tantillo emiſſo imbecilles evadimus. Semen verò è corpore etiam emittit mulier.

In venere exercenda longe minorem, quam vir, voluptatem mulier percipit, vir verò etiam diuturniorem.

Qui juxta aures ſectionem experti ſunt, ii venerem quidem exercent, verum ſemen paucum, imbecillum & infœcundum emittunt. Maxima ſiquidem ſeminis pars, è capite ſecundum aures in ſpinalem medullam fertur.

Humidi 4. ſunt ſpecies, Sanguis, bilis, aqua & pituita.

Sic autem ſe res habent mulierum, ſi quidem cum viris rem habeant, magis ſanæ ſunt: Sin con-

contra, minus bene habent. Nam & coitu uteri humidiores evadunt, qui si plus æquo siccescant, vehementer contrahuntur, sicque contracti, corpori dolorem afferunt, coitus etiam Sanguinem excalefaciens, & humectans causa est, ut menses facilius profluant, quibus minimè prodeuntibus, morbis obnoxiæ mulieres redduntur.

De Natura Pueri.

Περὶ φύσιος παιδίου.

SI genitura ab utroque parente profecta, in mulieris utero permanserit, primum quidem simul permiscetur, condensatur, & calore incrassescit, deinde spiritum concipit, tum quia loco calido existit, tum quia mater spirat. Ubi spiritu repleta fuerit, viam ipse sibi foras facit, qua per mediam genituram exeat; ubi verò via facta, spiritus ille calidus foras erupit, alium rursus frigidum à matre ad se attrahit, idque toto tempore perseverat.

Ubi genitura tota incaluit, & flatu intumuit, ei exteriore parte membrana circumducitur, per quam ad mediam genituram intrò & foras spiritui transitus fit. Equidem genituram 6. diebus in utero retentam & foras prolapsam ipse vidi, & qualis tunc meo judicio visa est, ex eò reliquorum conjecturam facio. Quânam autem ratione istud viderim, enarrabo. Mulieri nobis familiari, perelegans erat fidicina, quæ cum viris conversabatur, & quam minimè decebat gravidam esse, ne viliore loco haberetur. Hæc audierat quæ mulieres inter se narrant, si quando mulier conceptura sit, genituram intus manere, neque foras egredi. Quibus auditis & intellectis, ei

sem.

ſemper in animo habuit: Cumque aliquando genituram non exire percepiſſet, rem ad Dominam detulit, quæ ad me etiam pervenit: Quo audito, ipſa ut in terram deſiliret, juſſi. Quod cum jam ſepties feciſſet, genitura in terram cum ſonitu defluxit. Quam illa videns non ſine admiratione ſpectavit, ego verò qualis erat referam: Ut ſi quis ovo crudo externam teſtam undique auferat, in quo, interiore membrana contentus humor pelluceat; ad hunc fere modum ſe habebat ille liquor, prætereaque ruber erat & rotundus. Conſpiciebantur autem fibræ albæ & tenues, in membrana, cum ſanie craſſa & rubra contentæ, & ipſa membrana exteriore parte cruore, adinſtar ſugillatorum ſuffuſa erat: In cujus medio tenue quiddam extabat, quod mihi umbilicus eſſe videbatur, & per illum primum reſpiraſſe, ex eoque protendebatur membrana tota genituram complectens.

Cum genitura in membrana continetur, ſpirationem intrò & foras habet, & Sanguine, à Matre in uterum delapſo, incrementum accipit.

Caro dum increſcit à ſpiritu diſcernitur, in eaque ſimile quodque, ad id quod ſibi ſimile, fertur, denſum ad denſum, rarum ad rarum, humidum ad humidum; ferturque unumquodque in proprium locum, ad id cum quo cognationem habet, & ex quo etiam ortum eſt.

Membrorum diſtinctio in fœmina fit 42. diebus in maſculo verò 30. quod longiſſimum. Ut plurimum enim intrà hoc tempus, vel paulo minus, vel majus iſta diſtingui contingit. Nam & purgatio à partu fit iis quæ fœminam ſuſceperunt, 42. diebus, quæ verò maſculum, 30. Purgationes autem à partu eâ de cauſa mulieribus contingunt, quod primo tempore ad 42 dies in fœmina, in maſculo verò ad dies 30, pauciſſimus Sanguis in Pueri alimentum cedit; ex eo verò ad par-

tum uſque tempore, copioſior; ac ſanè purgationem in partus purgamentis reddi, & foras exire pro dierum ratione oportet.

Poſtquam ſingulis diebus, toto quo diximus tempore, purgatio foras procedit, primò quidem quantum hemina attica una & dimidia, vel paulo plus aut minus pro ejus ratione, dum ceſſet. Prodit autem velut à victimâ Sanguis, ſi benè habeat & benè habitura ſit mulier, citòque concreſcit.

Niſi a partus purgamentis mulier repurgetur, magno morbo tentabitur, vitæque periculum incurret, niſi quis celeri adhibitâ curatione, convenientem purgationem promoveat.

Partus purgamenta primis diebus plurima prodeunt, deinde ſenſim imminuuntur, donec deſinant.

Ad maſculi motum trium menſium tempus conceditur, fœminæ verò, quatuor. Sic enim ut plurimum contingit. Etſi etiam quidam Pueri antè hoc tempus moventur. Primum autem mas movetur, quod fœmella ſit robuſtior. Cum autem fœtus movetur, tunc ſanè lac de ſe ſignificationem Matri exhibet.

Pecora cum uterum gerunt, niſi morbo aliquo laborent, potu ciboque pinguiora evadunt; itidemque mulier, ex eo quod uterus fœtu intumeſcens, fœtæ ventrem comprimat, quâ compreſſione, quod in cibo & potu pinguiſſimum eſt, foras in omentum & carnem proſilit.

Arbores quæ ex aliorum inoculatione proveniunt, eæ non illarum ſimilem, in quas inſitæ ſunt, fructum ferunt. Quod hoc modo contingit. Primo quidem oculus germinare incipit, cum alimentum habeat primum quidem ab arbore à qua avulſus eſt; tum verò ab eâ in quam inſitus eſt. Ubi pullularit, tenues ex ſe radices in arborem demittit, primumque arboris humore, in quam in-

insitus est, fruitur, deinde temporis spatio radices in terram demittit, per eam in quam insitus est, & attracto à terrâ humore fruitur, indeque alimentum sumit. Ut proinde mirum minimè videri debeat, si insitæ arbores alios fructus proferant, cum è terra vivant.

Puer ubi in utero existit, manibus ad genas adhæret, caputque pedibus proximum habet, neque certò dignoscere queas, etiamsi Puerum in utero videas; utrum caput sursum an deorsum vergat.

Quando mulieri partus instat, tum se movente Puero, & manibus aç pedibus se jactante, membranam quandam abrumpi contingit. Quâ ruptâ, cæteræ imbecilliores fiunt, primumque rumpuntur quæ illam contingunt, deinde postrema. Ruptis autem membranis, fætus vinculo exolvitur, & agitatus foras prodit. Cum verò Puer prodit, utero dilatato, qui mollis est, vi sibi viam aperit, & in caput fertur, si secundum naturam exiêrit.

Quamdiu autem in uteris manet (fætus) validior semper evadit, dum membranas decimo mense perrumpat, quando Matri partus instat. Quod si vis quædam Puero contingat, etiam antè præfinitum tempus foras prodit: Quin etiam si alimento à Matre priùs destituatur, sic quoque antè tempus partio ingruit. At verò si quæ ultra decem menses utero gestare sibi visæ sunt (quod jam sæpe audivi) sibi ipsis imponunt. Cur autem non longiore quam 10. mensium spatio, fætum utero gestari contingat, referam. Post exactos 10. menses, ubi fætus grandior est, alimentum & incrementum, quod à matre demittitur, non ampliùs Puero suffiçere potest: Quod in Sanguine enim dulcissimum est, ad se attrahit, simulque aliquantula lactis portione fruitur. Quæ cum ipsi pauciora sint, puerque jam plenior fa-

ctus, plus alimenti quam adſit, requirat, ipſe ſe jactans, membranas diſrumpit.

Procreatur avis ex ovi luteo, alimentum verò & incrementum, quod in ovo eſt candidum. Quod omnibus qui animum adverterint conſpicuum eſſe poteſt. Cum autem alimentum ex ovo pullo deficit, neque ſatis ei ſuppetit unde vivat, copioſius alimentum poſtulans, vehementer movetur in ovo, & membranæ circum circa diſrumpuntur. Et ubi avis pullum vehementer moveri ſenſerit, putamen tundendo excavans, ipſum excludit. Atque hæc intrà dies 20 contingere ſolent, idque ita ſe habere manifeſtum eſt. Nam ubi volucris ovi teſtam contundendo excavârit, nihil penitus humoris quod alicujus ſit momenti in eâ ineſt, quòd totus in pullum abſumptus ſit.

Si quis ova 20. aut plura gallinis duabus aut pluribus, ut excludantur, ſupponat, & ſingulis diebus à ſecundo exorſus, ad ultimum uſque quo ovi putamen detrahetur, ſubtrahat, frangat, & diligenter inſpiciat, is eo, quo dixi, modo, omnia ſe habere deprehendet; ſi modo avis naturam cum humana conferre licet. Ex umbilico enim membranas portendi, aliaque omnia quæ de Puero dicta ſunt, eodem prorſus ſe habere modo, in ovo gallinaceo comperies.

De Carnibus ſeu de Principiis.

Περὶ σαρκῶν vel *Ἀρχῶν.*

QUod calidum vocamus, id mihi immortale eſſe videtur, cunctaque intelligere, videre, & audire, ſentireque omnia, tum præſentia tum futura: Duæ ſunt à corde venæ cavæ, & hæc qui-

quidem arteria, illa verò vena cava nominatur. Arteria calidi plus continet quam vena cava, & ſpiritus penus eſt.

Puer dum in utero eſt, compreſſis labris ex Matris utero, tum alimentum ſugit, tum etiam ſpiritum, qui in Puero calidiſſimus eſt, Matre reſpirante, in cor attrahit. Quod ſi quis roget, unde quis hoc ſciat, quod Puer in utero trahat & ſugat: Huic ita reſpondendum, Pueri naſcuntur ſtercus in inteſtinis habentes, & quam primum nati fuerint, tum homines, tum pecora, ilico alvum deponunt; atqui nullum haberent ſtercus, niſi in utero ſuxiſſent, imo neque mammam ilico ut natum eſt animal ſugere noſſet, ſi non in utero ſuxiſſet.

Hominibus pleriſque quarto ſeptenario annorum duo dentes enaſcuntur, qui moderatores nominantur (σωφρονιστῆρες.)

Genitura intra 7. dies habet quæcunque ex corpore ei accedere neceſſe eſt; ut multoties vidi. Eâ enim in aquam conjecta, ſi acuratius inſpexeris, membra omnia habere deprehendes, & oculorum regiones, & aures & brachia; quin & manuum digiti, & crura, & pedes, & pedum digiti, & pudendum, & reliquum totum corpus in conſpicuo eſt.

Mulier ubi concepit, ſtatim inhorreſcit, & incaleſcit, ac dentibus ſtridet, & articulum reliquumque corpus convulſio prehendit, & uterum torpor.

Puer 7. menſe natus, certa ratione in lucem prodit & vitalis eſt. Octavo autem menſe natus nullus unquam vixit. Novem autem menſium & decem dierum fœtus editus, & vitalis eſt, numerumque ad hebdomadas exactè reſpondentem habet. Quatuor nempe decades hebdomadarum dies ſunt 280. hebdomadarum autem decuriam dies ſeptuaginta conſtituunt. At 7. menſe editus

partus, tres hebdomadarum decurias obtinet, quæ faciunt dies 210. forte quis mirabitur fœtum 7. menſe naſci, atque id quidem certè & ſæpius vidi. Quod ſi quis volet, id facile deprehendet, obſtetrices quæ parturientibus præſunt adeundo & percontando.

De Septimeſtri Partu.

Περὶ ἑπταμήνων.

EX his qui ſeptimo menſe nati ſunt, ſuperſunt quidam, licet ex multis pauci.

Mulieribus de partu fides habenda eſt; quæ ſemper proferunt & affirmant, 7. menſe & 8vo, & 9, & 10, & 11, partus in lucem prodire, & ex his 8vo menſe natos minimè ſupereſſe.

Pueris ubi 7. menſes attigerunt, tum alia eximia in corporibus fiunt, tum eò tempore dentes apparere incipiunt.

De Octimeſtri Partu.

Περὶ ὀκταμήνων.

QUod ad partum qui 8vo menſe editur, attinet, fieri non poſſe aſſevero, ut duas continenter conſequentes afflictiones Pueri perferant. Ideoque eos qui 8vo menſe naſcuntur, minimè ſupereſſe. Hic etenim accidit, ut eâ quæ in utero eſt, & eâ quæ in partu fit afflictione, conſequenter laborent. Propterea eorum qui 8vo menſe eduntur, nullus eſt ſuperſtes. Decimeſtres nuncupatos 7. dierum quadragenariis potiſ-

mum, in lucem edi sentio. Perfectissimus fœtus st primis quadraginta diebus.

De Superfœtatione.

Περὶ ἐπικυήσεως.

CUm fœtus mortuus fuerit, tum aliis signis conjicere licet, tum etiam jubere oportet, t modo quidem dextrum in latus jaceat, modo iam in sinistrum convertatur; dilabitur enim ætus in utero, quocunque se vertat mulier, ve- ut saxum, aut aliud quidpiam, si mortuus fue- it, & pectinem frigidum mulier habet.

Si parturienti, ante fœtum multus sanguinolen- us citra dolorem fluxus contingat, periculum est, e fœtus mortuus exeat, aut minimè vitalis edi- ur.

Mulier prægnans si venerem non exerceat, par- u facilius liberabitur.

Prægnantem mulierem vel oculi retracti & ca- iores redditi tibi indicabunt, & oculorum can- idum albedinem nativam non habens, sed livi- lius.

Prægnantibus si terra aut carbones in cibum ex- etuntur, eaque edant, in fœtus capite, ubi in ucem editus fuerit, horum signum apparet.

Mulier quæ præter naturam crassa & pinguis e- asit, & pituita repleta, eò tempore non conci- it, quæ verò sua natura talis est, horum gra- ia concipiet, nisi aliud quid impediat.

Quæ citò concipiebat, si concipere desinat, is in anno manuum & crurum venam sibi seca- i jubeat.

Si cui dolores in coxendice, aut in capite, aut n manibus, aut aliqua alia corporis parte fue- rint,

rint, cum verò prægnans eſt, deſinunt, conceptu autem ab utero exoluto, rurſum inſunt, odorata & bibere, & ad uteri os apponere conducit.

Lib. περὶ φ. Si noſcat mulier ſe genituram ſuſcepiſſe, tunc ne virum adeat, ſed quieſcat: Id autem cognoſcet, ſi quidem vir ſe ſemen emiſiſſe dicat, mulier verò præ ſiccitate ignoret. Sin uterus genituram ad pudenda remiſerit, & mulier humecta evadat, rurſus cum viro concumbat, quoad concipiat.

Lib. περὶ ἐκφορῶν. Mulier quæ concipit quidem, fœtus autem bimeſtres perdit, eò exacto tempore, neque priùs neque poſteriùs, idque bis aut ter illi contigit, quin etiam ſi trimeſtres, aut quadrimeſtres, aut etiam majores fœtus ad eundem iſtum modum perdat, his uteri in majorem amplitudinem non ampliùs increſcunt.

Lib. περὶ ἐκφορῶν. Vernum tempus ad conceptum maximè accommodatum.

Virgini, ſi menſes ſuo tempore non appareant, multum & febricitat, & dolet, ſitit, eſurit, vomit, inſania vexatur, & rurſus ad mentem venit.

De Dentitione.

Περὶ ὀδοντοφυΐας.

EX lactentibus qui urinam multam reddunt, minimè per annum durant.

Quibus alvus multum fertur, ſi benè concoquunt, ii melius habent.

Quibus cum dentes erumpunt, alvus crebrius demittit, minus convulſione tentantur, quam quibus ſic rarò alvus ſubducitur.

Qui-

Quibus in dentitione febris acuta accedit, ſi rarò convulſionibus tentantur: Qui cum dentitione benè habito corpore permanent, gravi ſomno premuntur, periculum eſt ne eos convulſio prehendat.

Quibus hieme dentes erumpunt, ſi cætera ſimiliter ſe habeant, ii melius degunt.

Non omnes dentibus erumpentibus convulſione tentati, moriuntur, plerique etiam ſervantur.

Qui cum tuſſi dentiunt, iis tardius dentes erumpunt, in ipſa autem punctione, magis extenuantur.

De Corde.

Περὶ καρδίης.

HUmiditatem cor tantam habet quanta maximè ad æſtuantis medelam ſatis ſit.

Cor muſculus eſt validus admodum, duos diſcretos habens in uno amictu ventriculos, utrinque quidem unum, qui nullo modo inter ſe ſunt ſimiles.

Mens humana in ſiniſtro ventriculo à natura inſita eſt. Et reliquæ animæ imperat.

De Glandulis.

Περὶ Ἀδένων.

CErebrum ipſum quaſi Glandula eſt. De capite fluxiones velut ſecretione contingunt, per aures ſecundum naturam, per oculos, per nares,

res, tres numero. Aliæ per palatum in fauces, in gulam, aliæ per venas in ſpinalem medullam, in Sanguinem, omnes numero ſeptem; eæ ſi diſcedunt, cerebri purgamenta ſunt, & niſi diſcedant, ipſi morbum creant, non ſecus ac reliquo corpori, ſi intrò & minimè foras diſceſſerint.

De Oſſium Natura.

Περὶ ὀστέων φύσιος.

DAnda eſt opera, ut quam maximè procul à locis in quibus dolores fieri, & Sanguis colligi ſolet, venæ ſectiones faciamus. Ad hunc enim modum continget minimè magna repente mutatio, & tranſlata conſuetudine efficiet, ut ne ampliùs ad eundem locum coeat. Oſſa corpori firmitatem, rectitudinem, ac formam præbent, nervi verò flexionem, contractionem & diſtentionem; carnes autem & cutis omnium colligationem ac connexionem. Venæ per corpus diffuſæ, ſpiritum, fluxionem & motum exhibent, ab una multas propagines emittentes. Atque hæc una unde exordium ſumat, & ubi deſinat, non ſatis mihi compertum eſt; circulo enim facto principium non invenias.

De Aere locis & Aquis.

Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων.

QUi artem Medicam rectâ inveſtigatione conſequi volet, is primum quidem anni tempora in conſiderationem adhibere debet, qui

horum quodque poſſit. Deinde verò ventos tum calidos, tum frigidos, præcipue quidem eos, qui omnibus ſunt communes, ac deinceps eos qui cuique regioni ſunt familiares. Quin etiam aquarum facultates animo reputare oportet. Quemadmodum enim guſtu & pondere, ita & facultate, ſingulæ plurimum differunt. Terra etiam ipſa inſpicienda, nuda ne ſit, & aquis careat, an denſa & irrigua, & an cavo loco ſita ſit & æſtuoſo, an verò ſublimi & frigido. Hominum quoque victus ratio, quânam maximè delectentur, inſpicienda, an potui, & cibis & otio dediti, an exercitationibus & laboribus gaudeant, & an edaces ſint, & à potu ſibi temperent, & ex his ſingula reputare oportet. Hæc enim, præcipue quidem omnia, aut certè plurima probè qui agnoverit, cum ad urbem ſibi ignotam pervenerit, eum neque morbi regioni familiares, neque communium quæ ſit natura, latere poterit, ut neque in eorum curatione hæſitare aut aberrare poſſit. Qui verò iſta rectè cognoverit, is cujuſque temporis impendentis, & anni ſtatum prædicere poterit, & quinam morbi tam æſtate, quam hieme in urbe communiter ſint graſſaturi, tum etiam quinam cuique privatim ex victus mutatione impendere debeant.

Ad artem Medicam Aſtonomia plurimum confert.

Hieme frigidâ Homines capita humida & pituita redundantia habere æquum eſt, & pituitâ ex capite defluente, eorum alvos crebrò exturbari, eoſque ut plurimum habitu corporis eſſe debiliore, ac neque probè edere nec bibere poſſe.

Quibus autem capita debilia fuerint, ii nunquam egregii potores erunt, quod eos crapula magis vexet.

Calidæ ſunt aquæ, ubi aut ferrum naſcitur,

aut æs, aut argentum, aut aurum, aut ſulphur, aut alumen, aut bitumen, aut nitrum: Hæc enim omnia caloris vi proveniunt.

Optimæ ſunt aquæ quæ ex profundiſſimis fontibus proveniunt, maximè verò commendantur, quarum fontes ad ſolis exortus præſertimque æſtivos decurrunt; limpidiores enim, & boni odoris, & leves eſſe neceſſe eſt.

Qui ſanus eſt ac valet, is nullo habito diſcrimine, ſemper aquam quæ adeſt, bibat.

At verò de aquis ſalſis, propter imperitiam falluntur quidam, quod alvum ſolvere exiſtimentur, cum maximè alvi dejectionibus repugnent.

Aquæ ex imbribus collectæ leviſſimæ & dulciſſimæ ſunt, tenuiſſimæ & limpidiſſimæ. Sol enim quod imprimis in aqua eſt tenuiſſimum & leviſſimum, ſurſum educit & rapit. Quin etiam ex ipſis hominibus tenuiſſimum ac leviſſimum humorem educit; cujus rei maximum eſt indicium, cum homo veſtibus indutus in ſole ambulaverit, aut ſederit, quaſcunque enim corporis partes ſol aſpicit, hæ nullum ſudorem emittunt. Sol enim quicquid ſudoris comparet, ad ſe rapit, quæ verò veſte conteguntur, hæ exudant, cum verò ad umbram pervenerit, tum corpus æqualiter ſudore diffluit.

Pravæ omnes aquæ quæ ex nive & glacie fiunt. Ubi enim ſemel concreverint, non ampliùs ad priſtinam naturam redeunt. Sed quod in his eſt ſplendidum & leve & dulce excernitur & evaneſcit; remanet verò quod turbidiſſimum & ponderoſiſſimum. Quod hâc ratione deprehendas, ſi enim hiemis tempore vaſculum, certâ aquæ menſurâ affuſâ, ſub dió exponere voles, uti maximè congeletur, deindè poſtridiè in locum calidum delatum, ubi glacies maximè liqueſcat, cum ſoluta fuerit, iterum aquam metiaris, aquam multo pauciorem reperias.

De

De annis hoc modo consideratione adhibitâ quis statuat, qualisnam annus futurus sit, numne salubris, an morbosus. Siquidem secundum rationem, in siderum ortu & occasu signa appareant, si per autumnum pluat, & hiems sit moderata, neque admodum blanda, neque præter modum frigida, & vere ac æstate aquæ tempestivæ eveniant, sic annum saluberrimum esse consentaneum est.

Quòd si hiems sicca fuerit & aquilonia, ver verò pluvium & austrinum, æstatem febribus abundare, & lippitudines inducere necesse est. Ubi enim ab imbribus vernis, & ab austro terra humectata fuerit, & plenior æstus derepente supervenerit, tum à terrâ madidâ & calidâ existente, tum à sole adurente, ardorem conduplicari necesse est, hominum ventribus minimè consistentibus, neque reficcato cerebrò. Neque enim ubi ver tale extiterit, fieri potest, quin corpus & caro nimio humore diffluant, ita ut omnibus, ac maximè pituitosis, acutissimæ febres immineant. Mulieribus verò & naturis maximè humidis, dysenterias contingere par est. Ac siquidem sub caniculæ exortum aqua & Hyberna tempestas supervenerit, eteſiæque spiraverint, quietis spes est, autumnumque salubrem fore. Alioqui periculum est ne Pueri & mulieres moriantur, minimè verò senes, aut ne qui evaserint in quartanas tandem incidant, & ex quartanis in aquam intercutem. *Aph.* 11. *Sect.* 3.

At si hiems quidem austrina, pluviosa & placida fuerit; ver verò aquilonium, siccum & tempestuosum, primum quidem mulieres prægnantes, quibus partus in ver imminet, abortionem facturas est verisimile, quæ verò peperierint, adeo imbecillos ac morbosos fœtus parituras, ut aut statim pereant, aut tenues, debiles & valetudinarii vivant. Atque hæc quidem mu- *Aph.* 12. *Sect.* 3.

lieribus; reliquis verò, dyſenterias & lippitudines ſiccas, nonnulliſque defluxiones à capite in pulmonem.

Si verò æſtas pluvioſa fuerit & auſtrina, & autumnus ſimiliter, morboſam eſſe hiemem neceſſe eſt, iiſque qui pituitâ abundant, & 40. annum exceſſerunt, febres ardentes contingere æquum eſt; bilioſis verò, pleuritides & pulmonum inflammationes.

Aph. 13 *Sect.* 3. At ſi æſtas ſicca & aquilonia fuerit, autumnus verò pluvius & auſtrinus, ſub hiemem, capitis dolores, & cerebri ſiderationes fieri par eſt, ac præterea raucedines, gravedines, & tuſſes, & nonnullis quoque tabes.

Aph. 14 *Sect.* 3. Quod ſi aquilonius & ſiccus fuerit autumnus, ac neque ſub canem, neque ſub arcturum pluvioſus, pituitoſis quidem, naturaque humidis & mulieribus confert, bilioſis verò hoc eſt maximè adverſum. Admodum enim reſiccantur, iiſque lippitudines aridæ contingunt, & febres acutæ ac diuturnæ, quibuſdam etiam melancholiæ. In bile namque quicquid eſt humidiſſimum & aquoſiſſimum conſumitur, quod verò craſſiſſimum & acerrimum remanet, quod in Sanguine eâdem quoque ratione accidit, unde ii morbi illis contingunt. Pituitoſis verò hæc omnia auxilio ſunt.

Præcipuè maximæ anni temporum mutationes obſervandæ ſunt, ut neque Medicamentum purgans lubenter exhibeamus, neque partes circa ventrem uramus, aut ſecemus, ante dies 10. aut etiam plures, ſufficiunt tamen 10. at maximi periculi plena ſunt ambo ſolſtitia, præcipue æſtivum, periculoſiſſima etiam ambo æquinoctia exiſtimantur, maximè verò autumnale. Siderum quoque ortus obſervandi, præcipuè caniculæ, deinde Arcturi, & Vergiliarum occaſus. His enim potiſſimum diebus, morbi judicationem ſubeunt

& alii quidem perimunt, alii verò desinunt, aliique omnes in alium statum transeunt.

[Oriuntur Vergiliæ seu Pleiades circa finem Aprilis, & occidunt sub initium Novembris, Arcturus oritur mense Septembri. Hiems durat à Pleiadum occasu usque ad æquinoctium vernum, ver à verno æquinoctio ad Pleiadum usque exortum. Æstas verò à Pleiadum ortu, ad ortum Arcturi. Autumnus denique ab ortu Arcturi ad Pleiadum occasum.]

De macrocephalis circa Mæotidem paludem degentibus, quemadmodum se habeant, mihi dicendum est. Initio quidem hominum institutum longitudinis capitis causa fuisse videtur. Nunc verò natura etiam ad institutum accedit. Longissima enim habentes capita generosissimos existimant. Hujusmodi est institutum. Cum primum editus est infans, caput ejus adhuc tenellum & molle manibus effingunt, & in longitudinem adolescere cogunt, vinculis & idoneis artibus adhibitis, quibus capitis rotunditas vitietur, & longitudo augeatur. Hoc institutum primum hujusmodi naturæ dedit initium. Successu verò temporis in naturam abiit; ut proinde instituto nil ampliùs opis esset. Semen enim genitale ex omnibus corporis partibus provenit, ex sanis quidem sanum, & ex morbosis morbosum. Si igitur ex calvis calvi gignuntur, & ex distortis ut plurimum distorti, quid prohibet, cur non etiam ex macrocephalo, macrocephalus gignatur.

Cur Asiatici Europæis minus bellicosi existant, & moribus sint lenioribus, anni tempestates in causa sunt, quæ non magnas, tum ad calorem, tum ad frigus, permutationes faciunt, verum similes permanent: Unde neque mens stupore percellitur, neque corpus vehementer à suo statu dimovetur. Ex quibus iram exasperari, ac prudentiæ & caloris compotes fieri magis æquum

est,

est, quam si eodem semper statu permaneant: Mutationes enim inter omnia, Hominis mentem semper excitant, neque sinunt quiescere. Quas ob causas mihi Asiaticorum genus omni ope destitutum videtur; quibus præterea eorum instituta accedere debent. Multo enim maxima Asiæ pars regum Imperio regitur. Qui verò sui potestatem non habent, neque sui juris sunt, sed Dominis subditi, ii rerum bellicarum nullam curam habent, sed ut ne bellicosi videantur.

Scythæ Carnibus coctis vescuntur, & lacte equino in potu utuntur. Et hippaco (ἱππάκη) *i.e.* caseo equino victitant. Plerique Scythæ eunuchi fiunt, & evirati, & effœminati evadunt, ex eò quod ex defluxione ob diuturnas equitationes laborantes, & circa coxendicem claudicantes, sibi ipsis medentur, utramque venam post aures incidendo. Hac enim curatione seipsos perdunt; juxta aures quippe venæ sunt, quæ incisæ sterilitatem inducunt.

De Flatibus.

Περὶ φυσῶν.

MEdicus non nisi quæ periculo sunt proxima intuetur, & quæ sunt ingrata contrectat, atque ex aliorum calamitatibus sibi dolorem conciliat.

Ægrotantes verò artis operâ, maximis malis, morbis, laboribus, dolore & morte, vindicantur. His enim omnibus Medicina manifestam medelam adhibere deprehenditur.

Indigna prorsus Hippoc. Sententia.

Hujus artis vilia nosse difficile, seria verò facile, ac vilia quidem ipsis Medicis, vulgo autem minime sunt cognita, cum mentis non corporis opera

opera exiſtant. Obſcuriſſimos & maximè difficiles morbos opinio magis quam ars judicat. Etſi in his plurimum imperitiæ peritia præſtat.

Qui morbi cauſam cognoverit, is utique ex his quæ in corpore inſunt, adeptâ per contraria morborum cognitione, facilè poterit quæ conferunt offerre. Ipſa enim ars Medica maximè à naturâ ineſt.

Plenitudinem evacuatio ſanat, evacuationem plenitudo, laborem otium, & otium labor. Atque ut uno verbo dicam, contrariorum contraria ſunt remedia. *De naturaHominis.*

Medicina additio eſt & ſubſtractio, eorum quidem quæ exuperant, Subſtractio, eorum verò quæ deficiunt, Additio. Qui verò iſtud optimè facit, is optimus Medicus exiſtimandus eſt, quique plurimum abeſt ab eo præſtando, is plurimum in arte Medica deficere cenſetur.

Hominum & reliquorum animantium corpora triplici alimento nutriuntur, cibo, potu & ſpiritu.

Tanta corporibus omnibus ſpiritus ineſt neceſſitas, ut ſi quis aliis omnibus, & cibis & potionibus abſtineat, duos tamen, & tres, vel plures dies poſſit vitam ducere. At ſi quis ſpiritus in corpus vias intercipiat, vel exiguâ diei parte, homini pereundum ſit; adeò neceſſarius eſt uſus ſpiritus in corpore.

De Morbo Sacro.

Περὶ ἱερῆς νούσου.

MOrbus hic nihil habet aliis morbis divinius aut ſacratius, ſed eandem, ex quâ reliqui morbi oriuntur, naturam ſortitus eſt. Homi-

nes verò ex imperitia & admiratione ei naturam quandam & cauſam divinam ineſſe cenſuerunt, quod nulla in re reliquorum morborum ſimilis eſſet.

Hic morbus pituitoſis contingit, bilioſis verò minimè. Ac originis initium ſumit, cum adhuc fœtus in utero exiſtit.

Quibus in puerili ætate ulcera in caput, in aures, & reliquum corpus erumpunt, ſi ſalivoſi mucoſique extiterint, ii procedente quidem ætate facillimè degent. Tunc enim pituita, quam in utero repurgari oportuerat, e. ittitur & purgatur; quique ſic purgati fuerint, ferè hoc morbo comitiali minimè corripiuntur. Qui verò puri fuerint, ut neque ulcus ullum habuerint, neque mucus aut ſaliva ulla prodierit, periculum eſt, ne ii hoc morbo corripiantur.

Oves, & præſertim capræ frequentiſſimè hoc morbo prehenduntur.

Cum inveteraverit morbus, ampliùs curari non poteſt.

Quibus morbus jam in conſuetudinem venit, ii ſe correptum iri præſentiunt, & hominum conſpectum fugiunt, domumque, ſi propè ſit, ſe conferunt, ſin minus, in ſolitudinem, quo quam pauciſſimi eos cadentes videant, ſtatimque ſe contegunt, propter affectionis verecundiam, & non (ut plerique exiſtimant) propter numinis metum.

Oportet Medicum non augere morbum, ſed properanter profligare, id quod cuique morbo eſt maximè adverſum, non amicum aut familiare exhibendo.

SECTIO

SECTIO QUARTA.

Continens τὰ Διαιτητικά.

De Salubri Victus ratione.

Περὶ Διαίτης ὑγιεινῆς.

CRaſſi qui tenues fieri cupiunt, ii jejuni omnes exercitationes ſubire, & adhuc ex labore anhelantes, nec dum refrigerati, cibos aggredi debent, priuſque vinum bibere dilutum non admodum frigidum. Quin & ſemel cibus capiendus, & duriter cubandum.

Sex Hibernis menſibus vomitus ciendus, quod tempus hoc æſtivo plus pituitæ gignat, & morbi circa caput & regionem eam, quæ eſt ſupra ſeptum tranſverſum, excitantur. At ubi æſtas viguerit, infuſis utendum. Hæc enim anni tempeſtas æſtuoſa eſt, & corpus bile magis abundat, gravitates etiam lumbos & genua infeſtant, calores oboriuntur, & venter torminibus torquetur. Corpus igitur refrigerandum, & quæ ſurſum attolluntur, deorſum ex iſtis locis deducenda.

Obæſi ac minimè tenues jejuni vomant. Graciliores autem & imbecilliores, à cibis vomitum cieant.

Qui ſingulis menſibus bis vomere conſuevit, hunc præſtat duobus ex ordine diebus vomitum ciere, quam decimo quinto die.

Qui poſtridie cibos eructant, & quibus præcordia, nimirum cibis non concoctis, attolluntur, iis longior ſomnus confert.

Liber Primus.

De Victus Ratione.

Περὶ Διαιτης τὸ πρῶτον.

NUllus eorum qui antè nos ſcripſerunt, reprehendendus, quod omnia invenire non potuerint, quin potiùs laudandi omnes, quod quædam inveſtigatione aggreſſi ſunt.

Si inventus fuerit cujuſque naturæ conveniens cibi modus, & laborum numerus, qui neque ſupra, neque infrà, modum excedat, ſanitas ſanè hominibus exactè inventa fuerit.

Non enim morbi derepente hominibus contingunt, ſed paulatim collecti, acervatim ſe produnt.

Omnia tum animantia, tum homo ipſe, ex duobus facultate quidem diverſis, uſu verò conſentientibus, conſtant, igne inquam & aqua. Quæ duo ſimul juncta, tum aliis omnibus, tum ſibi invicem ſatis ſunt: Utrumque verò ſeorſim, neque ſibi ipſi, neque cuiquam alteri ſatis eſſe poteſt. Horum utrumque hanc obtinet facultatem. Ignis ſi quidem omnia ſemper movere, aqua verò omnia ſemper nutrire poteſt.

Irrepit in hominem animus (ψυχὴ) ignis & aquæ temperationem ſortitus, corporis humani portionem.

Ars Medica ab eo quod moleſtum eſt, liberat, & id, ex quo quis ægrotat, auferendo, ſanitatem reddit: Idem & natura per ſe facere novit.

Liber Secundus.

De Victus Ratione.

Περὶ Δίαιτης τὸ δεύτερον.

INſulæ continenti vicinæ, rigidiores habent hiemes, marinæ verò tepidiores, propterea quod nives & glacies in continenti perdurant, & ventos frigidos ad vicinas inſulas mittunt: In his verò quæ in alto ſitæ ſunt, per hiemem non perdurant.

Venti omnes natura quidem refrigerant & humectant, verum ex regionum & locorum ſitu, per quæ ad regiones quaſque obveniunt, inter ſe differunt, & frigidiores, calidiores, humidiores, ſicciores, morboſiores, & ſalubriores exiſtunt.

Hordeum naturâ quidem frigidum & ſiccum. Ineſt & quiddam quod purget, ex palearum ſucco.

Lac ovillum alvum ſiſtit, caprinum verò magis alvum ſubducit, bubulum minus, equinum & aſininum per alvum magis demittitur.

Triticum hordeo valentius eſt, & magis nutrit, minus autem alvum ſubducit, tum ipſum, tum ſuccus.

Panis ex farina integra nec excuſſa, ſiccat & alvum ſubducit, purus verò, plus quidem nutrit, minùs autem alvum dejicit.

Ex panibus autem, fermentatus quidem levis eſt, & per alvum ſecedit. At non fermentatus, minus quidem alvum dejicit, plus verò nutrit.

Fabæ alimentum quoddam alvum ſiſtens & flatuoſum exhibent, piſa minus quidem inflant,

magis alvum dejiciunt. Cicer album alvum & urinam movet, & nutrit. Lentes æſtuoſæ ſunt, & turbant, & neque alvum dejiciunt, neque ſiſtunt. Lini ſemen in cibo ſumptum alvum ſiſtit, & aliquantulum refrigerat.

Carnes bubulæ validæ ſunt, & alvum ſiſtunt, nec facilè in ventriculis concoquuntur, quoniam craſſi & multi Sanguinis eſt hoc animal. Caprinæ carnes his leviores ſunt, & magis alvum dejiciunt. Suillæ his quidem magis corpus roborant, & abunde alvum dejiciunt. Agninæ ovillis ſunt leviores, & hædinæ caprinis, quia exangues magis & humidæ. Vitulinæ carnes ad bubulas eodem ſe habent modo: At porcellorum carnes ſuillis ſunt graviores. Hoc enim animal naturâ carnoſum & exangue, quamdiu tenellum eſt, ſuperabundantem habet humiditatem. Sylveſtris ſuis caro ſiccat, robur affert, & alvum dejicit; Cervi verò, ſiccat & minus alvum dejicit, magis autem urinam provocat. Leporina ſicca eſt, & alvum moratur, urinam tamen quodammodo ciet.

Omnia ferè volucrum genera quadrupedibus ſicciora exiſtunt; nam quæ veſicam non habent, neque urinam reddunt, neque ſalivam fundunt, prorſus ſicca ſunt. Palumbis caro ſicciſſima, deinde columbæ, 3. loco perdicis & galli, ac turturis, anſeris verò maximè humida. Anatis carnes, & reliquarum avium quæ in paludibus, aut aquis degunt, omnes humidæ exiſtunt.

Ex piſcibus leves ſunt ſaxatiles ferè omnes, velut turdus, gobio.

Vinum calidum & ſiccum, habet & purgans quiddam à materiâ. Vina nigra & auſtera ſicciora ſunt, neque per alvum ſecedunt, neque urinam movent, ſed corporis humiditatem abſumendo, ſiccant & caliditatem inferunt. Dulcia nigra humidiora ſunt, calefaciunt autem &

nt, cum humiditatem inducunt. Alba verò & ſtera calefaciunt, magis autem urinam movent, am alvum dejiciunt. Vina recentia alvum maovent, quod muſto ſint propiora, & nuiunt, item odora magis quam inodora ejuſdem tatis, quia facilius concoquuntur, & craſſa quam nuia. At tenuia dulcia, urinam magis & alvum ovent, corpuſque humectant, & Sangu nem incillum reddunt, cum adverſarium corpori Sanuinem augeant. Muſtum flatum movet, & ſubucit, turbationemque in ventre, ſuo fervore exitat, alvumque dejicit. Vina acida refrigerant, xtenuant & humectant. Sapa calefacit, humetat & ſubducit.

Allium calidum, urinam & alvum movet, olis minimè bonum. Naſturtium calidum eſt, carnem liquefacit, pituitam albam ſiſtit, prondèque ſtranguriam infert. Sinapi calidum eſt, alvum dejicit, ſed & hoc urinæ difficultatem arit. Apium urinam magis quam alvum moet, radices etiam magis quam ipſum, alvum movent.

Ruta urinam magis quam alvum movet, & præpota adverſus venena valet.

Aſparagus ſiccus eſt & alvum ſiſtit. Salvia ſicca eſt & alvum ſiſtit.

Solanum refrigerat, & in ſomnis, veneris ludioria prohibet.

Mentha calefacit & urinam ciet, vomitionemque ſiſtit, ac ſi quis eam ſæpè comedat, ejus genitale ſemen ita colliquefacit, ut effluat, & arrigere prohibet, corpuſque imbecillum reddit.

Braſſica calefacit, per alvum ſecedit, & biliſa educit.

Betæ ſuccus quidem alvum dejicit, olus autem ipſum cibo ſumptum, ſiſtit. Radices verò alvum magis movent.

Rapum æſtuoſum eſt, humectat autem, & corpus

pus conturbat, non tamen per alvum ſecedit, verum urinæ difficultatem adfert.

Mora calefaciunt & humectant, per alvumque ſecedunt. Pyra matura alvum dejiciunt, cruda verò ſiſtunt.

Veneris uſus extenuat, humectat & calefacit.

Alvum coactam vomitio ſolvit, & plus æquo fluidam ſiſtit, illam quidem humectando, hanc verò ſiccando.

Otium humectat & corpus imbecillum reddit. Quieſcens enim animus, corporis humidum minimè abſumit: labor ſiccat, corpuſque validum efficit.

Semel die ſumptus cibus extenuat & ſiccat, alvumque ſiſtit, quoniam animi calore, ventris & carnis humidum abſumitur.

Liber Tertius.

De Victus Ratione.

Περὶ Διαιτῆς τὸ τρίτον.

ANnum plerique in quatuor partes omnibus notas dividunt, hiemem, ver, æſtatem & autumnum: Ac hiemem quidem à vergiliarum occaſu ad æquinoctium vernum; ver autem ab æquinoctio ad vergiliarum exortum; æſtatem à vergiliarum ortu ad arcturi exortum: Autumnum verò ab arcturo ad vergiliarum occaſum.

Vomitionibus poſt cibos cujuſvis generis, humidiores ter in menſe utantur, ficciores verò bis.

A cœna minimè deambulandum, ſed tantum ſtandum. Mane verò deambulationibus utendum.

dum. Soles vitandi; & frigora tum matutina, tum veſpertina, quæcunque à fluminibus, aut ſtagnis, aut nivibus ſpirant.

Cum inteſtinum humiditatem non habeat, ſtercus ambiens intumeſcit, viaſque obſtruit, & dolorem parit, calor prehendit & quicquid biberit aut comederit, evomit, tandem etiam ſtercus vomitione rejicit: Quo cum pervenerit, minimè hic vivere poteſt.

De Inſomniis.

Περὶ ἐνυπνίων.

QUi de his, quæ per ſomnos contingunt, rectè conjectaverit, is ea per omnia magnam habere vim comperiet. Quiſquis igitur rectè iſta dijudicat, is non minimam Sapientiæ partem aſſequitur.

Oportet manus admoventem, Deorum opem advocare.

Quæ inſomnia, de diurnis actionibus mens humana veſperi ſub noctem in ſomnis affert, & eodem modo reddit, quo per diem in re juſta, geſta, aut conſulta ſunt, ea bona, & ſanitatem portendere exiſtimanda ſunt; propterea quod animus neque plenitudine ulla, neque evacuatione, neque aliâ re quâvis extrinſecus irruente, ſuperatus, in diurnis conſiliis perſeverat. At inſomnia quæ diurnis conſiliis adverſantur, perturbationem in corpore denunciant. Sol, Luna, Cœlum, Stellæ, pura quæque & ſuo motu agitata, in ſomnis viſa, bona ſunt. Sanitatem enim corporis, omniumque ejus partium ſignificant. Quod ſi quid contra contingat, aliquem corporis morbum portendit. Aſtris quidem exterior corporis ambitus re-

ſpondet, Soli Medius, Lunæ verò, qui ad cavitates ſpectat: Si quod igitur iſtorum ſiderum extingui, aut lædi, aut evaneſcere, aut curſum ſuſtinere (alii à curſu deflectere) videatur, in illa parte morbum eventurum indicat.

Quod ſi in ſtagno, aut mari, aut fluminibus quis natare videatur, bonum non eſt, cum humiditatis exuperantiam indicet. Huic autem victus ratio ſicca, & labores conferunt. At febricitanti bonum eſt, quoniam calor ab humoribus extinguitur.

Mortuos nitidos & candidatos videre bonum eſt, bonum quoque quid purum ab ipſis ſumere. Quod ſi contra quis nudos, aut atratos, aut ſordidos, aut aliquid accipientes, vel ædibus exportantes videat, minimè eſt accommodatum; morbum enim indicat.

Per ſomnum, ſi quis ſolitos cibos, aut potus ſibi edere videatur, alimenti inopiam, animique abjectionem indicat.

Fluviorum tranſitus, hoſtes armati, monſtra difformia, morbum, aut furorem præſagiunt.

De Alimento.

Περὶ τροφῆς.

IN alimentorum genere, id quod alit, alimentum eſt, qnod alimento eſt proximum, & quod alimentum eſt futurum.

Confluxio una, conſpiratio una, conſentientia omnia.

Venarum origo tanquam radix, hepar eſt, & arteriarum cor. Ex his per omnia Sanguis & Spiritus pervagatur, calorque per hæc permeat.

Me-

Medulla ossis alimentum, ideò callo firmatur.

Facultas omnia auget, & alit, ac propagat.

De Ratione Victus in Morbis acutis.

Περὶ Διαιτης ὀξέων.

MAximè eum Medicum probaverim, qui in morbis acutis longè melius cæteris se gerat. Sunt autem hi, pleuritis, peripneumonia, phrenitis, lethargus, febris ardens, & quicunque alii morbi ad hos consequuntur, quorum febres omninò continuæ interficiunt.

Eadem omnia videntur plebeis dicere Medici tum meliores, tum deteriores.

Ptisana rectè videtur omnibus frumentaceis eduliis præferri in morbis acutis, eosque qui eam præsulerunt laudo. Nam & lentorem habet lævem, continuum & suavem, ac lubricum, mediocriter humescentem, sitim minimè inferentem, & si quid elui indiget, probè abluentem, neque adstringit, neque malam turbationem adfert, neque in ventre intumescit, nempe inter coquendum quoad maximè fieri potuit, intumuit.

Si lateris dolore continuò, neque ad calida fomenta remittente, sputoque minimè prodeunte, verum citra concoctionem, extremè glutinoso reddito, nisi quis dolorem, vel ventre emollito, vel secta vena solverit, aut utrum horum conducere videbitur, exhibuerit, ptisanam autem ita affectis dederit, præcipites eos in mortem adducit. Has igitur ob causas, aliasque hujusmodi, qui tota utuntur ptisana 7. die, aut citiùs, moriuntur, alii quidem mente perculsi, alii verò ab orthopnœia stertore suffocati.

Lateris dolorem ſive per exordia, ſive poſteà incidat, fomentis calidis tentare diſſolvere, abſurdum non eſt. Quorum quidem optimum eſt, aqua calida, in utre vel veſica, vaſe æneo, aut teſtaceo adhibita. Verum molle quippiam lateri, quo lenior fotus fiat, ſupponere oportet; utiliter admovetur ſpongia mollis & magna ex aqua calida expreſſa, fomentumque linteo involvendum, ut longiore tempore ſufficiat & perduret. Hordeum item & eruum, in aceto ita temperato, ut paulo acidius ſit, quam quis bibere queat, macerata & ferveſacta, ſacculis conſuta apponere oportet; furfureſque eodem modo. Ad ſiccum autem fomentum, ſales & milium torrefactum in ſacculis laneis, maximè accommodantur. Quod ſi ad calida fomenta dolor non remittat, non multo tempore calefacere convenit, quod id pulmonem exſiccet, & pus intrà thoracem colligat.

Venæ ſectio non æque dolorem ſolvit, niſi dolor ad jugulum pertingat; tunc ex interna cubiti vena, quam citiſſimè copioſum Sanguinem detrahere convenit, eo uſque dum multo rubicundior, aut pro puro & rubro, lividus effluat. Utrumque enim uſu venit. Si verò eas, quæ ſunt ſub ſepto tranſverſo, partes dolor affligat, nullamque ad jugulum de ſe ſignificationem præbeat, alvum veratro nigro, aut peplio emollire oportet.

Ptiſanam quidem, ubi epotum eſt medicamentum, inſuper ſorbendam ſtatim dare oportet, neque admodum minore quam conſuetum eſt quantitate. Sed rationi conſentaneum eſt, media in purgatione, ſorbitionem non exhibere.

Multo gravius ferunt inſuetam cibi abſtinentiam, qui parte ſuperiore ventris ſunt bilioſi. (περὶ χόλοι τὰ ἄνω.)

Maximæ mutationes morbos potiſſimum pariunt.

Non ita peritos Medicos video, ut virium infir-

firmitates in morbis dignoſcant, quæ vel ex vaſorum inanitione perficiuntur, vel ob aliud quoddam irritamentum, quæque ob dolorem & morbi vehementiam, quamvis hæc cognita aut ignorata ſalutem aut mortem afferunt. Majus ſiquidem malum eſt, ſi ob dolorem, aut morbi vehementiam debilitato, quis potum, aut ſorbitionem copioſiorem, aut cibum exhibeat, ob vaſorum inanitionem debilem eſſe ratus. Indecorum autem eſt, probroque vertitur, ſi quis ex vaſorum inanitione ægrè habentem non agnoſcat, & victus ratione opprimat.

Aceti aciditas bilioſis naturis magis confert, quam Melancholicis: Amara enim diſſolvuntur, & in pituitam tranſeunt, dum ab ipſo in ſublime attolluntur. Nigra verò fermentantur, in ſublime attolluntur, & multis partibus augentur: Acetum namque nigra ſurſum educit. Mulieribus quam viris acetum longe magis eſt adverſum, nempe cum uterum dolore afficiat.

In morbis acutis Sanguinem detrahes, ſi vehemens fuerit morbus, & qui ægrotant ætate floenti fuerint, & virium robore valuerunt.

Si angina, aut aliquis aliùs lateris morbus ægrum vexarit, Medicamentis quæ delinguntur repurato; ſin verò detracto copioſo Sanguine æger deilior videatur, infuſum alvi per clyſterem tertio uoque die exhibebis, donec in tuto æger fuerit, fame opus habeat.

Pulmonum & laterum inflammationibus hæc ſtituenda curatio. Si quidem dolor ſurſum ad gulum tendat, vel ad mammam & brachium, ternam brachii venam ſecare oportet, eâ parte a dolor affligit, & Sanguinem detrahere pro rporis habitu, anni tempore, ætate & colore, uſque & cum majori fiducia, ſi dolor acutus erit, ad animi uſque deliquium ducere, poſteà yſma injicere.

Allium optimè editur ei, qui ſe ad compotationem comparare volet, aut jam ebrius eſt.

Suillæ carnium optimæ ſunt, præſtantiſſimæ verò, quæ neque vehementer pingues, neque contra vehementer graciles, neque veteris victimæ ætatem aſſecutæ, edendæque ſinè pelle & ſubfrigidæ.

Si cui Sanguinem detrahere confert, alvum firmam reddere oportet.

Potionem hydrope laboranti ita concinnabis, ſi cantharidum trium, ablato cujuſque capite, pedibus & alis, corpora, in tribus aquæ cyathis contrita, exhibueris. Ubi verò ex epoto Medicamento laborarit, calida perfundatur, ex oleo tamen priùs inunctus, jejunus bibat, edatque panes calidos ex oleo.

Ora venarum in ano Sanguinem fundere ſolita (hæmorrhoidas vocant) intruſo in acum quam craſſiſſimo & maximo lanæ ſuccidæ filo, deligabis. Securior enim evadit hæc curatio. Deinde compreſſas Medicamento putrefacies, neque perfundes donec deciderint, unamque perpetuò relinques.

De Locis in Homine.

Περὶ τόπων τῶν κατὰ ἄνθρωπον.

QUicunque à venis morbus oritur, is levior eſt quam qui à nervis, diffluit enim una cum humore in venis contento, neque quieſcit.

Ars Medica ut citò addiſcatur fieri nequit, propterea quod in ea firma aliqua doctrina tradi non poteſt.

Qui artis Medicæ cognitionem habet, is minimum ex Fortuna pendet, ſed & citra fortunæ

& cum fortuna, rectè eam administrabit. Firma enim est ars tota Medica, ejusque præceptiones ex quibus constat, pulcherrimæ, fortuna minimum indigere videntur.

Si in medullam fluxio contingat, tabes occulta ac inconspicua oboritur.

Cum ambo latera dolent, peripneumonia est, cum alterum tantum pleuritis.

SECTIO QUINTA.

Continens Θεραπευτικὸν.

De Morbis, Lib. I.

Περὶ νούσων. α.

QUi de morborum curatione, tum scitè interrogare, tum ad quæsita respondere volet, & commode objecta refutare, hæc secum reputare convenit. Primum quidem ex quibus morbi omnibus hominibus oriuntur: Deinde verò, qui morbi, cum necessarias causas habent, aut longi sunt, aut breves, aut lethales, aut minimè lethales, num pars aliqua corporis mutila reddatur, nec ne. Et qui ubi exorti sunt, eventa habent dubia, aut mala, aut bona, & ex quibus in quosnam transitiones fiant, quæque Medicis, in ægrorum curatione prosperè succedunt, & quæ ægrotantibus in morbis mala aut bona contingunt, quæque intempestivè dicuntur, aut fiunt à Medico erga ægrum, aut ab ægro erga Medicum, quæ etiam in arte exactè fiunt, aut dicuntur, & quæ in eâ recta vel non recta, &c.

Mo-

Coac. 509. Moritur, ſi quis vulneratum habet cerebrum, aut ſpinalem medullam, aut jecur, aut ſeptum tranſverſum, aut veſicam, aut venam aliquam multum Sanguinem effundentem, aut cor: Ex vulnere autem minimè mori contingit, ſi his partibus vulnus acceptum non fuerit, ſed ab his quam longiſſime abſit.

Hi morbi ex neceſſitate, cum adſunt, mortem adferunt, tabes, hydrops, mulierem utero gerentem, ſi pulmonis inflammatio, febris ardens, pleuritis, aut phrenitis prehendat, aut ſi eryſipelas in utero oriatur.

Hi verò morbi dubium habent vitæ exitum, peripneumonia, febris ardens, phrenitis, pleuritis, angina, uva, hepaticus & ſplenicus affectus, nephritis, dyſenteria, in muliere Sanguinis fluor.

Iſti verò minimè lethales, niſi quid ipſis accedat, diuturnæ in articulos fluxiones (κάθυγρα dictæ) melancholia, podagra, coxendicum affectus, teneſmus, quartana, tertiana, ſtranguria, opthalmia, lepra, impetigo, arthritis.

Ferè in morbis & vulneribus, ubi mala malis ex cauſis neceſſariis ſuccedunt, cum iſta contingunt, in Medicum cauſam conferunt, neque talia ex neceſſitate fieri agnoſcunt. Et ſi ad febricitantem aut vulneratum ingreſſus, & oblatum quam primum remedium non juvet, ſed poſtridiè æger pejus habeat, in Medicum culpam rejiciunt, quod ſi proſit, id tamen non perinde laudant, cum id ei contingere oportere exiſtimant.

Suppuratus fit, ſi pituitâ ex capite ad pulmonem deſtillet, ac primum quidem ut plurimum latenter defluit, tuſſemque tenuem exhibet, ſputumque paulo amarius ſolito exiſtit, calorque tenuis adeſt. Temporis autem progreſſu, exaſperatur pulmo, & intus exulceratur à pituita inhærente ac putreſcente, ponduſque in pectore, &

dolo-

dolorem acutum ante & retro exhibet, corpus vehementer incaleſcit, & pulmo à calore trahit ad ſe pituitam ex toto corpore, & maximè à capite: Caput verò calefactum ex corpore, & hanc putreſcentem ſubcraſſam expuit. Quanto enim longius tempus proceſſerit, tanto ſincerum magis pus expuit, & febres acutiores fiunt, tuſſiſque crebra & vehemens, inædia vexat, & tandem alvus infernè turbatur. Cum eò pervenit, perit.

Cerebri ſphaceliſmus, ſeu corruptio. Si cerebrum corruptum fuerit, dolor ex capite ſpinam occupat, & ad cor animi deliquium procedit, & ſudor eſt, & ſomni expers eſt, & ex naribus Sanguis fluit; ſæpe etiam Sanguinem vomit; non audit, & derepentè privatur voce.

De Morbis Liber 2.

Περὶ νόσων. β.

QUod ſi in cerebrò venæ ſuperevomuerint (ſuperevomunt autem ubi bilis & pituita venas ſubierit) caput dolor, tenebricoſa vertigo, & gravitas occupat: Dolor quidem, ex Sanguinis nimiâ caliditate, vertigo verò tenebricoſa cum Sanguis conferta copia ad faciem proceſſerit; gravitas autem cum Sanguis turbidior & morboſior, in capite majore ſit copia, quam intrinſecus. Aures etiam ſonitum percipiunt, & nihil audiunt. Et ſi manus, caput, aut alia corporis pars ita affecta ſecetur, Sanguis ater & turbidus, ac morboſus effluit.

Si venulæ copiam Sanguinis circa cerebrum ſuperevomuerint, & cerebrum calefecerint, febris ac dolor vehemens ad tempora, ſinciput, & poſterio-

fteriorem capitis partem detinet, aures tinniunt, flatibus implentur, nihil audit, æſtuat, & præ dolore ſe ipſe incontinenter jactat, hic 5to aut 6to die moritur. Cum ſic habuerit, caput calefacito. Si per aures aut nares aqua proruperit, periculum effugit.

Alius morbus. Si venæ in caput ſuperevomuerint, dolor levis (alii gravis) totum caput detinet, & ad cervicem pertingit, interdumque ad alias capitis partes tranſmittit, deinde ubi ſurrexerit, eum tenebricoſa vertigo occupat, febris non prehendit. Cum ſic habuerit, deraſo capite, niſi calefactoriis ceſſarit, à capite frontem qua capillus deſinit, ſcindito, ſectam autem diducito, ubi Sanguis defluxerit, tenuiſſimo ſale conſpergito. Poſteà verò quam Sanguis defluxerit, totam ſectionem duplici filo involutam componito, deinde ſplenium cera & pice illitum, ulceri, inferiore parte imponito, lana ſuccida appoſita, deligato, & finito ad dies ſeptem, niſi dolor detineat, qui ſi detineat, ſolvito. Aquam autem, in quâ farina hordei craſſior macerata fuerit, quoad convaluerit, ei bibendam exhibeto, ptiſanæ verò ſuccum ſorbendum, aquam etiam ſuperbibendam dato.

Lib. περὶ παθῶν. Si tertiana febris detineat, ſi quidem poſt tres acceſſiones, quarta prehendat, medicamentum deorſum purgans propinato. Quod ſi medicamento tibi minimè indigere videatur, pentaphylli radices, acetabuli quantitate, in aquâ tritas bibendas dato.

Tabes dorſalis ex ſpinali medulla oritur, præcipue verò recentes ſponſos & libidinoſos corripit, febris ſunt expertes, bene comedunt, & colliquantur. Quod ſi ita affectum perconteris, aſſeret ſibi videri, ex ſuperioribus partibus à capite velut formicas in ſpinam demitti, cumque urinam aut ſtercus reddit, ſemen genitale copioſum & liquidum ei prodit, neque generatio ſit, & inter dormien-

miendum, cum uxore dormiat nec ne, veneris ludibria patitur. Cu...que alias, tum præcipuè per locum arduum iter fecerit, aut cucurrerit, anheloſus & imbecillis evadit. Caput gravatur & aures ſonant. Hic temporis progreſſu vehementibus febribus correptus, perit ex lipyria febre. Purgato ſurſum & deorſum corpore, lac bubulum per quadraginta dies bibendum exhibeto.

Hydrops pulmonis. Si hydrops in pulmone fiat, febris & tuſſis tenet, & acervatim reſpirat, & pedes tument, & ungues contrahuntur, & patitur talia, qualia is qui ſuppuratus eſt, ſed debilius ac diuturnius. Et ſi quid infundas, aut fomentum, aut ſuffitum adhibeas, pus non ſequitur, atque ex hoc ſanè cognoveris, non pus, ſed aquam intus eſſe. Et ſi multo tempore, aure ad latera adhibita, audire tentaveris, ebullit intrinſecus velut acetum: Et hæc quidem aliquamdiu patitur, poſteà erumpit ad alvum, & ſtatim ſanus eſſe ſibi videtur, ac à morbo liberatus. Verum progreſſu temporis alvus incenditur, eademque illa patitur, & adhuc amplius. Aliqui etiam intumeſcunt ventre, ſcroto, ac facie.

De Morbis, Lib. 3.

Περὶ νόσων. γ.

ORiuntur volvuli ex incaleſcente ventre ſuperiore, inferiore verò refrigerato. Reſiccatur enim inteſtinum & conſtipatur ex inflammatione, ita ut neque flatum, neque alimenta tranſmittat, ſed venter durus ſit, & vomat interdum, imprimis quidem pituitoſa, deinde verò bilioſa, tandem etiam ſtercus, ſitis & dolor maximè cir-

ea præcordia detinet, totus etiam venter dolet & inflatur, ſeſe jactat, febres invadunt. His ea curatio inſtituenda eſt. Venter ſuperior quam citiſſimè purgandus, Sanguis ex capite & cubitis detrahendus, ut alvus ſuperior caleſcere deſinat. Partes ſuprà ſeptum tranſverſum, excepto corde, refrigerandæ. Inferiores autem partes, homine in aquæ calidæ ſolio collocato, & oleo ſemper illito, calefaciendæ, & calefacientia humida admovenda. Collyrium ex ſolo melle decem digitorum longitudinis, ſumma ejus parte felle taurino illitum, bis aut ter ſubjiciendum, ut exuſta omnia circa rectum inteſtinum ſtercora educas. Quod ſi ſic ſucceſſerit, poſteà infuſum per clyſterem injiciendum. Sin minus, ſolle fabrili indito, in ventrem flatus immittendus, ut tum ventrem, tum inteſtinum contractum diſtendas. Deinde extracto ſolle, infuſum per clyſterem injiciendum.

Peripneumonia talia facit. Febris acuta tenet, ſpiritum frequentem ac calidum reſpirat, anxietas adeſt, & impotentia, & jactatio, dolor ſub ſcapulis, & ad claviculam & mammam, & in pectore gravitas, quandoque etiam delirium. Quidam dolorem non ſentiunt, donec tuſſire incœperint. Verum hic morbus diuturnior ac difficilior illo eſt. Salivam tenuem ac ſpumoſam primum ſpuit. Lingua flava eſt, verum progreſſu temporis nigreſcit. Si in principio nigreſcat, citiùs morbus finitur: Sin poſterius, tardius. Tandem verò etiam rumpitur lingua, & ſi digitum apponas, inhæret: Hæc patitur homo minimum diebus 14. ad ſummum uno & viginti: Et per hoc tempus tuſſit vehementer, ſimulque cum tuſſi, primum quidem copioſum & ſpumoſum ſputum expuit, 7. verò & 8. die, cum febris in vigore fuerit, humidaque peripneumonia ſit, craſſius

ſius procedit, ſin minus, non. nono & decimo aliquantum cum virore palleſcens & ſubcruentum. Duodecimo ad 14. uſque copioſum & purulentum. Atque hæc fiunt, quibus naturæ & corporis affectiones humidæ ſunt, & morbus vehementior eſt. At quibus natura, & morbi conditio ſicca eſt, hi minus conflictantur. Si quidem igitur decimo quarto die reſiccatus fuerit, neque purulentum ampliùs tuſſi rejecerit, ſanus eſt. Sin minus, ad decimum octavum, aut vigeſimum primum diem animadverte, & ſi tunc ſputum illud quieverit, evadit. Sin minus, an dulcius ſputum fuerit interroga, quod ſi affirmaverit, pulmonem purulentum eſſe ſcito, morbumque annuum fore, ſi non quadraginta diebus pus ſurſum eduxerit. At ſi ingratum ſputum eſſe dixerit, hic morbi ſtatus lethalis eſt. Verum primis potiſſimum diebus iſtud in his eſt conſpicuum. Si igitur de his affectibus, aliquid abfuerit, noſſe oportet, quænam ægro ſint neceſſaria, & quænam Medico aggredienda ſint. Quod ſi pauca ex his ſignis habeat, non eſt quod decipiatur, cum hæc pulmonis inflammatio levis ſit, & minimè lethalis.

Cum pleuritis corripit, hæc contingunt, dolor latus occupat, febris & horror detinet, crebrà eſt ſpiratio, ſpiritus non niſi erectâ cervice trahitur, ſubbilioſa, colore mali punici putamen referentia, per tuſſim rejicit, niſi quid intus ruptum fuerit. Quod ſi ſic, etiam Sanguinem poſt ruptiones. Cruenta pleuritis eſt, in qua ſubcruenta expuit. Bilioſa quidem mitior eſt, niſi ægro ruptum quid intus fuerit, alioqui gravior quidem, ſed non adeò lethalis. Cruenta autem vehemens, & gravis, & lethalis.

Si pleuritis in empyema tranſeat, & ad latera ſui ſignificationem exhibeat, ſecato aut inurito.

At ſi neque pus expuatur, neque de ſe in coſtis ſignificationem præbeat, jejunum, poſt copioſæ calidæ balneum, & minimè potum, in ſella firma collocato, cuique alter eum ex humeris apprehenderit, tum ipſe eum concutito, aurem coſtis admovens, ut noſcas quânam ex parte, ſui ſignificationem præbeat. Votum autem eſt, ut id ad ſiniſtra magis contingat, quod inuſtio aut ſectio in dextris mortem magis afferat. Quo enim dextra valentiora ſunt, eo in ipſis vehementiores morbi apparere ſolent. Quod ſi propter craſſitudinem, humor non fluctuet, neque ſtrepitus edatur in pectore, crebrum autem ſpiritum trahat, pedes intumeſcant, & tuſſicula quædam vexet, ne decipiaris videto, ſed ſcito thoracem pure plenum eſſe. Linteo itaque tenui, in rubrica liquida admodum trita & tepida, intincto, thoracem in orbem obtegito, quâque parte primum reſiccatum fuerit, eâ ſectionem aut uſtionem facere oportet, ut quam proximè ad ſeptum tranſverſum accedas, ea tamen adhibita cautione ne ipſum attingas. Multi autem ſimul illinunt, ne partes quæ primum illinuntur, reſiccentur. Poſt ſectionem aut uſtionem, penicillo ex lino crudo utere, & paulatim pus emittito.

De Morbis. Liber 4.

Περὶ νόσων τὸ τέταρτον.

HAbet tum mulier, tum vir in corpore quatuor humidi formas, ex quibus morbi oriuntur. Hæ verò ſunt, pituita, Sanguis, bilis & aqua.

Sanguinis fons eſt cor, pituitæ caput, aquæ lien, bilis locus in jecore.

Ca-

Caput velut cucurbitula corpori incumbens, ex ventriculo pituitam attrahit.

Caput & lien morbis maximè ſunt obnoxia.

Lumbricos latos, in puero dum adhuc in utero eſt, gigni aſſero; neque enim ubi ſemel uterum ingreſſus eſt, tanto tempore ſtercus in alvo maneret, ut ex eo putrefacto & diutius permanente, tantæ magnitudinis animal in ea concreſcere poſſit. Qui enim ſanus futurus eſt, hiſternum ſtercus ſemper quotidiè per alvum demittit.

Qui latum lumbricum habet, is quale quid cucumeris ſemen, ſubinde cum ſtercore per alvum egerit, idque lumbrici partum eſſe quidam affirmant; ſed malè, non enim ab uno animali tot pulli naſci poſſunt. Lumbricus hic non parit, ſed circum circa abrumpitur.

Calculus in veſica quinque habet ſigna, cum urinam reddere vult, dolore affligitur, & urina paulatim, velut urinæ ſtillicidio laborantibus, effluit, interdumque ſuboruenta eſt, utpote veſica à calculo exulcerata, & veſica inflammatione vexatur. Verum id non apparet, indicio tamen eſt ſumma præputii pars, interdum arenoſa per urinam reddit, interdum verò duos aut plures calculos.

De Affectionibus.

Περὶ παθῶν.

MOrbi omnes hominibus ex bile & pituita oriuntur.

In dentium doloribus, ſi quidem dens eroſus fuerit & mobilis, eximendus. Quod ſi neque eroſus fuerit, neque moveatur, ſed dolorem inferat,

rat, uſtione reſiccandus. Proſunt etiam quæ commanducantur.

Lib. 2 de Morb. Si polypus in naſo innaſcatur, eximitur laqueo ad os pertractus.

Morbus lateralis, pulmonum inflammatio, febris ardens & phrenitis, hi quidem acuti vocantur, & fiunt maximè quidem, & vehementiſſimi hieme. Oriuntur etiam æſtate, ſed minus & leviores.

Pleuritis eſt, cum febris detinet, lateris dolor, ſpiratio difficilis & tuſſis. Sputum per initia quidem aliquantum bilioſum expuit, ubi verò 5tum & 6tum diem attigerit, etiam aliquantum purulentum.

In phrenitide, confert caput multa calida lavare.

Ex omnibus fere morbis, acuti præcipue, & interficiunt, & maximos labores excitant; iique plurimâ obſervatione, & accuratiſſimâ curatione indigent; neque ab eo qui curat, malum aliquod inferri debet, ſatis enim ſunt quæ à morbis adſunt; verum ut boni aliquid præſtet, pro viribus curandum eſt. Quod ſi cum probè quidem curet Medicus, morbi magnitudine ſuperetur æger, hæc Medici culpa non eſt.

In doloribus qui infrà umbilicum contingunt, alvus molli infuſo eſt abluenda, quod ſi non ſedentur, medicamentum deorſum purgans exhibendum.

Si quartana prehenderit, ſi quidem impurgatus fuerit, primum quidem caput purgandum, & tribus aut 4. interjectis diebus, ſub ipſam acceſſionem medicamentum ſurſum purgans exhibendum, rurſus aliquo intervallo interjecto, aliud medicamentum deorſum purgans in ipſâ acceſſione dandum.

Qui magnum habent lienem, & bilioſi ſunt, malè colorati evadunt, prava ulcera contrahunt,

s graviter olet, graciles ſunt, lien durus eſt, emperque æqualis magnitudinis, neque ciborum liquiæ per alvum demittunrur.

In morbis ubi alter alteri ſuccedit, is plerumque nterficit; corpus enim ex præſenti morbo imbecillum redditum, ſi alter morbus acceſſerit, ex imecilitate priùs perit, quam alter qui poſterior acceſſit morbus deſinat.

Coxendicum morbus quum fit, dolor corripit oxæ junctúram & ſummas nates: Tandem etiam er totum crus dolor vagatur. Huic confert molire, in quâcunque tandem cruris parte dolor hæſerit, per balnea & tepefactoria, ac fomenta; & alvum ſubducere. Ubi verò quieverit dolor, pharmacum dandum eſt infrà purgans, & poſteà ibat lac aſininum coctum. Si verò in unum aliquem locum incubuerit dolor, & conſtiterit, & medicamentis non fuerit exactus, urito quocunque loco fuerit dolor; urito autem lino crudo.

Pedum dolor, his omnibus qui circa articulos contingunt, violentior quidem exiſtit, & maximè diuturnus, quique ægerrimè ſolvitur.

Cum verò ad ægrotum perveneris, quænam patiatur, & quânam ex causâ interrogandum, & ex quot jam diebus, an etiam venter demittat, ac quânam victus ratione utatur.

Eos qui vulnera acceperunt fame conficito, & quæ inſunt ex alvo per infuſum ſubducito.

Pinguia inflammatis minimè conferunt, neque ſordidis, neque putreſcentibus. Verum ad inflammata frigida conferunt, ad ſordida verò & putreſcentia, acria & quæ morſum quendam excitando purgant. Cum verò carnem generare voles, pinguia & calida magis conferunt. Ab his enim caro ſuccreſcit. Cum cibos aut potiones addere vel detrahere cœperis, paulatim, & additiones & detractiones faciendæ.

Singula edulia quæ juvent & noceant habent. Cibi, qui aut flatum, aut odorem, aut morſum, aut repletionem excitant, aut tormina, ab hujuſmodi liberat vinum merum ſuperbibitum.

De Internis Affectionibus.

Περὶ τ ἐντός παθων.

QUi phthiſi laborat hæc patitur. Febris lenti initiò invadit, & rigor & pectoris ac dorſi dolor, interdum verò vehemens tuſſis urget, & ſputum copioſum, liquidum & ſalſum expuit. Et hæc quidem per morbi exordia contingunt: In progreſſu verò totum corpus extenuatur, exceptis cruribus, hæc autem intumeſcunt, & pedes ungueſque contrahuntur, ab humeris extenuatur & debilitatur, fauces ſono implentur, & velut per arundinem ſibilum reddunt, ſitis vehemens per totum morbum vexat, & movendi impotentia multa corpus occupat. Hic ubi ad hunc habuerit modum, intrà annum malâ tabe perit.

Hydrops pectoris gignitur, ubi tubercula in pulmone exorta fuerint. Et aquâ repleta in pectus eruperint: Hydropem quandoque oriri ita mihi argumento ſunt Boves, Oves & Sues; in his enim fere quadrupedibus, pulmonis tubercula oriuntur, quæ aquam continent, ſectione namque facta, citiſſimè cognoveris, effluet enim aqua. Talia autem, multo magis etiam in homine, quam pecoribus fieri videntur, quanto morbosâ magis victus ratione utimur. Plerique verò exortis tuberculis purulenti etiam extiterunt. Hæc igitur per morbi initia (iis) contingunt. Tuſſis ſicca, & fauces ſtridulam quandam aſperitatem habere videntur,

rigor & febris, erectæque cervicis respiratio (ὄρθοπνοια) contingit, corpus & pedes intumescunt, ungues contrahuntur, interdum ad latus intumescit, & quâ parte secandum sit, indicat. Quod si non indicet, multa calida lotum, humeris comprehensum concutito, deinde quonam latere magis fluctuet, auscultato. Quod cum intellexeris, tertiam ab ultima costam, ad os usque secato, deinde terebra (τρυπάνῳ) acuta ulterius perforato, cumque perforata fuerit, paucam aquam educito, qua educta, penicillum ex lino crudo in vulnus immittito, & mollem spongiam superapponito, deinde ne penicillus decidat, deligato. Per 12. autem dies, semel die aqua educenda: Post 12. verò diem, 13. die, tota aqua educenda. Et de cætero, si suscitetur aqua emittenda, venterque cibis siccis resiccandus.

Lienis morbus quidam. Venter inflatur, posteà verò lien intumescit, durus est, eique dolores acuti contingunt; color autem immutatur & niger cernitur, pallidus, & qui malicorium forma referat, ex aure & gingivis, gravis odor exhalat, eæque à dentibus discessionem faciunt, & in tibiis ulcera, qualia pustulæ nocturnæ erumpunt, membra extenuantur, neque stercus per alvum demittitur.

Convolvulus Sanguineus (ἕλκος αἱμορρύτης.) Ex ore malus odor expirat, à dentibus gingivæ abscedunt, & ex naribus Sanguis effluit, interdum verò ex cruribus ulcera erumpunt, & hæc quidem sanescunt, alia verò exoriuntur, color niger est, cutis tenuis, ad deambulationem & exercitationem (non) alacriter se habet.

De Natura Muliebri.

Περὶ γυναικείης φύσιος.

SI ex partu minimè purgata fuerit, venter & crura intumeſcunt, rigor & dolor imum ventrem & lumbos occupat. Quandoque etiam ad viſcera progreditur, & animo deficit. His per morbi exordia afficitur, procedente verò tempore, cavæ faciei partes multum rubeſcunt. Cum ita habuerit, poſt fomentum uteris admotum, cyclaminum in ſubdititio apponito.

Cum fluor albus ſubortus fuerit, urina qualis aſini apparet, & dolor imum ventrem, lumbos ac laterum inanitates (κένεωνες) detinet, crura ac manus intumeſcunt, oculorum cava elevantur; & oculi humeſcunt, color auriginoſus & albus redditur, cumque deambulat, anhelatione corripitur. In uteri ſtrangulatu, graveolentia omnia in ſuffitu naribus adhibenda, bitumen ſcilicet, ſulphur, cornu, lucernæ funiculus, vituli marini adeps, caſtoreum, pudendis verò odorata.

Cum mulieri uteri duri evadunt, & ad pudenda prominent, inguinaque indurantur, & ardor in pudendis ineſt, cancri initia ſuſpecta ſunt.

Olivas albas priùſquam oleum inſit in tenues partes diſſectas ſiccato, deinde tuſas & cribratas in vinum injectas, bibendas exhibeto. Hoc & menſes detrahit, & ſecundas ejicit. Dictamnum creticum oboli pondere, ex aquâ potui exhibeto. Quo epoto, ſi ſecundas ejicere non potes, ſambuci ſuccum coctum pro ſotu injicito, & cantharidem ſubter apponito. Hoc etiam fætum expellit.

Si uteri ad cor irruentes ſtrangulârint, viticis & pæoniæ ſemen ex vino bibendum dato.

Si

Si cum jam movetur fætus, corrumpatur & ſuf-
etur, venter imus intumeſcit, & ad contactum
ut ex ulcere dolet, febris, & dentium fremitus
n prehendit, dolorque gravis & vehemens, ipſa
denda, imum ventrem, coxendices, laterum
nitates & lumbos detinet.

De Morbis Mulierum. Liber 1.

Περὶ Γυναικείων πρῶτον.

MUlier quæ nunquam peperit, majore cum moleſtiâ & celerius afficitur, ex menſibus ofluentibus, quam quæ partum experta eſt. bi enim peperit, venulæ ei ad menſium deſcen-m inſunt ampliores.

Mulierem rariore & molliore carne eſſe quam rum cenſeo.

Si intra trimeſtre ſpatium mulieri menſes non odeant, in ſuffocationem ſubinde incidet, te-riſque ac horror, & lumborum dolor ſæpè in-det. Intrà verò quadrimeſtre ſpatium, niſi pro-feſſi menſes prioribus viam fecerint, etiam tunc imeſtres omnes afflictiones eam magis affligent, aximèque quo tempore menſes decurrere con-everunt, poſteà minus. Plerumqne verò do-ris expers videtur. Erunt autem in quartis men-bus etiam hæc ſigna, urinam copioſam & craſſam binde reddet, ei venter indureſcet, majorque it quam anteà, dentium ſtridor aderit, ciborum ſtidium, & inſomnia. Si verò curetur, etiam his ſana evadit. Intra quintum menſem, niſi copioſi menſes deſcenderint, dolor adhuc for-or accidit. Sexto verò menſe, jam incurabilis it, & juxta quidem priora ſigna magis affligi-r. Deinde ad ea etiam hæc aderunt, anxia erit,

& ſubinde ſeipſam jactabit, & animo deficiet & pituitam vomet, & vehemens ſitis eam corripiet, incenſo nimirum ventre, ab uteris Sanguine redundantibus, & ad contactum, maximèque circa pubem, dolebit, ſubindeque acute febricitabit, uteri frequenter murmur edent, neque prae more venter dejiciet, neque veſica urinam percolabit, ſpinæ & totius dorſi dolore vexabitur: Nonnullis etiam lingua frænatur, vox deficit, animi deliquium adeſt, ſtomachus mordetur, urina mingitur rubra, dolet univerſum corpus, potiſſimum cervix, ſpina, lumbi, & inguina. Cumque eo devenerit, tum venter attollitur, tunc crura, & tibiæ, ac pedes, plus æquo intumeſcunt, & mors inſtat.

Mulieribus nonnullis, cum copioſi menſes duorum menſium ſpatio in uteris extiterint, ubi intercepti fuerint, ad pulmonem feruntur, eademque omnia his continguut, quæ in tabe dicta ſunt neque inde ſupereſſe poſſunt.

Infæcunda erit mulier etiamſi meliuſcule habeat, ſi magna in uteris orta ulcera fuerint, quamvis curentur, propter cicatrices.

Prodeunt menſes craſſiores & copioſiores in intermediis diebus, pauciores verò & tenuiores cum incipiunt vel deſinunt.

In omni autem muliere ſi ſana ſit, euntes menſes moderatâ quantitate prodeunt ad duarum Atticarum heminarum menſuram, aut paulo plures aut pauciores, idque ad biduum vel triduum. Longius, autem tempus, aut brevius, morbum aut ſteritatem portendit.

[Hemina attica continet uncias IX.]

Quod ſi quæ à viro emittuntur non ſint ei manifeſta, cruribus diſtentis & alternatim poſitis quieſcat.

Concipiendi facultatem habet ea, quæ neque humiditate redundat, neque etiam exareſcit, niſi horum aliquid ex priſcâ naturâ inſit.

Ad virum autem eam accedere oportet, curatione receptâ, desinentibus aut incipientibus mensibus, præstiterit tamen ubi desierint.

Sunt quæ si acre quiddam, aut amarum præter consuetudinem ederint, aut biberint, fœtus perimunt, cum adhuc tenellus puellus intus existat.

Ubi uterum gestat mulier tota pallida redditur, quoniam qui in ea purus est Sanguis, semper quotidiè è corpore aliquantulum stillat, & ad fœtum fertur, eique in alimentum cedit.

In omnibus morbis, in quibus fotus conduxit, præstiterit post fotum, pingui aliquo perungi.

Si lac deficiat, porra trita & aqua macerata, potui exhibeto, calidâ lavet, & in cibo, porra & brassicam comedat, quin & fœniculi, necnon radicis illius decoctum propinato, & hordeum decorticatum, unâ cum butyro coctum & refrigeratum potui exhibeto. *Lib. de natura Mulierbri.*

Molæ conceptus hæc est causa, ubi copiosi menses exiterint & paucum ac morbosum semen conceperint, & minimè genuinus conceptus gignitur, & venter tanquam utero gerentis impletur: Nihil autem in ventre movetur, neque lac in mammis innascitur, pectus verò turgescit. Hæc igitur biennium sæpe etiam triennium sic affecta est. Et si quidem una caro nascatur mulier perit, neque enim superesse potest. Sin verò multæ, copiosus ei Sanguis, & carnosus per pudendum erumpit, quod si id moderatè fiat, servatur, alioqui profluvio correpta perit. *Lib. περὶ ἀφορῶν.*

Quod si prægnans diutius immoretur, & parere non possit, sed pluribus diebus partus doloribus discrucietur, sit autem juvenis & ætate florens, multoque Sanguine redundet, venas in malleolis secare oportet, & virium habitâ ratione Sanguinem detrahere,

Ad

Ad fætum excludendum, mulierem ex axillis comprehenſam vehementer concutito.

De iis quæ uterum non gerunt.

Περὶ ἀφορέων.

SI uterorum os à pudendo averſum fuerit, non concipiunt.

Si uteri lubrici fuerint (id quibuſdam naturâ contingit, & ſi innata ulcera magnas cicatrices intus reliquerint) mulier utero non concipit, ſemen enim foras elabi ſinunt.

Si noſſe velis an mulier conceptui ſit idonea, butyrum, & lac mulieris puerum lactantis, potui exhibeto, & ſi eructaverit concipiet, ſin minus, minimè.

Allium caput unicum habens, capite depurgato & deraſo, in uterum ſubdito, & poſtridiè ſpectato, num odor ad os perveniat, quod ſi ſic, concipiet, ſin minus minimè.

Si mulier noſſe velit, an conceptura ſit, aniſum ex aquâ quam tenuiſſimè tritum bibat, & dormiat, quod ſi quidem pruritus circa umbilicum eam corripiat, concipiet, ſin minus, minimè.

Quæ utero gerentes maculam in facie velut ex ſolis aduſtione (ἐφηλιν vocant) habent, eæ fœmellam geſtant. Quæ verò benè coloratæ permanent, marem plerumque.

Si papillæ ſurſum converſæ fuerint, marem geſtant, ſi deorſum fœminam.

Latæ fœminas, parvæ verò & concluſæ mares procreare videntur.

Ad conceptum ſummè faciens. Melanthium

(ni

(nigellam) mulieri ex vino rubro acerbo exhibeto.

Mulierem juvenculam fluor muliebris ruber infestabat, & medicamento sumpto, capite purgato, vena secta, nihil proficiebat. Hæc autem ei causa esse videbatur ne conciperet: Ei autem radicum aspalathi decoctum, ex vino albo mane & ante cœnam exhibebam, fluorque cessavit, & non longe posteà concepit & marem peperit.

SECTIO SEXTA.

Continens Τα χειρεργυμενα.

De Officina Medici.

Κατ' ἰητρειον.

PRincipio quænam similiter, aut dissimiliter se habeant videndum, idque ex his quæ maximi sunt momenti, aut facillimè cognoscuntur, aut quâvis viâ & ratione comprehenduntur: Quæ & visione, & tactu, & auditione percipiuntur; quæque in visionis, auditionis, tactus, narium, linguæ & intelligentiæ sensum cadunt, ex quibus omnis nostra cognitio constat.

[In sequentibus omnia percurrit *Hippocrates* à quibus, per quæ, quibuscum, & circa quæ, Chirurgia exerceatur. Communia etiam tradit præcepta de recta deligandi ratione.]

Fricti vim habet solvendi, vinciendi, carnem augendi, minuendi. Dura quidem vinciendi, mollis solvendi, multa minuendi, mediocris implendi.

De Fracturis.

Περὶ Ἀγμῶν.

TRiginta ad ſummum diebus, cubiti oſſa in totum coaleſcunt. Nihil tamen eſt perpetuum. Nam natura à naturâ, & ætas ab ætate plurimum diſtat.

Pauciore victu ad decimum uſque diem utendum, præſertim cum ex toto quieſcant, ac obſonia liquida exhibenda, quæ ventrem modicè deducant. Vino verò & carnibus abſtinendum. Poſt hæc paulatim reficiendi.

Firmatur autem brachii os, diebus ferè quadraginta. Quos ubi exceſſerit, reſolvendum, minuſque adſtrictis faſciis, ac paucioribus vinciendum.

Machinas admovere ubi res non exigit abſurdum eſt.

Septimo, aut nono, aut undecimo die, in fracturis ferulæ ſunt admovendæ.

Canales, qui cruribus fractis ſupponuntur, ſubjici debeant, nec ne, ambigendum mihi videtur. Proſunt etenim, non tamen quantum exiſtimant, qui eos ſupponunt. Nam neque in quiete, ut putant, crus continent, neque dum reliquum corpus in hanc vel illam partem convertitur, canales prohibent quominus crus ſequatur, niſi homo ipſe diligenter advertat. Quin etiam durum videtur & aſperum lignum ſubjici, niſi ſimul molle aliquid in ipſum imponatur. Maximè tamen eſt uſui, cum ſtratum ſubſternitur, ac dum ad deſidendum æger progreditur. Poteſt igitur cum canali (vel gloſſocomo) & ſine eo, benè vel malè res confici.

Ti-

Tibiæ oſſa quadraginta diebus, ſi rectè curentur, firmantur. Femur verò quinquaginta diebus firmatur.

Imprimis confert noſſe, quâ ratione faſciæ initium injiciendum ſit, & quâ parte maximè comprimendum, quantum item conferat, ſi quis faſciæ initium rectè circumdet, & quâ parte maximè convenit, comprimat; tum quantum detrimenti ſequatur, ſi neque quis probè faſciæ initium circumjiciat, neque quâ maximè parte convenit, ſed hinc & inde comprimat.

Turpe eſt, & ab arte abhorrens, aliquid molientem in ipſo artificio deficere.

Ex omnibus machinamentis, quæ convenienter ad uſum homines comminiſcuntur, violentiſſima hæc tria exiſtunt, aſelli circumactio, per vectem molitio, & cunei adactio. Negligenda non eſt per vectes molitio. Hâc ſiquidem ratione aut nullâ aliâ, oſſa in ſuas ſedes reconduntur.

Repoſito oſſe, multo magis excitabitur nervorum diſtentio, quam non repoſito, quod probè noſſe convenit. Etenim ſi repoſito oſſe, nervorum diſtentio ſupervenit, in anguſto ſpes eſt. Præſtatque, ſi id ſinè moleſtiâ fieri poſſit, os retro compellere. Neque enim his, quæ plus juſto laxiora ſunt, nervorum diſtentiones accedunt, ſed his quæ magis intenduntur.

Nullus articulus, ac minimè omnium cubitus, dum febris adeſt, in ſuam ſedem compellendus eſt.

De Articulis.

Περὶ Ἀρθρῶν.

HUmeri articulum, uno modo, in alam videlicet, excidere vidi, nunquam autem in ſu-

periorem aut exteriorem partem. Non tamen excidat, nec ne contenderim; licet de eo aliquid dicere poſſim. Verum neque in priorem partem unquam vidi, nec excidere poſſe exiſtimo.

Humerus calce reponitur, in alæ cavum priùs immittendo rotundum aliquid, velut parva pila & dura. Niſi enim tale quid indatur, ad brachii caput calx pervenire nequit. Eſt & alius reſtituendi modus, cum in erecti & ſtantis humerum, ægèr manu apprehenſus ſuſtollitur. Alius repoſitionis modus per tranſverſum in ſcala lignum rectè obitur. Piſtillo quinetiam, quidam humerum in ſuam ſedem compellunt. Sed omnium optimus reponendi modus, eſt per machinam ἄμβην dictam.

Multarum rerum experientiam Medicum habere oportet, ac certè etiam frictionis. Ex eodem enim nomine, non idem evenire conſuevit: Nam & juſto laxiorem articulum frictio vincire, & juſto duriorem ſolvere poteſt.

Non ſatis eſt artem tantum ratione noſſe, ſed & in uſum exercitatione traducenda eſt.

Manus articuli ſi intrò luxentur, digiti inflecti, ſi extra, intendi nequeunt. Ut reſtituantur, collocentur digiti ſuper ſcamnum, & in diverſas partes diſtendantur: Quod extat ex oſſe, vel prominentioni palmæ parte, aut calce, ſimul repellatur, & in anteriorem & inferiorem partem urgeatur: Ab inferiore verò parte, juxta os alterum, molle aliquid in tumorem ſublatum, ſi ſuperiore quidem parte extat, manui converſæ, ſin inferiore, ſupinæ eſt ſupponendum. Curatio linteis perficitur.

Digiti articulus ubi exciderit, facilè quidem videtur. Reſtituitur verò in directum contendendo, & quod eminet propellendo, contrarium autem in alteram partem impellendo. Curatio faſciis fit & linteis.

Optima medicina interdum eſt, medicinam non facere.

Tur-

Turpe eſt cum in omni arte, tum verò in arte medendi, vel maximè poſt multum exhibitum negotium, multum apparatum, multam de ſe excitare opinionem, tandemque nihil opis adferre.

Femoris articulus ubi coxendice excidit, quatuor in partes promovetur, in interiorem quidem ſæpiſſimè, deinde in exteriorem, interdum verò in poſteriorem, & anteriorem ſed rarò.

Quibus interiorem in partem exceſſit, iis crus alteri collatum, longius duabus de cauſis merito apparet. Oſſi enim quod à coxendice procedit, & ad ſuperiorem pectinis partem fertur, femoris caput inſidet, & articuli cervix in acetabulo fertur; rurſus exteriore parte nates excavatur: Summa item femoris pars ad genu, & tibia ſimiliter, ac pes in exteriorem partem ferri cogunctur.

Qui ad perfectum incrementum nondum devenêre, iis ſi prolapſus articulus non reconditur, femur, tibia, & pes breviora evadunt. Neque enim iis oſſa æque in longum augentur, verum breviora fiunt, ac præcipue femur.

Ferunt nonnulli, Amazonas maſculam ſuam prolem ſtatim ab infantia, partim ad genua, partim ad coxendices, luxare conſueviſſe, quo videlicet claudi fierent, ne mares fœminis inſidias tenderent, & ut iis ad manuarias operas uterentur.

At quibus in exteriorem partem femoris caput exceſſit, iis crus juxta alterum extenſum, meritò quidem brevius apparet. Exteriore autem parte, nates in gibbum magis extumeſcit. Extrema verò femoris pars ad genu, & tibia, & pes introrſum ſpectare conſpiciuntur. Quibus jam adultis luxatus articulus reconditus non fuerit, iis crus totum brevius conſpicitur, neque ingreſſu terram calce contingere poſſunt.

Prædictiones laude dignæ ex eo exiſtunt, quod dignoſcimus quonam, & quânam ratione, aut quando, res quæque exitum habitura ſit, ſive eo tendat ut curationem recipiat, ſive curationis ſpem adimat.

Quibus tibiæ oſſa luxata, accedente vulnere, commiſſura, quæ eſt ad pedem penitus eminent, ea ſive intro, ſive extra vergant, minimè reponenda ſunt, ſed ſinenda. Id enim manifeſtò noſſe oportet, eos, quibus iſta repoſita permanſerint, interituros, pauciſque diebus duraturos. Convulſione namque ſublati pauci diem ſeptimum ſuperant. Sed & pes & tibia ad gangrænam deveniunt, eaque ſic affore certo noſſe convenit. Quod ſi neque repoſita, neque ab initiò tentata fuerint, eorum plerique ſuperſunt.

Eadem quoque ratio eſt, ubi cubiti oſſa ad manus articulum, facto vulnere, vel interiorem in partem vel exteriorem emineant. Certo enim tenendum eſt, eum cui recondita oſſa permanſerint, ſuprapoſito mortis genere, intrà paucos dies interiturum. Eadem ratio eſt in reliquis articulis ſi cum vulnere luxentur. Ea omnia ſi reconduntur, mortem, non repoſita ſpem ſalutis afferunt. At iis qui evadunt claudicatio adeſt.

De Capitis Vulneribus.

Περὶ τῶν κεφαλῆς τραυμάτων.

TOtius capitis os id tenuiſſimum, & maximè imbecillum quod ad ſinciput eſt, idque quam minimam & tenuiſſimam carnem hâc capitis parte in ſe habet, cerebrumque plurimum eo loco ſubeſt. Cumque hæc ita ſe habeant, ab ictu, o hâc capitis parte magis colliditur, frangitur & me-

medium desidit, sub eoque casu, magis moriuntur ægri, ægriusque curantur, & mortem evitant, quam si quâlibet aliâ capitis parte istud accidat.

Ex vulnere capitis, quâcunque parte acceptum sit, ubi alioqui ex vulnere quis fuerit periturus, hieme quam æstate diutius vivit.

Fracturarum ossium capitis quinque sunt genera. ῥωγμὴ & ῥῆξις, rima seu fissura, φλάσις & θλάσις, contusio seu collisio, ἔμφλασις seu ἔνθλασις depressio, ἕδρη, sedes, & ξυμφορὰ, infortunium.

Capitis ulcus nulla re madefaciendum, ac ne vino quidem, aut quam minimum.

In capitis sectione, cæteræ quidem capitis partes tuto secari possunt, tempus verò secari non debet; nervorum enim distentione prehenditur qui sectus est. At si sinistra tempora secta fuerint, dextra convulsio prehendit. Sin ad dextra sectio fuerit, sinistra convelluntur.

Postquam os scalpro eraseris, si quidem ossis vulnus ad sectionem tendere videatur, intrà triduum ad sectionem veniendum, neque id spatium citra sectionem superandum, idque præcipue si cauda anni tempestas fuerit.

Ubi quis ex capitis vulneribus periturus est, neque ullâ ratione servari potest; his signis hoc dignoscere potest. Convulsio plerosque invadit in aliâ corporis parte, si in dextrâ parte fuerit vulnus, sinistra convellitur, & è contra, ante decimum quartum diem hieme plerumque febris invadet, æstate verò post septimum. Quod ubi contigerit, ulcus coloris expers evadit, ex eoque sanies parva effluit, & quod in eo inflammatum est, emoritur, glutinosumque fit, ac salsamentum refert, colore fulvum & aliquantulum lividum, neque os corruptione vitiari incipit, & nigrescit, sive existens, ad extremum autem subpallidum

&

& albicans evadit. Cum verò jam purulentum extiterit, puſtulæ in linguâ exoriuntur, & cum delirio mors contingit.

Inter ſecandum capitis os, ubi parum abeſt ut totum os ſectum ſit, jamque os labat, ab ipſa ſectione deſiſtendum, permittendumque ut os ſponte ſuâ diſcedat; ſecto enim oſſi & inter ſecandum relicto, mali nihil contingere poteſt. Inter ſecandum etiam terebra ſæpius, ne os incaleſcat, auferenda, & in aquam frigidam demergenda.

SECTIO SEPTIMA.

Continens. Τὰ ἐπίμικτα.

Liber Primus.

De Morbis Epidemicis.

Ἐπιδημιῶν τὸ πρῶτον.

Sectio Secunda.

COncoctiones celeritatem judicationis, & ſecuritatem ſalubrem (certam ſalubritatem) ſignificant.

Præterita diſcito, præſentia cognoſcito, prædicito futura; hæc meditator.

Duo circa morbos elaboranda ſunt, ut proſis aut non noceas.

Ars ex tribus conſtat, morbo, ægroto, Medico artis miniſtro; adverſari morbo ægrotum cum Medico oportet.

Sect

Sectio Tertia.

QUibuſdam icterus ſexto die accidit, ſed hos aut per urinam purgatio, aut alvus turbata juvabta, aut larga Sanguinis è naribus profuſio. Sect. 2.

Cum febres ardentes inciperent, ſignificabant quibus lethalia impenderent: Statim enim incipientibus, febris acuta, parum rigebant, inſomnes, anxii, ſitibundi, faſtidioſi, paulum exudantes circa frontem, & claviculas, ſed nullus per totum: Multum delirabant, timores, triſtitiæ, extrema ſubfrigida, pedes extremi, præcipue autem manus: Acceſſiones diebus paribus; plurimis quarto die dolores maximi, & ſudores plurimum ſubfrigidi, & extrema jam non recaleſcentia, ſed livida, ſubfrigida, permanebant, neque amplius ſitiebant. Adhuc his urinæ nigræ, tenues, paucæ, & alvi ſiſtebantur, neque fluebat Sanguis ex naribus ulli eorum quibus hæc accidebant, ſed paucus ſtillavit: Nulli horum res venit ad recidivam, ſed ſexto die mortui ſunt cum ſudoribus.

In hac conſtitùtione (quæ magna ex parte fuit frigida & ſicca) ex quatuor præcipue ſignis ſervabantur: Quibuſdam enim ex naribus Sanguis fluebat, aut per veſicam multa urina, multum ſedimentum & bonum habens, procedebat; aut perturbata alvo, bilioſa tempeſtivè excernebant, aut dyſenterici fiebant, Multis autem contigit non ex uno ſupraſcriptorum ſignorum judicari, ſed plurimis per omnia excurrere, & videri habere gravius. Servabantur autem omnes quibus hæc contigerunt. Fœminis autem & virginibus contigebant omnia anteà ſcripta ſigna: Quibus autem

horum aliquid benè fiebat, aut muliebria largiter apparebant, per hæc ſervabantur, & judicabantur. Et nullam novi mortuam earum quibus horum aliquid benè fiebat. Philonis namque filia, cum liberaliter ex naribus Sanguis effluxiſſet, quod 7mo die intempeſtivè cœnaſſet, mortem obiit.

Moriebantur plurimi ex his morbis ſexto die, velut Epaminondas, Silenus & Philiſcus Antagoræ filius:

Sect. 3. Videndæ ſunt quæ fiunt morborum viciſſitudines, & ex quibus, in quos, ſuccedant.

Quæ diebus paribus exacerbantur, paribus judicantur, quorum autem paroxyſmi in imparibus fiunt, judicantur in imparibus.

Febrium omnium tutiſſima eſt quartana, placidiſſima & longiſſima. Non enim ſolum per ſe ipſa talis eſt, verum etiam ab aliis magnis morbis vindicat. Septimana longa eſt, non tamen lethalis. Nonana hâc adhuc longior, ſed non lethalis. Tertiana exacta celerem habet judicationem, neque lethalis eſt. Quintana omnium eſt peſſima. Hæc enim ante tabem, aut jam contabeſcentibus ubi ſupervenerit, perimit. Semitertiana etiam præcipue lethalis.

Ægroti Quatuordecem.

Primus Ægrotus.

Philiſcum qui propè murum decumbebat, primo die febris acuta invaſit, ſudavit pernoctem laborioſe, 2do omnia exacerbata ſunt: Veſperi verò poſt clyſterem benè habuit, noctem quietè tranſegit. Tertio mane & uſque ad meridiem vide-

batu

tur esse sine febre: Ad vesperam verò febris acu-
ta invasit cum sudore & siti; exaruit lingua. Mi-
xit nigrum. Nox laboriosa. Non dormivit.
Omninò deliravit. Quarto, omnia exacerbata sunt,
urinam nigram reddidit, noctem habuit minus
molestam & urinas melioris coloris. Quinto, cir-
ca meridiem, parum de naribus stillavit sincerum.
Urinæ variæ, habentes pendentia quædam rotunda,
genitali semini similia, sparsa, non sudavit. Sup-
posita glande, flatuosa pauca exierunt. Noctem
laboriosè transegit. Somni exigui, verba cum
delirio. Omnia extrema frigida non amplius re-
calescentia; minxit nigra. Dormivit parum. Sub
diem obmutuit. Sudavit frigidum. Extrema li-
vida. Ad meridiem obiit sexto die. Huic spiritus
ad finem usque velut recordanti, (Fœsio intro
revocanti & ingeminanti) rarus & magnus fuit.
Splen intumuit tumore rotundo. Sudores frigidi
usque ad finem. Paroxysmi paribus diebus.

Ægrotus Secundus.

Sllenum qui in Platamone habitabat juxta Eual-
cidis ædes, ex laboribus, compotationibus
& exercitationibus intempestivis, ignis (πῦρ) i.
. febris vehementissima prehendit. Cepit autem
umborum dolore & capitis gravitate laborare
um cervicis distentione. Ex alvo primo die, bilio-
incera, spumosa, abundè colorata, & multa flue-
ant. Urinæ nigræ, nigram hypostasin habentes. Si-
iculosus. Lingua arida. Noctè nihil dormivit.
ecundo, febris acuta, dejectiones plures, tenuio-
es, spumosæ, urinæ nigræ. Noctem difficulter
alit, parum deliravit. Tertio, omnia exacerbata
int: Hypochondrii contentio utrinque ad umbi-
cum promissa, submollis. Dejectiones tenues,

ſubnigræ, urinæ turbatæ, nigræ. Nocte nihil dormivit. Verba multa, riſus, cantus, non poterat ſe continere. Quarto cum iiſdem. Quinto, dejectiones ſinceræ, biliosæ, læves, valde pingues urinæ tenues, pellucidæ, paucæ. Mente conſtitit. Sexto circa caput parum ſudavit. Extrema frigida, livida. Magna jactatio. Nihil demiſit alvus. Urinæ ſuppreſſæ ſunt. Febris acuta. Septimo die ſine voce. Extrema non amplius recaluerunt. Minxit nihil. Octavo, ſudor frigidus emanavit é toto corpore. Exantheman cum ſudore, rubra, rotunda, parva, velut vari permanebant, nec faciebant abſceſſum. Ex alvo irritatione parva, ſtercora tenuia, velut cruda, multa reddebantur cum dolore. Mingebat cum dolore, mordacia, ſyncera, pauca. Necaleſcebat, ſomni leves, comatoſi, obmutuit. Urinæ tenues, perſpicuæ. Nono cum iiſdem. Decimo potum non capiebat. Comatoſus, ſomni autem tenues erant, & à ventre ſimilia prodibant. Mingebat confertim craſſum, ſubſidens. Sedimentum (κριμνώδης) farinæ ſimile, album. Extrema rurſum frigida, Undecimo obiit. A Principio huic uſque ad finem, ſpiritus magnus & rarus, hypochondrii palpitatio perpetua; circiter viceſimum ætatis annum agebat.

Ægrotus Tertius.

HErophontem corripuit febris acuta, à ventre pauca, qualia per Teneſmum ſolent, inter initia egerebantur. Poſt hæc tenuia dejecit, biliosa, copioſa. Somni non aderant. Urinæ nigræ, tenues. Quinto die mane ſurditas. Exacerbabantur omnia. Lien intumeſcebat. Hypochondrii contentio. Ex aluo pauca nigra exibant

Deſ

deſipuit. Sexto deliravit. Sub noctem ſudor, frigeratio, delirium permanebat. Septimo circumfrigebat. Sticuloſus fuit. Deſipiebat. Ad noctem rediit in mentem: dormivit. Octavo, ebricitavit, lien ſubſidebat, intelligebat omnia. doluit ad inguen, primumque tumor ortus eſt ecundum rectitudinem lienis. Deinde doloresin mbas tibias deciderunt. Noctem facilè tulit. rinæ melioris coloris, ſubſidentiam habebant iguam. Nono ſudavit, judicatus eſt. Intermit. Quinto reperiit. Statim autem ſplen intumuit. Febris acuta. Rurſuſque ſurditas. Poſt ecidivam tertio ſplen ſubſedit. Surditas minor. Crura dolebant. Noctu ſudavit. Judicatus circa 17. neque deliravit in recidiva.

Ægrotus Quartus.

IN Thaſo, Philini uxorem quæ filiam pepererat, cum ex naturæ præſcripto purgationes procederent, & alia leviter tranſegiſſet, decimo quarto poſt partum die, febris ardens cum rigore corripuit. Huic in initiò oris ventriculi dolor contigit, & in hypochondrio dextro. Dolores mulierium locorum. Purgatio ceſſavit. Appoſito autem balano vel peſſo, hæc leviora ſunt facta. Capitis verò & colli & lumborum dolores permanebant. Somni non aderant, Extrema frigida, ſiticuloſa. Venter uri videbatur. Pauca dejecit. Urinæ tenues & per initia decolores. Sexto die ad noctem deliravit multa, rurſuſque ad mentem rediit. Septimo ſiticuloſa. Dejectiones bilioſæ, coloratæ, Octavo riguit. Febris acuta. Convulſiones multæ cum dolore. Multum deliravit. Glande ſubdita ad deſidendum exſurrexit, multaque dejecit cum fluxu bilis. Somni non aderant.

No-

Nono convulsiones. Decimo nonnihil sapuit. U
decimo dormivit. Omnium recordata est: s
statim rursus deliravit. Minxit autem cum co
vulsionibus confertim multum & rarò (nisi a
monita) crassum, album, quale fit in urin
subsidentibus cum perturbantur. Repositum pe
multum tempus non subsidebat. Color & cras
ties qualis in jumentis. Decimoquarto die tot
corpus palpitationes occupârunt. Verba mul
Paululum mente constitit, sed confestim rursu
desipuit. 17mo. obmutuit. 20. obiit.

Ægrotus Quintus.

EPicratis uxorem, quæ decumbebat prop
Archegetem, vicinam jam partui, rigor for
tis apprehendit. Non incaluit ut ferebant; se
quenti die eadem adfuerunt. Tertiò die peperi
filiam, & alia omnia secundum rationem proce
serunt. Secundo die post partum apprehendit ea
febris acuta, cordis & muliebrium locorum do
lor. (Insomnis erat) subdito pesso hæc fact
sunt leviora. Capitis autem & colli & lumborum
dolor invasit. A ventre pauca biliosa, tenuia
sincera reddidit. Urinæ tenues, subnigræ. Sexto
verò postquam eam febris arripuit, sub noctem
deliravit. Septimo omnia exacerbata sunt. Sine
somno deliravit, siticulosa: Dejectiones omne
biliosæ, subrubæ. Octavo riguit; dormivit co
piosius. Nono cum iisdem fuit. Decimo, crura
cum labore dolebant, cordis (oris ventriculi)
rursus dolor invasit, cum capitis gravitate, non
deliravit, dormivit magis, venter restitit. Undeci
mo (sudavit) minxit urinas melioris coloris, sub
sidentiam habentes copiosam, melius se habuit.
Decimo quarto riguit. Febris acuta. Decimo
quinto

...into, vomuit biliosa, flava, subcrebra, sudavit, ...ne febre fuit: Per noctem autem febris acuta; ...rinæ crassæ albam habentes subsidentiam. 16. ...acerbationem noctè habuit, & cum difficili ...llerantia, non dormivit, deliravit. 18. Siti...ulosa: Lingua exaruit. Non dormivit. Delira...it multum, dolebant ei crura. Ad diem autem ...o. mane parum riguit. Comatosa, quieta, dor...mivit, vomuit biliosa pauca & nigra, sub noctem ...rda facta est. Circa 21. lateris sinistri gravis undique cum dolore infestavit: parum tussiit. ...rinæ autem crassitiem habentes, turbidæ, sub...ubræ, repositæ non subsidebant. Cetera verò ...evius habebat, non sine febre. Statim à princi...io, in faucibus dolorem & ruborem habuit, & ...rgulionem revulsum, fluxio acris, mordax, ...lsa usque ad finem perseveravit. Circa 27 sine ...ebre fuit. Urina habuit sedimentum. Latus non...ihil dolebat. Circa 34. febris eam corripuit. ...enter biliosis turbatus est. 40. vomuit pauca ...iliosa. Judicata est perfectè, & à febre liberata ...st.

Ægrotus Sextus.

Leonactidem, qui supra Heracleum decumbebat (πυρ) febris ardens corripuit incerta periodo. A principio dolor capitis & sinistri lateris adfuit, cæterorumque membrorum, perinde ac ex lassitudine, labores. Febriles exacerbationes rebinde & sine ordine invadebant. Sudores quidem nunc aderant, nunc minime. Maxima ex parte incidebant paroxysmi in dies decretorios præcipue. Circa 24. frigescebant ei (Valesio πονεῖν, doluerunt) extremæ manus. Vomuit flava, biliosa, satis multa, paulo post virulenta, qui-

quibus omnibus ſublevatus eſt. Circa 30. die cepit Sanguis fluere ex utrâque nare. Et hæc e raticè & paulatim ad judicationem uſque. No abhorruit a cibo, neque ſitiit per totum tempus neque ſomno caruit. Urinæ tenues non tame ſine colore. 40. autem minxit ſubrubra, ſedimen tum multum ſubrubrum habentia. Sublevatu eſt. Poſt hæc variarunt urinæ, nunc quidem ſe dimentum habebant, nunc non. 60. urinis ſedi mentum multum & album & læve adfuit. Re miſſa ſunt omnia. Febris intermiſit. Urinæ rur ſus tenues, ſed boni coloris. 70 ſine febr fuit. Intermiſit dies decem. Octogeſimo rigui Febris eum arripuit acuta, ſudavit multum. Uri na habuit ſedimentum rubrum, læve, perfecte ju dicatus eſt.

Ægrotus Septimus.

Æger. octavus.

ERaſinum qui prope Bootæ torrentem habit bat febris ardens poſt cœnam corripuit; n ctem perturbatè tranſegit, diem primum quietu noctem moleſtam habuit. Secundo omnia ex cerbata ſunt, ſub noctem deliravit. Tertium l boriosè tranſegit, deliravit multum. Quart fuit moleſtiſſimus. Noctè autem nihil dormiv Inſomnia aderant & cogitationes. Deinde pejo & magna & periculoſa, timor, difficilis tollera tia. Quintò manè recreatus eſt. Intelligebat o nia. Multum verò antè meridiem furiit, con nere ſe non poterat. Extrema erant frigida, ſu livida. Urinæ cruda. Mortuus eſt ſub ſolis o caſum. Huic febres ad finem uſque cum ſudo erant. Hypochondria ſublimia (μετεωρα) co tentio cum dolore. Urinæ nigræ habentes ſu penſiones rotundas, nec ſubſidebant, ex vent

a

autem reddebat ſtercus. Sitiebat uſque ad finem, non tamen vehementer, Convulſiones multæ cum ſudore circa mortem uſque ad finem.

Ægrotus Octavus.

METonem febris vehemens corripuit cum lumborum gravitate & dolore. 2do. Cum multum aquæ biberet, alvus benè egeſſit. 3tio. Capitis gravitas: dejectiones tenues; bilioſæ, ſubrubræ, 4to. omnia exacerbata ſunt. Fluxit à dextrâ nare ſanguis paululum bis, noctem laboriosè tranſegit. Dejectiones quales tertio die, urinas nigras habebat; in quibus pendebant ſubnigra ſparſa. Non ſubſidebant. 5to, copiosè ſanguis fluxit ſincerus ex nare ſiniſtrâ. Sudavit. Judicatus eſt. A judicio inſomnis erat, delirabat, Urinæ tenues, ſubnigræ. Capitis perfuſione uſus eſt. Dormivit mente conſtitit. Morbus non repetiit. Sed fluxit ſanguis ſæpe poſt judicium. *Æger. ſeptimus*

Ægrotus Nonus.

CRritoni in Thaſo erecto & ambulanti pedis pollex vehementer dolere cepit. Decubuit eodem die, horreſcens, faſtidioſus. Parum incaleſcens. Nocte deliravit. 2do. Tumor per totum pedem & uſque ad talum ſubrubens & cum contentione. Puſtulæ nigræ. Febris acuta. Inſaniit. A ventre verò mera bilioſa copioſa effluxerunt. Mortuus eſt a principio ſecundo die.

Ægrotus Decimus.

CLazomenium qui decumbebat juxta puteum Phrinichidæ, febris vehemens corripuit, a principio dolebant illi caput & collum & lumbi. Statim ſurditas accidit. Somno carebat. Febris acuta corripuit eum. Hypochondrium attollebatur cum tumore, ſed contentione exigua. Lingua arida. 4to. Per noctem deliravit. 5to. Cum dolore omnia ſunt exacerbata. Circa undecimum autem nonnihil remiſſa. Ex ventre ab initio & uſque ad 14. Multa tenuia aquei coloris reddebat. quod ad dejectiones attinet, cum bona tollerantia tranſigebat. Deinde venter reſtitit. Urinæ uſque ad finem tenues quidem, boni autem coloris & multam habebant ſuſpenſionem, diſperſam, non ſubſidebant. 16. Minxit paulo craſſius, quod habebat exiguam ſubſidentiam. Sublevatus nonnihil eſt, melius ſibi conſtitit. 17. Rurſus tenues fluxerunt. Secundum utramque aurem tumor cum dolore ortus eſt, ſomno carebat. Delirabat. Crura illi dolebant. 20 Sine febre, judicatus eſt. Non ſudavit. Omnia intelligebat. Circa autem 27. Coxæ dextræ fortis dolor ortus eſt, qui cito ſedatus eſt. Qui vero ad aures tumores, neque ſubſidebant, neque ſuppurabant, dolebant tamen. 31. Ex diarrhea multa aquoſa prodierunt, cum excrementis dyſentericis. Urinas craſſas minxit, ſubſederunt qui circa aures tumores. 40. doluit dexter oculus. Videbat obtuſius. Rediit ad ſtatum.

Ægrotus

Ægrotus Undecimus.

DRomeadæ uxorem quæ filiam pepererat, & aliis omnibus ſecundum rationem procedentibus. 2do. die rigor accepit. Febris acuta. Cepit primo dolere circa hypochondrium, cum faſtidio, horrore & inquieta corporis jactatione. Sequentibus diebus non dormivit. Spiritus magnus & rarus: Subito revulſus & retractus. 2do. Ab eo quo riguit, ex alvo bene proceſſerunt ſtercora. Urinæ craſſæ, albæ, turbidæ, quales fiunt ex ſubſidentibus cum repoſitæ per multum tempus perturbantur: Non ſubſidebant. Noctu non dormivit. 3tio. Circa meridiem cum rigore febris acuta corripuit. Urinæ ſimiles, Hypochondrii dolor. faſtidioſa. noctem difficulter tulit. Non dormivit. Sudor accidit per totum corpus frigidus. Cito autem recaluit. 4to Circa hypochondrium nonnihil ſublevata eſt: Capitis vero gravitas cum dolore. Levi ſopore detenta eſt. Paucus è naribus ſanguis ſtillavit. Lingua arida, Siticuloſa erat; Urinæ tenues oleoſæ, parum dormivit. 5to. Sitibunda, faſtidioſa, urinæ ſimiles, ab alvo nihil dejecit. Circa meridiem multum deliravit, & rurſus citò parum rediit ad mentem. Surrexit, mox ſopore correpta eſt, refrigeratio exigua, nocte dormivit, deliravit. 6to. Mane riguit, cito recaluit, toto corpore ſudavit, extrema frigebant, deliravit, ſpiritus magnus & rarus. Paulo poſt convulſiones à capite ceperunt, Subito mortua eſt.

Ægrotus Duodecimus

HOmo quidam incaleſcens largius cœnavit & potavit, nocte vomuit omnia, febris acuta corripuit cum hypochondrii dextri dolore: phlegmone ſubmollis ex externa parte (alii ex interna parte) noctem difficulter tulit. urinæ initio rubræ craſſitiem habentes. Repoſitæ non ſubſidebant. Lingua arida. non valde ſiticuloſus. 4to. febris acuta corripuit cum omnium membrorum dolore. 5to. minxit læve, oleoſum, multum. febris acuta perſeveravit. 6to. veſperi multum deliravit. neque nocte dormivit. Septimo omnia exacerbata ſunt. urinæ ſimiles. verba multa proferebat, nec ſe continere poterat, ab alvo autem cum irritatione, exierunt humida, turbata, cum lumbricis. nox ſimiliter laborioſa. mane poſt rigorem, febris corripuit acuta. Sudavit multum, ſine febre fieri viſus eſt. Non multum dormivit. Ex ſomno refrigeratio accidit & ſputatio. Veſperi multum deliravit. Paulo poſt vomuit nigra, pauca, biliosa, 9o. Refrigeratio. Deliravit multum, non dormivit. 10. Ei crura doluerunt. Omnia exacerbata ſunt. Deliravit. Undecimo, mortuus eſt.

Ægrotus decimus tertius.

MUlierem quæ decumbebat in littore, trimeſtri fœtu gravidam, febris vehemens invaſit

vaſit. Statim cæperunt dolere lumbi. Tertio die doluit collum & caput ſecundum claculam & dextram manum. citò autem lina privata eſt voce, dextra manus elanguit um Convulſione Apoplectico modo. Deliraıt omnino. Noctem difficulter tulit. Non ormivit. Venter turbatus eſt, bilioſis, pauıs, ſinceris, *Quarto*, Lingua privata eſt voe. Convulſio eorundem, dolor omnium memrorum permanebat, circa hypochondrium umor aderat cum dolore. Non dormivit. Deliravit omnino. Venter turbatus. Urinæ enues non boni coloris. *Quinto*, Febris acua corripuit cum hypochondrii dolore. Deliavit omnino. Dejectiones biliosæ. Per nocem ſudavit, & febre liberata eſt. *Sexto*, ente conſtitit. Omnia ſublevata ſunt. Circa claviculam ſiniſtram dolor permanebat. iticuloſa. Urinæ tenues. Non dormivit. eptimo, Tremor accidit, levi ſopore & deliio detenta eſt parvo. Dolores ſecundum claiculam & brachium ſiniſtrum permanebant. lia verò ſublevata ſunt. Omnia intelligeat. Tribus diebus eam reliquit febris. Undecimo rediit, & rigore ſuborto febris eam orripuit vehemens. 14. Vomuit bilioſa, flava, opioſa, ſudavit. *Sine* febre. Judicata eſt on ſine dolore ex iiſdem paſſionibus.

Ægrotus decimus quartus.

MElida quæ decubuit juxta templum Junonis, cœpit caput & collum & pectus ehementer dolere. Statim eam corripuit febris

febris acuta. Menſtruus ſanguis paucus ap
ruit. Dolores omnium horum continui era
Sexto, Sopor occupavit cum faſtidio, horro
& malarum rubore. Parum deliravit. Septim
Sudavit. Febris intermiſit. Permanebant d
lores. Reverſa eſt. Somni pauci, urinæ uſq
ad finem, boni quidem coloris, ſed tenues. D
jectiones tenues, bilioſæ, mordaces; vâ
paucæ, nigræ, fœtidæ prodierunt, in urinis ſi
ſidentia alba, lævis. Sudavit. Judicata
perfecte undecimo.

EPIDEMIORUM

Liber Secundus.

Sectio Prima.

N ardoribus ſine pluvia, maxima ex parte abſque ſudore febres contingunt. In his tenuior pluvia guttatim ſtillaverit, copiores ſudores ſtatim in febribus fiunt,

Febres ardentes æſtate magis graſſantur.

Ver in univerſum ſaluberrimum eſt, et inime lethale.

Quæ iudicant in melius, ne ſtatim appareit.

Iudicatoria non judicantia, partim lethalia nt, partim difficilis judicationis.

Quæ præmaturius judicantur, cum cruda nt omnia, recidivas portendunt, ſin inus, acriſiam. Fluxus ſanguinis largi ex ribus ſolvunt multa, ut Heragoræ. Non noſcebant Medici. (*i. e.* Judicatorium, d malum & noxium putabant.)

Sectio Secunda.

AQua quæ celeriter caleſcit & celeriter frigeſcit, ſemper levior eſt. *Aph. 16 ſect. 5.*

Cui-

Cuidam coxa dolebat antequam concipere poſtquam autem concepit, non amplius doli Vigeſimo die a partu rurſum doluit, pepe igitur maſculum.

Hieroni judicatio facta eſt decimo quinto di (hoc rarum, ideo ab Hippocrate notatum.)

Sectio Tertia.

lib. 6. *ſect.* 2. *aph.* 9. OScitationes aſſiduas, longa ſpiratio ſan Iis qui non bibunt, aut ne vix quide brevis ſpiratio plurimum confert.

Aph. 12 *Sect.* 2. *Q*uæ relinquuntur in morbis poſt criſin, re divas facere ſolent.

*Q*uarto die facti ſanguinis è naribus fluxu difficilem faciunt judicationem.

lib. 6. *ſect.* 2. *aph.* 14 *Q*uæ febres diem unum intermittentes, tero ſuperrigent, judicatione ad ſeptimu circuitum terminantur.

Sectio Quarta.

Lib. 6. *Epid. Sect.* 4. *aph.* 11. IN Æno qui leguminum eſu continenter u bantur mares & fæminæ, crurum impote tia laborabant. Rurſus etiam qui orobum medebant, genuum dolore torquebantur.

Sectio Quinta.

QUicunque rufi ſunt & acuto naſo, parvis oculis, ii maligni ſunt :

vero ruſi, ſimi, & magnis oculis, boni. Vocis gracilitatem ſolvit varix ad ſiniſtrum & dextrum teſtem ſubortus: abſque horum altero fieri non poteſt, ut ſolvatur.

Steriles fovere, ac pharmaco uti oportet.

Qui repente voce privantur, ſi ſine febre ſint, iis venam ſecare oportet.

Si hydropicum tuſſis corripiat, malum. *Aph. 35.*

Si quis ſtatim animo linquatur, calidis omnibus uti debet, ſin minus, vinum bibere, & cibis repleri. *Sect. 6.*

Si auris doleat, lacte utatur.

Oris ventriculi morſum, merum in pane, calido exhibitum, ſanat.

Vomitus ſolvitur exhibito aquæ calidæ potu, ut vomat æger. *Lib. de locis in homine.*

Niſi die legitimo recedat febris, neceſſe eſt redeat.

Sectio Sexta.

Longævi plures dentes habent.

Balbi, celeri lingua præditi, melancholici, bilioſi & iracundi ſunt.

Qui magnum caput, oculos nigros & magnos, naſum craſſum & ſimum habent, ij boni ſunt.

Prædicere mortem aut vehementes dolores, medico decorum eſt.

Numerorum tertius validiſſimus eſt.

Cynanchen & ophthalmiam venæ ſectio cu-

Mulieri menſtrua ut cohibeas, cucurbitulam *Aph. 50 Sect. 5.*

maximam ſecundum mammam affigere oportet.

Trimeſtris fœtus omnia habet manifeſtè figurata.

Aph. 36. *Sect.* 6. Urinæ ſtillicidium ſolvit venæ ſectio.

Graviſſimos aurium dolores affixa cucurbitula tollit.

Ad reduvias galla nigra cum melle prodeſt.

Liber Tertius.

EPIDEMIORUM.

Sectio Prima.

Ægrotus Primus.

PYthion qui habitabat juxta telluris ædem. Hunc cœpit tremor à manibus. Primo Die, febris acuta, delirium. 2do. Omnia exacerbata ſunt. 3tio. Eadem. 4to. A ventre pauca, mera, bilioſa fluxerunt. 5to. Omnia exacerbata ſunt. Somni tenues, & alvus reſtitit. 6to. Sputa varia, ſubrubra. 7mo. Os diſtortum eſt. 8vo. Omnia exacerbata ſunt. Tremores perſeverabant. Urinæ ab initio uſque ad octavum tenues, decolores, ſuſpenſione

nes habentes nebuloſas. 10. Sudavit, ſputa ſubcocta, judicatus eſt. Et Urinæ ſubtenues circa judicium. Quadraginta autem diebus poſt judicium, ſuppuratio facta eſt circa ſedem, & ſtrangurioſus etiam abſceſſus, ϰ. ϰ. ου μ. υ. probabile eſt, multitudine urinarum, die 40. ſanitatem illi contigiſſe.

Ægrotus Secundus.

HErmocratem qui decumbebat juxta novum murum febris ingens corripuit. Cœpit capitis & lumborum dolore affici, hypochondrium molliter contendebatur. Lingua ab initio aduſta fuit. Statim obſurduit. Inſomnis erat nec valde ſiticuloſus. Urinæ craſſæ, rubræ, repoſitæ non ſubſidebant. A ventre uſta non pauca exibant. 5to Die minxit tenuia, habebant ſuſpenſionem, non ſubſidebant. Sub noctem deliravit. 6to. Ictericus factus eſt. Omnia exacerbata ſunt. Mente non conſtabat. Septimus cum difficili tollerantia, urinæ tenues, ſimiles, ſequentibus diebus eodem modo ſe habuit. Circa 11 verò, omnia viſa ſunt eſſe ſublevata. Coma incepit. Urinæ craſſæ, ſubrubræ, infra tenues, non ſubſidebant. Placide ratiocinabatur. 14. Sine febre. Non ſudavit, dormivit; intelligebat omnia. Urinæ ſimiles. Circa 17. rediit morbus. incaluit diebus ſequentibus, febris acuta, urinæ tenues. Rurſus 20. judicatus eſt, a febre liber, non ſudavit, cibum non capiebat per totum tempus, mente conſtabat. Loqui non poterat: Lingua arida, non ſitiebat. dormiebat ſopo-

rosus. Circa 24. calefactus est, alvus humida, multis tenuibus fluens. Sequentibus diebus febris acuta, lingua exusta est. 27. Mortuus est. Huic surditas semper perseverabat urinæ aut crassæ & rubræ non subsidentes, aut tenues & decolores, suspensum quid habentes, cibum capere non poterat. π. ε δ κ. ζ. θ. i. e. πιθανον εξεοντων διαχορηματων κ. ζ. θανατον. Probabile exeuntibus dejectionibus 27. mortem accidisse.

Ægrotus Tertius.

QUi decumbebat in horto Dealcis, capitis gravitate, & dextri temporis dolore affectus per diuturnum tempus, ex levi occasione, vehementi febre correptus decubuit. 2do. Ex sinistra nare, paucus & sincerus sanguis fluxit. A ventre stercora bene exierunt. Urinæ tenues, variæ, suspensionem habentes minutatim dispersam, farinam crassiorem referentes & genituræ similes. 3tio. Febris acuta, excretiones nigræ, tenues, spumosæ, & quæ in dejectionibus subsidebant livida erant. Sopore premebatur, difficulter surgebat, in urinis subsidentia livida, subviscosa. 4to. Evomuit biliosa, flava, exigua, paulo post ærugi-nosa. Ex sinistra nare paucus sincerus sanguis fluxit. Dejectiones & urinæ similes, exsudavit circa caput & claviculam. Splen elevatus intumuit; Femoris dolor accidit secundum rectitudinem. Hypochondrij dextri contentio submollis. Nocte non dormivit, deliravit aliquantulum. 5to. dejectiones plures, nigræ, spumosæ, & quæ in dejectionibus subsi-

derant

erant, nigræ erant. Nocte non dormivit, deli-
vit. 6to. Dejectiones nigræ, pingues, vi-
idæ, fœtidæ, dormivit, mente melius con-
abat. 7mo, Lingua ſicca, ſiticuloſa, non
ormivit, deliravit, urinæ tenues non boni
oloris. 8vo. Dejectiones nigræ, exiguæ, con-
ſtentes, dormivit, intelligebat, ſiticuloſus non
alde. 9no. Ex rigore febris acuta corripuit,
davit, perfrixit, deliravit, dexter oculus di-
ortus eſt, lingua arida, ſiticuloſus erat, & in-
omnis. 10. Eadem, 11. Intelligebat om-
ia, febre liberatus erat. Dormivit. Urinæ
enues circa judicationem. Duos dies febris
termiſit. 14. Rediit. Statim per noctem
on dormivit, mente motus eſt. Omnino de-
avit. 15. Urina turbata qualis fit ex iis quæ
bſederunt, quum agitantur. febris acuta,
mino deliravit, non dormivit. Genua & ti-
æ dolebant. A ventre autem, glande ap-
ſita, nigra ſtercora exierunt. 16. Urinæ
enues, habebant enæorema nebuloſum, de-
avit. 17. Summo mane extremæ partes
igebant, contegebatur. Febris acuta, toto
orpore ſudavit, ſublevatus eſt, mente melius
onſtabat, non eſt a febre liberatus, ſiticuloſus,
omuit bilioſa, flava, pauca, a ventre autem
ercora exierunt. Paulo poſt nigra, pauca,
enuia, urinæ tenues non boni coloris. 18.
ente non conſtabat, ſopore tenebatur. 19.
odem erat in ſtatu, urinæ tenues. 20. Dor-
ivit. Intelligebat omnia, ſudavit, a febre li-
eratus eſt. Non ſitivit, Urinæ autem tenues.
1. Parum deliravit, parum ſitiebat, hypo-
ondrii dolor & circa umbilicum, palpitatio
ſque ad finem manens occupavit. 24. U-
is hypoſtaſis, intelligebat omnia. 27. Coxæ

dextræ

dextræ dolor cepit. Urinæ tenues, habent ſubſidentiam. Alia placidiſſimè ſe habeba 29. Dexter oculus doluit, urinæ tenues era 40. Egeſſit pituitoſa, alba, copioſa, ſuda multum, & toto corpore. Perfecte judicat eſt.

Sectio Secunda.

Ægrotus Quartus.

IN Thaſo, Philiſtes diuturno capitis dolo conflictatus, tandemque ſopore aliquan lum correptus, decubuit. Excitata verò po potationem febre, dolor exacerbatus eſ Nocte incaluit primum. Primo Die, vomu bilioſa, pauca, flava primum. Poſtea æru ginoſa plurima. A ventre ſtercora fluxerun Noctem difficulter tulit. 2do. Surditas acc dit, & febris acuta, cum hypochondrii dext contentione, quæ in partes internas vergeba Urinæ tenues, pellucidæ, habentes ſuſpenſu genituræ ſimile. Parum inſanivit circa me diem. 3tio. Graviter ſe habuit. 4to. Con vulsiones acciderunt. Exacerbata ſunt omnia 5to. Mane mortuus eſt.

Ægrotus Quintus.

CHeriohem qui decumbebat juxta Dem netum, ex potu, febris vehemens corri puit.

uit. Statim capitis gravitate cum dolore laboravit. non dormivit. alvus turbata eſt enuibus, ſubbilioſis. 3to. Febris acuta inaſit, et capitis tremor, præcipue labii inferioris. Paulo poſt rigor, convulſiones, omnino eliravit, noctem difficulter tulit. 4to. Quieit. Parum dormivit, deliravit. 5to. Laborioſe ſe habuit. omnia exacerbata ſunt, delirium, nox moleſta, non dormivit. 6to. eaem. 7mo. Superriguit, febris acuta corpuit, toto corpore ſudavit. Judicatus eſt. uic perpetuo ab alvo dejectiones bilioſæ, exiuæ, ſinceræ prodierunt. Urinæ tenues, boni oloris, ſuſpenſum nebuloſum habentes: circa ym. Minxit melioris coloris urinas, habens hypoſtaſin albam, exiguam. mente conbat. Febris intermiſit, quæ 9no. rediit. 14. ebris acuta prehendit, ſudavit. 16. Vomubilioſa, flava, ſatis multa. 17. Superriit, febris acuta, ſudavit. A febre decretoliberatus eſt. Urinæ poſt recidivam, & dicationem, melioris coloris, ſubſidentiam bentes, neque deliravit in recidiva. 18, Inleſcebat parum, inſuper ſitiebat. Urinæ nues, ſuſpenſum quid nebuloſum habentes. rum deliravit. Circa 19. A febre liberas. circa cervicem habebat dolorem, urinis bſidentia aderat. perfecte judicatus eſt 20. χ. π. ου. κ. υ. i. e. Probabile eſt multidine urinæ Cherionem 20. die Sanatum.

Ægrotus

Ægrotus Sextus.

Euryanactis filiam virginem febris veheme corripuit, permanſit usque ad finem ſi ſiti, et quævis alimenta reſpuebat, à vem pauca exierunt. Urinæ tenues, exiguæ, n boni coloris. Incipiente febre circa ſede dolebat. 6to die, febre libera, non ſud vit, judicata eſt. Quod autem circa ſedem parum ſuppuratum eſt, et exivit cum judic tione. Poſt judicationem die 7mo. rigi nonnihil incaluit, ſudavit. poſt judicati nem 8vo die, riguit non multum, poſtea ve extrema frigida ſemper fuerunt. Circa n poſt eum quem habuerat ſudorem, deliravi & rurſus ad mentem confeſtim rediit. Dicebat autem eam hæc pati, quod guſtaſſet racemu Intermittens verò, 12mo. rurſus deliravi venter turbatus eſt biblioſis, paucis, ſinceri tenuibus & mordacibus, crebro ſurgeba 7mo. Quo poſtremum deliraverat, mortua e Hæc incipiente morbo doluit fauces, & perp tuo ruborem habebat, & columella revul fuit, fluxiones multæ, exiguæ, acres, tuſſ concocta. Nihil excreabat. Nullum cibu toto tempore accipere poterat, neque appe bat quicquam, neque ſitiebat, neque bib quicquam notatu dignum. Tacita, nihil loqu batur, triſtis, deſperata ſtatim erat. Erat a tem nativa quædam ad tabem propenſio.

Ægrot

Ægrotus Septimus.

ANginoſa quæ juxta Ariſtionem agebat, Hæc primum a lingua incepit. Obſcura ox erat, lingua rubra & reſiccata. Primo. Die horrida, incaluit. 3tio. Rigor, febris a-uta invaſit, cervicis tumor ſubruber, durus, & ſuper pectus ab utraqe parte. Extrema rigida, livida, Spiritus ſublimis. Potum er nares rejiciebat, bibere non poterat, de-ectiones & urinæ reſtiterunt. 4to. omnia exacerbata ſunt. 5to. mortua eſt. π. δ. ε. ε θ. .e. πιθανον διαχωρηματων επι χεθαντων εθανατον. robabile dejectionibus ſuppreſſis 5to, Mor-uam.

Ægrotus Octavus.

ADoleſcentem illum qui decumbebat in foro Mendacium, vehemens febris corripuit, x laſſitudinibus & laboribus, & curſibus inſoli-is. Primo alvus turbata eſt bilioſis, tenuibus, ultis. Urinæ tenues, ſubnigræ, non dormi-it, ſiticuloſus fuit. 2do omnia exacerbata unt, dejectiones plures, intempeſtiviores, on dormivit. Mente turbatus fuit, & levi udore perfuſus. Tertium difficulter tulit, ſiti-uloſus, anxius, multum ſe jactavit & perple-us erat, deliravit Extrema livida & frigida ypochondrii contentio ſubmollis utrinque. to. non dormivit, pejus ſe habuit. 7mo. mortuus eſt. Circiter vigeſimum ætatis an-

num agebat, π. ξ. ζ θ. i. e. πιθανον ξενον τν ἑβδομη θανατον. Probabile insolens quiddam 7mo die mortem attulisse.

Ægrotus Nonus.

MUlier quæ decumbebat juxta Misamenum. Huic volvulosa moleste concitabantur, vomitibus multis torquebatur, potum continere non poterat, dolores aderant circa hypochondria, & in inferioribus secundum ventriculum partibus. Dolores & tormina continenter affligebant, non erat siticulosa, incalescebat. Extrema frigida usque ad finem. Fastidiosa sine somno. Urinæ tenues, paucæ, excretiones crudæ, tenues, paucæ, non erat remedio locus, mortua est.

Ægrotus Decimus.

MUlierem quandam earum quæ apud Pantimedem degebant, ex abortu recentis fœtus, vehemens febris primo die corripuit. Lingua sicca, siticulosa, fastidiosa, insomnis erat. Alvus turbata est tenuibus, multis, crudis, 2do. Superriguit, febris acuta invasit, ex alvo multa egessit Non dormivit. 3tio. Dolores augebantur. 4to. Deliravit. 7mo. Mortua est. Alvus per totum morbum humida, cum dejectionibus multis tenuibus, crudis. Urinæ paucæ, tenues. febris ardens

Ægrotus

Ægrotus Undecimus

ALteram ex abortu circa 5tum menſem Oeceræ uxorem, febris vehemens corripuit. Initio comatoſa erat, & rurſus inſomnis cum renum dolore & capitis gravitate. 2do Alvus turbata eſt paucis, tenuibus, meris primum. 3tio. plura & deteriora, Nocte nihil dormiuit. 4to. Deliravit. timores, tristitiæ aderant. dexter oculus diſtortus eſt, dolore circa caput pauco & frigido, manſuit, extrema frigida. 5to. omnia exacerbata ſunt. Multum deliravit, & rurſus celeriter ad mentem rediit, ſiticuloſa erat & inſomnis. Alvus multis & meris, imo ad finem defluxit. Urinæ erant tenues paucæ, ſubnigræ, extrema frigida, ſublivida. 6to. Eadem. 7mo. mortua eſt phrenitide.

Ægrotus Duodecimus.

MUlierem quæ decumbebat in foro Mendacium, enixam primum laborioſe puerperium, vehemens febris corripuit. Mox a principio ſiticuloſa, faſtidioſa, dolebat os, lingua arida, alvus turbata tenuibus, paucis, non dormivit. 2do. Parum riguit, febris acuta invaſit, paucus ſudor circa caput & frigidus diffuſus eſt. 3tio. laborioſe ex alvo cruda multa tenuia fluxerunt. 4to. Superriguit, omnia exacerbata ſunt, inſomnis. 5to, Laborioſe ſe habuit. 6to. Eadem. ab alvo

alvo fluxerunt humida multa. 7mo. Superri
guit: Febris acuta prehendit. Sitis mult
aderat & corporis jactatio: circa veſperam fri
gidus toto corpore ſudor dimanavit. Perſpi
it. Extrema erant frigida, nec recaleſce
bant & rurſum ad noctem ſuperriguit. Ex
trema non recaleſcebant. Non dormivit, pa
rum quiddam deliravit, & rurſus cito men
te conſtitit. 8vo. circa medium diei recr
luit, ſiticuloſa, comatoſa, faſtidioſa, vomu
bilioſa, pauca, flava, noctem difficulter tr
lit, non dormivit, minxit multum, confertim
inſcia. 9no. Remiſſa ſunt omnia, erat c
matoſa, ad veſperam parum ſuperriguit, v
muit amara, bilioſa, 10. rigor accidit, f
bris exacerbationem habuit, non dormivit qui
quam: Mane minxit multum, ſubſidentia
non habens. Extrema recalefacta ſunt. v
Vomuit virulenta, bilioſa, riguit non mul
poſt, & rurſus extrèma frigida. Ad veſpera
rigor, ſudor, vomuit multa. Noctem labor
oſe tranſegit. 12. Vomuit multa, nigra
fætida, Singultus multus adfuit, & ſitis l
borioſa. 13. Nigra, fætida, multà vomu
rigor obortus eſt. circa meridiem voce p
vata eſt. 14. Fluxit ſanguis de naribu
Mortua eſt. Huic per totum alvus humi
fuit, & horrebat. annum ætatis agebat c
citer 17. Febris ardens.

Sectio Tertia.

Ægroti 16.

Ægrotus Primus.

IN Thaſo Parium qui decumbebat ſupra domum *Artimeſii*, febris corripuit acuta, circa, initia continua, ardens, ſiticuloſa: ab initio comatoſus erat, rurſuſque inſomnis. Alvus turbata inter initia. Urinæ albæ. 6to. Minxit oleoſum, deliravit. 7mo. Exacerbata ſunt omnia. Nihil dormivit, ſed urinæ ſimiles, & mens turbata. Ex alvo autem bilioſa pinguia fluxerunt. Deinde 8vo. Parum a naribus deſtillavit. *V*omuit viroſa, pauca, parum dormivit. 9no Eadem adfuerunt. 10. Omnia remiſerunt. 11. *S*udavit non per totum, circumfriguit quidem, cito autem recaluit. 12. Febris acuta fuit, dejectiones erant bilioſæ, tenues, multæ, urinis enæorema deliravit, 17. Laborioſe tranſmiſſus eſt, neque ſomni aderant, neque febris intendebatur. 20. Sudavit toto corpore, inſomnis, dejectiones erant bilioſæ, cibum averſabatur, comatoſus erat. 24. Recidiva contigit. 34. Sine febre alvus non ſubſtitit, & rurſus recaluit. 40. Sine febre. Alvus non diu reſtitit, cibum averſabatur, parum rurſus febricitavit, & perpetuo erratice, aliquando a febre liber, aliquando non, ſi enim aliquid intermiſiſſet, & allevata eſſet,

rurſus

rursus revertebatur; Cibariis multis & mali utebatur. somni mali in recidivis. Delirabat. Urinas tunc reddebat crassas quidem verum turbatas & pravas. Alvus adstricta fuit, & rursus soluta, febriculæ aderant continuæ, dejectiones multæ, tenues. 120. die mortuus est. Huic alvus ab initio ad finem usque lubrica erat, excernebatque biliosa, liquida, multa, aut si subsisteret, fervida & cruda. Urinæ usque ad finem malæ. Comatosus erat, aut plerumque cum doloribus insomnis: cibos fastidiebat, & continenter febre ardente laborabat.

Ægrotus Secundus.

MUlierem in Thaso juxta frigidam decumbentem, cum filiam peperisset, nec purgationes procederent. 3tio. Die febris acuta cum horrore corripuit. Multo autem ante partum tempore ex febre decumbebat, & cibum fastidiebat. Postquam verò riguisset, continuæ fuerunt febres acutæ & cum horrore. 8vo. Et sequentibus diebus multum deliravit, rursusque cito ad mentem rediit. Alvus turbata est multis, tenuibus & aquosa bile permixtis. Non sitiebat. 11. Constabat mente, comatosa tamen erat. Urinas multas, tenues & nigras reddidit, insomnis erat. 20. Parum circumfrixit, & cito rursus recaluit. Parum deliravit, insomnis erat. & venter eadem demisit. Urinæ aquosæ & multæ erant. 27. A febre immunis fuit, & alvus substitit.

Non

Non multo poſt vehementi & diuturno dex-
træ coxendicis dolore vexata eſt. Febres rur-
us comitabantur, & urinæ aquoſæ. 40. Cox-
ndicis dolores remiſerunt; tuſſes autem con-
inuæ, humidæ, mul æ. Alvus ſubſtitit. Ci-
os averſabatur. U inæ eædem, febres om-
ino quidem non deſinebant, ſed erraticas
liquando habebant exacerbationes, aliquan-
o non. 60. Tuſſes ſine ſignis evanuerunt,
ulla enim ſputorum concoctio apparuit,
eque alius conſuetus abſceſſus. Maxilla etiam
extra convulſa eſt, comatoſa, rurſus delira-
it, & cito ad mentem rediit. Cæterum a cibis
verſum habebat animum. Maxilla au-
m ad locum ſuum rediit. Alvus bilioſa
auca reddidit. Febricitavit acutius cum hor-
ore, & ſequentibus diebus vox defecit, rur-
ſque rediit ad mentem, & loquebatur. Et
o. Mortua eſt. Huic Urinæ uſque ad finem
ant nigræ & tenues, & aquoſæ, & coma
omitabatur. Cibum non ſumebat, animo e-
t dejecto, inſomnis, ira & inquietudine tor-
uebatur, animo erat melancholico.

Ægrotus Tertius.

IN Thaſo Pythionem, qui decumbebat ſupra
Herculis fanum, ex laboribus & laſſitudini-
s & pravo victu; rigor magnus & febris acuta
rripuit. Lingua arida erat. Siriculoſus &
lioſus. Non dormivit; Urinæ ſubnigræ ſuſ-
enſum quid ſublime habebant, non ſudavit.
ero ſub meridiem die, extremarum partium
frigeratio accidit, & maxime circa manus
caput. Obmutuit (ἄναυδος) vox defecit
ἄφωνος) brevem ſpiritum traxit, poſt diu-
turnum

turnum tempus recaluit, ſitiit, nocte quievi
ſudavit circa caput parum. Tertium diem quietu
habuit. Veſperi circa ſolis occaſum, aliquan
tulum frixit, turbatio accidit. Noctem labo
riosè tranſegit. Nihil dormivit. Ex alv
pauca ſtercora compacta exierunt. 4to. Man
quievit, circa meridiem omnia exacerba
ſunt. Frixit, obmutuit, vox defecit, deteri
ſe habuit, recaluit. Poſt aliquod tempu
minxit nigra ſuſpenſum quid habentia. Nocte
quietam habuit, dormivit. 5to. Allevatus eſt
viſus eſt. Circa ventrem tamen ponduſſenſi
cum dolore. ſiticuloſus fuit, noctemque h
buit moleſtam, 6to. Mane quievit, veſpe
autem dolores creverunt, exacerbationem
habuit injecto verò clyſtere veſperi ex alv
probe dejecit, nocte dormivit. 7mo. di
faſtidioſus erat & inquietus, minxit oleoſu
noctem turbulente tranſegit. deliravit, nih
dormivit. 8vo. Mane quidem dormivit pa
rum, mox accidit refrigeratio, vocis defectio
ſpiritus exilis & imminutus. veſperi rurſus re
caluit. Deliravit, inſtante jam die parum le
vatus eſt, dejectiones erant meræ, pauca
bilioſæ. 9no. Soporoſus erat, faſtidioſus,
quum excitebatur non valde ſiticuloſus. Circ
ſolis occaſum moleſte ſeſe habuit, deliravi
noctem habuit incommodam. 10. mane de
fecit vox, multa refrigeratio, febris acut
multus ſudor. Mortuus eſt. Labores huic di
bus paribus accidebant.

Ægrot

Ægrotus Quartus.

PHreniticus primo die quo decubuit, vomuit æruginoſa, multa tenuia, febris corripuit cum horrore, multus ſudor & continuus toto corpore dimanavit, capitis & colli gravitas cum dolore. Urinæ tenues, ſuſpenſiones exiguæ, diſperſæ. Non ſudavit. Ab alvo ejecit ſtercus confertim, multa deliravit, nihil dormivit. 2do. Mane vox defecit: Febris acuta invaſit. Sudavit. Non intermiſit. Palpitationes per totum corpus. Nocte convulſiones. 3tio. Exacerbata ſunt omnia. Mortuus eſt (ſecundum Fœſium) quarto.

Ægrotus Quintus.

IN Lariſſa Calvus femoris dextri repentino dolore correptus eſt, nihil eorum quæ offerebantur juvabat. Primo die febris acuta & ardens, ſenſim corripuit, dolores autem comitabantur. 2do femoris dolores remiſerunt, febris autem intenſa eſt, ſubmoleſte ſeſe habuit, non dormivit. Extremæ partes frigidæ erant. Urinarum non probarum copia prodiit. 3tio. Femoris dolor ſedatus eſt mentis autem alienatio accidit & perturbatio & multa jactatio. 4to. Circa meridiem mortuus eſt acutiſſime.

Ægrotus Sextus.

ABderæ Periclem morbus corripuit acutus, continuus cum dolore. Multum ſitiebat, anxius erat, potum continere non poterat, erat ſublienoſus, & capitis gravitate laborabat. Primo Fluxit ſanguis multus ex ſiniſtra nare, febris intendebatur, Minxit multum, turbatum, album, repoſitum, non ſubſidebat. 2do Omnia exacerbata ſunt. Urinæ vero craſſæ quidem erant, ſed magis reſidentes: & anxietas levata eſt, dormivit. 3tio. febris remiſſa eſt. Urinæ copioſæ, coctæ, multam hypoſtaſin habentes. Noctem quiete tranſegit uſque ad medium diem, ſudavit ſudore multo calido. 4to die per totum corpus, à febre liberatus eſt, & judicatus. Non rediit. Morbus erat acutus.

Ægrotus Septimus.

ABderæ *V*irginem quæ decumbebat in via ſacra, febris ardens corripuit. Erat autem ſiticuloſa & inſomnis. Fluxerunt muliebria primum ipſi. 6to. Faſtidium multum, roborem contraxit cum horrore & inquietudine. 7mo. Eadem perſeverârunt. Urinæ tenues quidem, boni autem coloris, alvus commodè habebat. 8vo. Surditas accedit & febris acuta, inſomnis erat & anxia, horrebat, intellegebat. Urinæ ſimiles. 9no *E*t ſequentibus eadem. Manebat item ſurditas. 14. Mens turbata

turbata, febris remisit. 17. E naribus sanguis fluxit multus. Surditas parum remisit, sequentibus fastidium & surditas aderat & delirabat. 20. Pedum dolor cœpit. Surditas & delirium intermisit. Fluxit parum sanguinis de naribus, sudore à febre liberata fuit. 24. Febris rediit, surditas rursus, pedum dolor permansit, alienatio mentis. 27. Sudavit multum, a febre liberata fuit. Surditas desiit. Dolor pedum permanebat. Quoad alia vero perfectè judicata est.

Ægrotus Octavus.

ABderæ Anaxionem qui decumbebat ad portas Thracias febris acuta corripuit : lateris dextri dolor continuus, tussis erat sicca, neque expuit primis diebus. Siticulosus insomnis. Urinæ boni coloris, multæ, tenues. 6to. Deliravit, post fomenta calida nihil remittebatur. 7mo. Laborioſe se habuit, febris enim intendebatur, & dolores non sunt minuti, & tusses infestabant & difficulter respirabat. 8vo. Venam in cubito secui, fluxit multum, ut decebat. Remissi sunt dolores. Tusses quidem aridæ permanserunt. 11. Febres remiserunt, parum circa caput sudavit. Tusses adhuc durabant, & quæ à pulmone exibant humidiora erant. 17. Incepit pauca concocta spuere. Levatus est, sitibundus verò erat. Et eorum quæ à pulmone exibant probæ non erant expurgationes. 20. Sudavit, à febre liberatus est. A judicatione melius habuit. 27. Febris rediit, extussiit, excrea-

vit cocta multa. In urinis erat ſubſidentia mu
ta alba, deſiit ſitire, dormivit. 34. Sud
vit toto corpore, liberatus eſt à febre, & omn
no judicatus.

Ægrotus Nonus.

ABderæ Herophytus rectus & obambula
capite dolebat, non multo poſtea dec
buit. Febris eum corripuit ardens acuta. Vo
muit ab initio multa bilioſa. Siticuloſus. Di
ficilis tollerantia multa. Urinæ tenues, nigr
in quibus ſuſpenſum quid ſublime aliquand
erat, aliquando non. Noctem laborioſam h
buit. Febris alias aliter exacerbeſcebat ple
runque ſine ordine. 14. Verò ſurditas ac
cidit, febres intendebantur, Urinæ eædem fu
runt. 20. Multum deliravit, & ſequentibu
40. Multus ſanguis exiit de naribus & intelli
gebat magis. Surditas inerat quidem, min
tamen. Febres remiſerunt. Sequentibus diebus ſa
guis erumpebat crebro & paulatim. Circa 60
Fluxus ſanguinis ceſſaverunt. Coxæ autem de
træ dolor fortis exortus eſt, & febres intende
bantur. Non multo tempore poſtea doluerun
omnes inferiores partes. Contigit autem a
febres eſſe majores & ſurditatem multam; a
hæc quidem, recedere & ſublevari, infernaru
vero partium circa coxam majores eſſe dolore
Circa. 80. remiſerunt omnia; Deriliqu
autem nihil. Urinæ enim boni coloris & copio
ſiores ſubſidentias habentes prodibant, & de
liria minora erant. Circa. 100. Alvus mult
bilioſis turbata eſt, & tempore non exigu
mult

ulta hujuſmodi prodibant; & rurſus dyſen-
rica cum dolore. Aliorum autem quies. In
mma febres defecerunt & ſurditas ceſſavit.
o. Die perfecte judicatus eſt. Febris erat
dens.

Ægrotus Decimus.

Bderæ Nicodemum ex venere & potu febris
corripuit. Initio faſtidioſus erat & cardi-
gicus & ſiticuloſus. Lingua uſta, urinæ te-
es, nigræ. 2do. Febris exacerbata eſt cum
rrore. Faſtidioſus, nihil dormivit. Vomuit
ioſa flava, urinæ ſimiles. Noctem quietam
uit, dormivit. 3tio. Remiſerunt omnia
quies erat. Circa ſolis occaſium rurſus ſub-
ficilem habebat tollerantiam. Noctem labo-
ſe tranſegit. 4to. Rigor cœpit & febris
gna, omnium dolores aderant, urinæ tenues
quibus ſuſpenſum quid erat, deliravit mul-
n. 7mo. Tranquillitas adfuit. 8vo. Alia
nia remiſerunt. 10. Et ſequentibus man-
unt quidem dolores, leviores autem omnes
teſſiones & dolores, huic uſque ad finem die-
paribus magis contingebant. 20. Urinam
ddidit albam, cui craſſities inerat, repoſita
n ſubſidebat, ſudavit multum. Viſus eſt
ebre liberatus. Veſperi rurſus incaluit. Ii-
nque dolores perſeverârunt cum horrore &
, parum deliravit. 24 Urinam reddidit copio-
n albam, in qua multa ſubſidebant. Sudore
ioſo & calido diffuſus eſt per totum corpus
ebre liberatus eſt & judicatus.

Ægrotus

Ægrotus Undecimus.

IN Thaſo mulier moroſa ex mœrore ma
teſto, recta adhuc & obambulans, inſo
nis facta eſt, & cibum non capiebat, ſiti
loſa erat & anxia. Habitabat prope Py
dem in Leio. Primo die ſub initium noc
terrores, Sermones multi, triſtitia, febric
tenuis. Mane convulſiones multæ contigerc
Cum autem intermiſiſſent convulſiones i
multæ, deliravit, turpia loquebatur. M
dolores, magni, continui. 2do. Eadem. N
hil dormivit. Febris acutior. 3tio. C
vulſiones deſiêrunt, coma autem & catapho
eam detinuerunt, & rurſus expergefacta exil
Continere ſe non poterat. Multum delirab
febris acuta erat. Eadem nocte ſudor co
oſus & calidus toto corpore dimanavit. lib
rata eſt a febre, dormivit. Omnia intelli
bat. Judicata eſt. circa 3tium diem, ur
nigræ, tenues erant, habebantque ſuſpenſ
quid valde rotundum, non ſubſidebat; ci
judicationem muliebria multa fluxerunt.

Ægrotus Duodecmus.

LAriſſæ Virginem febris corripuit ardens
cuta. Inſomnis, ſiticuloſa; Lingua fu
ginoſa, arida. Urinæ, boni quidem colori
ſed tenues erant. 2do. Laborioſe ſe habui
non dormivit. 3tio. Multa fluxerunt ab alv

aqua biliosa, & sequentibus talia com- ode prodierunt. 4to. Urinam reddidit tenuem, ucam, habebat suspensum quid sublime, quod n subsidebat, deliravit sub noctem. 6to. San- is ex naribus copiosus & multus effluxit, rrore correptus est, & sudore copioso, ido perfusa per totum corpus, a febre li- ata est & judicata. Per febres autem & m perfecta judicatione muliebria tunc pri- m fluxerunt. Virgo enim erat. Perpetuo em stomachi fastidio laborabat, horrebat, ei rubor aderat, oculorum dolor, capitis vitas. Hæc non passa est recidivam, sed icata. Dolores paribus diebus continge- t.

Ægrotus Decimus Tertius.

Pollonius Abderæ morbum diu rectus & obambulans sustinebat. Magna illi erant cera & circa hepar dolor consuetus multo pore comitabatur, & tunc sane ictericus us est, flatuosus, colore subalbido. m cibo & potu intempestivo uteretur, & cipue carne bovina, primò incaluit parum ubuit. Cum verò usus fuisset copioso lacte, o, crudoque caprino & ovino, pravaque us ratione, insignes omnium læsiones factæ t: Nam febres exacerbatæ sunt nec ven- quicquam ex ingestis effatu dignum reddi- Urinæ tenues & paucæ prodibant. In- nis erat. Inflatio mala aderat, multa si- comatosus, hypochondrii dextri elevatio dolore. Extrema omni ex parte subfrigi-

da

da erant, parum deliravit, omnium quæ locutu
obliviſcebatur, mentis compos non erat. C
ca, 14. verò ex quo ſuborto rigore, in
luit decubuit & inſanivit, clamor, pertu
tio, ſermones multi, rurſuſque ceſſatio, & c
tunc temporis acceſſit. poſtea verò alvu
bata eſt multis, bilioſis, meris, crudis.
næ nigræ erant, paucæ, tenues; plurima a
etas, dejectiones variæ erant, aut enim
græ & paucæ & æruginoſæ erant, aut
gues crudæ & mordaces, poſtea videb
etiam lacti ſimiles reddidiſſe. Circa 24. Lev
ſe habuit, alia verò eodem modo manſe
parum ad mentem rediit, verum ex quo
cubuerat nullius recordabatur, rurſuſq; cele
deſipiebat, procedebat omnia in deterius. C
30 diem febris acuta corripuit, alvi
crementa copioſa erant & tenuia, dil
vit, extrema frigida erant, vox defecit.
Mortuus eſt. Huic ex quo eum vidi,
finem uſque alvus turbata fuit, urinæ tenu
nigræ comatoſus inſomnis, extremitates fr
dæ, deliravit uſque ad finem, phreniticus

Ægrotus Decimus Quartus.

IN Cyriſco Mulierem quæ gemellas et quid
ægre pepererat, nec ſatis expurgata er
Primo febris corripuit cum horrore, & acu
capitis & cervicis gravitas cum dolore ten
Inſomnis a principio erat, taciturna, & te
ca, & non obſecundans. Urinæ tenues
rant & decolores, ſiticuloſa, ut plurimum
ſtidioſa & anxia. Alvus ertatice turbata

& rursus adstricta. 6to. Subnoctem deliravit, nihil dormivit. Circa 11. verò insanivit, rursusque ad mentem rediit. Urinæ nigræ erant, tenues, & rursus cum intermisissent, leosæ, & alvus multa tenua, turbata, essit 14. Convulsiones multæ exortæ sunt, extremitates erant frigidæ, neque amplius ad mentem rediit. Urinæ suppressæ sunt, mortua est. phrenitis.

Ægrotus Decimus Quintus.

IN Thaso, Dealcis uxorem quæ decumbebat in Leio (vel Plano) febris cum horrore, & acuta, ex mœrore corripuit. A principio contegebatur, & semper usque ad finem taciturna erat, palpabat, vellebat, scalpebat, pilos legebat, plorabat, rursusque ridebat, non dormiebat, alvus irritabatur, sed nihil excibat, exiguum, admonita, bibebat. Urinæ tenues erant & paucæ, febres ad manum leves apparebant. Extremæ partes frigebant. 9no. multum deliravit, rursusque quievit, tacita. 14. Spiratio fuit rara & magna per aliquod tempus, rursusque brevis. 17. Alvus turbulentè irritata est. Deinde ipsi potus pertransibant, neque consistebant, omnium sensu privata est, & cutis arida, circumtensa. 20. Multum loquebatur, rursusque quiescebat, muta. Brevem spiritum trahebat. 21. Mortua est. Huic spiratio rara & magna fuit usque ad finem, omnium sensu privata est, semper contegebatur, aut multum loquebatur, aut taciturna erat usque ad finem, phrenitis.

Ægrotus Decimus Sextus.

IN Melibæa Adolecens, ex potu & mult venere, multo tempore calefactus decubuit Horrore concuſſus eſt, faſtidioſus erat, & ar xius, ſine ſomno, & ſine ſiti. Ex alvo, pri mo die, multa ſtercora prodierunt, cum mul ta defluxione, & ſequentibus, aquoſa, biliof multa prodierunt. Urinæ tenues, paucæ, de colores. Spiritus rarus, magnus per tempus hypochondriorum diſtentio ſubmollis, pro ducta utrinque, cordis palpitatio perpetua uſq ad finem. minxit oleoſum, deliravit modic modeſtus erat, & quietus, cutis arida & d ſtenta, dejectiones multæ, tenues, aut biliofæ pingues. 14. Omnia exacerbata ſunt. Mem eſt motus. Multa deliravit. 20. inſaniv ſeſe jactavit. nihil minxit, vix potum contine bat. 24. Mortuus eſt, phrenitis.

Liber Quartus Epidemiorum.

VIrgini, cum die ſexto judicatio adveni ſet, in morbum recidit, judicata vero ſu omnia per ſextum. His temporibus ſexto octavo judicabantur circa Pleiadis occ ſum.

Qui in Sutrina decumbebat, Sanguine per nares fudit valde biliofum, pauca dejici ba

at, judicatus eſt 7mo. cum rigore.

Mulier quædam cum albis menſibus filiam eperit: Alia cum rubris, ut par erat.

Nicippus in febribus ſemen effudit ſomnians, nec uicquam in deterius proceſſit, & hoc ipſi ſæpe ontigit, & nullo modo læſus eſt. Illi prædi-um eſt iſtud ceſſaturum, cum febres judi-atæ eſſent, & ita accidit.

Alcippus hæmorrhoidibus laborans, prohi-ebatur curari, curatus, inſania correptus eſt, uæ febre acuta ſuperveniente ceſſavit.

In acutis febribus ſiticuloſi, a medicis vexa-i in potu, aut etiam ſua ſponte abſtinentes, identur poſſe bibere multum. Aqua frigida ata, ut vomant, prodeſt, bilioſa enim a-erunt.

Liber Quintus Epidemiorum.

6. IN Oeniadis, vir quidam morbo tenebatur, cum ſine cibo permaneret, ſtrepitum in ventre vehementem (vel ſecundum Valeſium vehementem ſuctionis ſenſum) & dolorem ercipiebat: & cum cibo aſſumpto & contri-o, tempus etiam aliquod elapſum eſſet, poſt aſſumptum cibum, paulo poſt idem patie-atur, corpuſque tabeſcebat & abſumebatur, neque alimentum ei accedebat ex aſſumptis ibis, et reliquiæ ciborum pravæ et exuſtæ er alvum demittebantur. Cum vero recens ibatus eſſet, tum minime ſtrepitum (ſucti-onis ſenſum) ſentiebat, neque dolor detine-at. Hic, aſſumptis omnis generis medicamen-is & ſurſum & deorſum purgantibus, nihil allevabatur

batur. Secta verò per vices utriuſque manus vena, donec exſanguis redderetur, tum demum juvatus eſt, et à malo liberatus.

25 Lariſſæ famula Dyſeridis adhuc juvencula, cum venere uteretur, vehementi circum circa dolore afficiebatur, alias verò indolens erat, nec unquam concepit. Sexaginta autem annos nata, poſt meridiem dolebat vehementer, velut paritura. Cum autem ante meridiem multum comediſſet porrum, et dolor, omnium præteritorum vehementiſſimus, ipſam corripuiſſet, exurgens aſperum quiddam in uteri ore contrectavit. Deinde cum jam animo linqueretur, alia mulier immittens manum extraxit lapidem aſperum fuſi verticulum æquantem, et ſtatim ſana facta eſt, poſteaque permanſit.

27 Autonomus in Omilo ex capitis vulnere mortuus eſt 16 die, cum æſtate media cominus lapide fuiſſet percuſſus ſecundum ſuturas in medio ſincipite. Hoc me latuit, eum ſectione indigere, deceperunt enim me ſuturæ, in ſeipſis jaculi læſionem continentes. Poſtea enim manifeſtum fuit. Primum quidem ad claviculam, poſtea autem ad latus, dolor admodum vehemens exortus eſt, & convulſio utramque manum occupavit. In medio enim capitis & ſincipitis habebat ulcus. Sectus eſt 15. die, nec multum pus prodiit, meninx enim ſine putredine apparebat.

Cornel. Celſus. (A ſuturis ſe deceptum eſſe Hippocrates memoriæ prodidit, more ſcilicet magnorum virorum, & fiduciam magnarum rerum habentium. Nam levia ingenia, quia nihil habent, nihil ſibi detrahunt.)

28 Famula in Omilo 12 annos nata, ex capitis vulne-

vulnere moritur æstate media, 14. die, convulsio manum sinistram corripiebat, nam in dextra magis parte habebat vulnus.

40 Hermophili filius ægrotavit undecem diebus: febris tenebat iptum, & non descendebant cibi, primum quidem deliravit, nocte vero cessavit, sequenti die sine voce jacebat stertens, distortos habens oculos, febricitans. Penna vero immissa vomuit bilem atram, & clystere immisso stercus multum subiit.

45 Sutor qui in Pityo erat, calceum assuens sese supra genu in femur pupugit, & fere ad digiti longitudinem subulam immersit. Huic nullus sanguis effluxit, & vulnus cito coivit. femur autem totum intumescebat, & tumor ad inguina, & lateris inanitatem extendebatur. 3tio die mortuus est.

46 Quidam juxta inguen sagitta percussus, quem nos vidimus, maximè præter opinionem servatus est. Neque enim cuspis exempta est (erat enim admodum in profundo) neque hæmorrhagia ulla fiebat mentione digna : Neque Phlegmone aderat, neque claudicavit. Nos autem cuspidem invenientes exemimus, cum sex jam essent anni, ex quo percussus erat. Suspicio erat, inter nervos occultatam fuisse cuspidem, nullamque venam aut arteriam dissectam esse.

50 Virgo illa pulchra Nerei filia annos 20. nata, à muliercula amica ludente, lata manu percussa est secundum sinciput, & tunc quidem vertigine tenebricosa correpta est, & respiratione privata, & cum in domum venisset, statim eam febris vehemens corripuit, cum capitis dolore & faciei rubore. 7mo die è dextra aure pus prodiit fœtidum, subrubrum, cyatho amplius, & melius se habere videbatur, & sublevata est. Rursus in-

intendebatur febris, & in ſomnum deferebatur nec loqui poterat, & faciei pars dextra trahebatur, difficulter ſpirabat, et cum tremore convellebatur, et lingua cohibebatur, et oculus ſtupidus erat, 9no. mortua eſt.

53 Cuidam, quæ 20 ætatis annum agebat, et pharmacum corruptorium biberat, dolor contigit, et vomitus bilioſorum multorum, pallidorum et porraceorum: cum bibiſſet, convulſio corripiebat, linguam mandebat. Cum circa 4tum adveniſſem, ipſi lingua erat magna et nigra, oculorum vero album rubeſcebat, inſomnis erat. 4to die mortua eſt ſub noctem.

74 Magnæ navis Gubernatori anchora digitum indicem et manus dextræ os infernum, confregit; inflammatio ſucceſſit, ſideratio, et febris. Moderate per alvum purgatus eſt, ex quo calores et dolores mites fuerunt. E digito quiddam decidit. Poſt 7mum diem moderata ſanies exibat. Poſtea dixit, ſe omnia non poſſe linguæ enunciare. Prædictum eſt fore opiſthotonum, ad id conferebant maxillæ impactæ, deinde ad cervicem retractæ. Tertio vero in poſteriora totus convellebatur cum ſudore. 6to die a prædictione mortuus eſt.

(Libro ſeptimo ubi reperitur eadem hiſtoria, quinto die purgatus dicitur.)

85 Adoleſcens quidam poſt multum meri potum, in tentorio quodam ſupinus dormiebat. Hujus in os ſerpens arges irrepſit, & cum ſenſiſſet, nec poſſet loqui, ſtridit dentibus, et ſerpentem devoravit, et vehementi dolore afficiebatur, et manus efferebat, ut qui ſtrangularetur, jactavit ſeipſum, et convulſus, mortuus eſt.

89 Uxor Epicharmi antequam pareret dyſenteria laborabat, vehemens dolor aderat dejectiones ſub-

cruent

cruentæ, mucosæ, ubi peperisset, confestim sanata est.

96 Philes filium ex denudatione ossis in fronte, nono. die febris corripuit, os livorem contraxit, mortuus est.

LIBER SEXTUS. EPIDEMIORUM.

Sectio Prima.

QUibuscunque ex corruptione circa uterum, et tumoribus, in capitis gravitatem convertitur affectus, circa sinciput dolores præcipue accidunt.

6 Menstruæ purgationes mulieribus aquosis diu perseverant, nisi autem celeriter prodeant, intumescunt.

9 Ante rigorem, urinarum suppressiones accidunt, si ex utilibus signis processerint, et alvus permeet, somnique affuerint.

Sectio Secunda.

1 Dilatare, constringere, alia quidem oportet alia autem non.

3 Quæ 4to die accidunt sanguinis e naribus eruptiones, difficilem faciunt judicationem. *Lib. 2. Sect. 3.*

15 Quæcunque febres naturam tertianæ induunt, noctem quæ accessionem præcedit, difficilem habent, quæ verò subsequitur, ut plurimum leviorem. *aph. 13. Sect. 2.*

7 Nihil

17 Nihil ſineconſilio ſuſcipiendum, nec quid
quam negligendum.

18 Contraria paulatim adhibere oportet, e
interquieſcere.

Valeſius Periculoſius cenſeo incidere in medi
cum, qui neſciat quieſcere, quam q
neſciat contraria adhibere. Nam qui neſci
quieſcere, neſcit occaſiones contraria adhiben
di, quare neſcit contraria adhibere. Qui n
ſcit contraria adhibere, tamen, ſi prudens e
ſcit quieſcere, atque ſi prodeſſe non potes
tamen non obeſt. Præſtantiſſimus tamen
medicus eruditus pariter ac prudens, qui n
vit feſtinare lente, pro ipſius morbi urgenti
auxiliis inſtare, atque in occaſione uti maxim
opportunis, alioqui quieſcere.)

Aph. 68. *Sect.* 5. 19. Capitis poſteriore parte dolente, ſe
in fronte vena recta juvat.

22. Lata exanthemata non ſunt admodu
pruriginoſa, qualia Simon habebat per hiemem
qui cum ad ignem inungeretur, aut calida l
varetur, juvabatur. Vomitus non conferebat
Si quis calida fomenta adhibuiſſet, adjuv
potuiſſe exiſtimo.

26. In magnis malis, facies ſi ſit bona, ſi
num bonum. In parvis, bonæ ſignificatio
contraria denuncians, malum ſignificat.

33. Ut omnia circa ægrotantem ſedulò
miniſtrentur, quædam de morbo ſunt inten
ganda, videndum qualia ſint, quæ narrant,
accipiendi ſermones, quænam pertine
ad ægrotantem, quæ ad aſſidentes, et ad e
terna.

Sec

Sectio Tertia.

1 CUtis raritas affert alvi denſitatem, cutis compactio carnium incrementum, & cerebri conſumptio calvitium.

2. Corporis evacuatio, ſeu detractio fit curſibus, luctis, (quiete) multa deambulatione, ovilla carne, maza cocta ut plurimum; Et panis exiguus convenit.

3. Cum autem jam conciderint, offerre ſuillam aſſam convenit. Cum verò reficiantur, id indicat, quod corpus floridum rurſus efficitur.

4. Exercitationum modum ſignificat ſudor fluens guttatim, qui exit velut ex canalibus, aut concidentia ex elevatione.

18. Cum venere uri, aut hircire incipiunt, ſanguinem fundunt.

20. Mutationes cavendæ ſunt.

24. Sitim cohibet os claudere, tacere, ventum cum potu frigidum inducere.

28. Quibus in morbis, quæ facta ſunt liberant, eoſdem, ſi ante fiant, prohibent.

31. In cruenta ſpuentibus, ſanguinis detractionem prohibet anni tempus, lateris dolor, bilis.

Sectio Quarta.

ÆGrotis gratificandum eſt in iſtis rebus, ut nimirum potus et cibi mundè præparentur, et quæcunque videt, et tangit, mollia ſint; In aliis etiam quæ non valde læ-

dant, aut facile emendari queant, ut frigida, quum ea opus eſt. In his etiam ægroto gratificandum, qualia ſunt introitus, ſermones, habitus corporis, veſtitus, tonſura, ungues et odores.

18 Aqua edax, vigilia edax.

20 Sanitatis tutela eſt, cibis non ſatiari, et impigrum eſſe ad labores.

24 Terrâ ſiccitatibus ſqualidâ, volatilium genus bene ſe habet.

28 Cibos Labores præcedere debent.

Sectio Quinta.

1 NAturæ morborum ſunt medicatrices.

6 Morbi connutriti in ſenectute deſinunt concoctione, ſolutione, et rarefactione.

9 Labor articulis et carnibus confert, viſceribus vero cibus et ſomnus; animæ deambulatio, cogitatio hominibus.

13 Lingua humorum ſerum quale ſit indicat pallidæ quidem Linguæ, ex bilis redundantia fiunt. (Bilioſum autem a pingui) rubicundæ vero a ſanguine, nigræ ab atra bile, aridæ autem ab exuſtione fuliginoſa, et vtero, albæ vero a pituita.

15 Lingua concolor eſt humori prædominanti ideoque per hanc dignoſcimus humores.

16 Si carnes videntur eſſe ſalſæ guſtanti, redundantiæ ſignum eſt.

18 Hominibus aurium ſordes, dulces quidem lethales, amaræ verò minimè.

19 Terram mutare confert in longis morbis

21

21 In diuturnis circa articulos defluxionibus, (quæ Κατάρρεα græcis dicuntur) venas in auribus posteriores pertundere oportet.

22 Venus in morbis a pituita utilis.

23 Increscentes morbos coitus exasperat.

32 Ulcera exoriuntur, si quis impurus exercitatione utatur.

33 Si mulier aut capra elaterium aut cucumerem sylvestrem comederint, etiam pueri purgantur.

Sectio Sexta.

1. Ἔξωθεν καὶ ἐσωτερικὸν ὅλον τὸ σῶμα. Totum corpus tam foras, quam intro spirabile est.

9 Quartana laborantes nullo magno morbo corripiuntur, si prius autem corripiantur, & quartana superveniat, liberantur. *Aph.* 70 *Sect.* 5.

10 Pro quibus, quinam morbi succedant, videndum.

21 Sputa rotunda delirium significant.

22 Urina multam subsidentiam habens, solvit deliria: qualis fuit Dexippi, post defluvium capillorum.

23 Quartana non producitur ultra annum. (Fœsius, non ante annum desinit.)

Sectio Septima.

2 Anginæ hac tempestate (quam fuse describit) liberis duabus obortæ sunt, eæque

mitissimæ, servis verò exuberabant, & quibus vehementissimæ contingebant, eæ celerrimè peribant.

3 Sanguinem è venis profluentem sistunt animi deliquium, figura aliorsum tendens, linamentum contortum, appositio, deligatio.

5 Hydropicos celeriter secare oportet; tabescentes urere statim, secare caput, & hujusmodi.

Sectio Octava.

4. REnum vitia supra quinquagesimum annum sanata non vidi.

19 Continentia, contenta et impetum facientia corpora sunt consideranda.

20 Sermonis et silentii habenda est ratio. Dicere oportet quæ velit æger; quibus sermonibus utatur videndum, sive magni sint, sive multi, sive veri, sive conficti.

46. Contraria victus ratio in morbis instituenda est.

48 Victus ratio quantum fieri potest cognoscenda, nam illius ignoratio multas affert calamitates.

49 Optimis Medicis similitudines imponunt, et difficultates pariunt, sed contraria efficit causa. Et sane difficile est curandi vias ratiocinatione assequi.

52 Satyrus in Thaso cognomento Grypalopex, cum esset annorum circiter 25. Semen per somnum effudit sæpe, et interdiu quoque sæpe ipsi prodibat. Cum autem ad annum 30. perveniisset, tabe correptus mortuus est.

54. Melancholici plerumque consueverunt fieri

fieri epileptici, & epileptici melancholici: horum autem quidvis præcipue fit, prout, in alterutram partem morbus inclinaverit, etenim si in corpus, epileptici fiunt, si autem in mentem, melancholici.

55 Abderis, Phaethusa Pythei conjunx, per juventam antea fæcunda fuerat, cum autem vir ipsius in exilium pulsus fuisset, muliebria multo tempore defecerunt, postea verò in articulos dolores, & rubores acciderunt; quæ cum ei contigissent, tunc corpus virile factum est, & omnino hirsutum, & barba producta est, & vox aspera reddita; & cum omnia fecissemus ut muliebria elicerentur, non profluxerunt, sed mortua est, cum non diu postea vixisset.

56. Evenit autem & Namysiæ Gorgippi uxori in Thaso idem. Videbatur omnibus medicis, quibus & ego forte adfui, unica spes esse, ut in muliebrem naturam reduceretur, si menses secundum naturam prodirent, sed neque huic potuerunt prodire, quamvis omnia tentata. Non multo post mortua est.

Liber Septimus.

EPIDEMIORUM.

CAuponi, qui peripneumonia laborabat, alvus statim subiit, circa 4tum diem, sudor multus accidit. Febricula soluta esse videbatur. Tussicula, nulla erat, ut ita, dicam. 5to, 6to & 7mo detinebat febris, sudor octavo

octavo. 9no. excreabat pallidum. 10. affa
tim, non ſæpe dejiciebat. Circa undecimum
mitius ſe habuit. 14, Sanus evaſit.

Prodromi filius æſtate ſublæſus, febre arden
te laborabat, lingua ipſi ſubarida, obſcura, de
jectio multa, ſervatus.

Iſagoræ filius poſteriore capitis parte vulne
ratus eſt, contuſo oſſe ac denigrato, die quin
to liberatus: Os autem non abſceſſit.

Hippiæ Soror hieme phrenitide correpta eſt
mente aberrabat, manibus laborabat, ſeipſam
lancinabat. 5to & 6to die, ſub nocten
voce deſtituta eſt. Comatoſa buccas & labia
veluti dormientes, inflabat. 7mo die mortua
eſt.

Capitis dolores ex utero, caſtoreum ſedat
Plerique hyſterici affectus à flatibus ortum du
cunt: indicant ructus & ſtrepitus circa ven
trem, & tumores lumborum, & dolores circa
renes & coxas.

Quibus prægnantibus ex caſu aut convulſi
one, aut plaga, dolores accidunt moderati
intra triduum manifeſtè conſtat, an fœtum cor
rumpent.

Fullo qui in Syro Phrenitide laborans cum
uſtione tremulus fuit. Crurum color erat cu
licum puncturis ſimilis, oculus magnus, exi
guus motus, vox fracta, clara tamen. Urina
pura ſubſidentiam non habens. Nunquid prop
ter dejectionem à Tapſia morbus 18. remiſit
ſine ſudore evaneſcens.

LIBER.

APHORISMORUM.

Περὶ Ἀφορισμῶν.

Sectio Prima.

VIta brevis, ars longa, occasio præceps, experimentum periculosum, judicium difficile. Oportet autem non modo seipsum exhibere quæ oportet facientem, sed & ægrum, & præsentes, & externa.

2 In perturbationibus alvi, & vomitibus bonte evenientibus, si quidem, qualia oportet purgari, purgentur, confert & facilè ferunt: Sin minus, contra. Sic & vasorum evacuatio, si quidem, qualem fieri decet, fiat, confert, & facilè ferunt: Sin minus, contra. Respicere igitur oportet & regionem, & tempestatem, & ætatem, & morbos, in quibus convenit, aut non. *Aph. 2. Sect. 4.*

3 Athletarum boni habitus, ad summum progressi, periculosi, si in extremo constiterint: Neque enim possunt in eodem statu permanere, neque quiescere. Cum vero non quiescant, neque ultra possunt in melius proficere, reliquum est, ut in deterius labantur. Horum igitur causa bonum habitum solvere conducit haud cunctanter, quo rursus renutritionis initium corpus sumat. Neque vasorum confidentiæ ad extremum perducendæ: Periculosum enim. Sed qualis natura fuerit ejus qui id per-

perpeſſurus eſt, eò uſque progrediendum. Si & evacuationes, quæ ad extremum tendunt periculoſæ: & rurſus refectiones, cum extremæ fuerint periculoſæ.

4 Victus tenuis & exquiſitus, cum in morbis longis ſemper, tum in acutis, ubi non convenit, periculoſus. Ac rurſus qui ad extremum tenuitatis devenit victus, gravis. Nam & repletiones ad extremum perductæ, graves ſunt.

5 In tenui victu delinquunt ægri: ob id magis lædunur. Quicunque enim error committitur, major in tenui ſit, quam in paulo pleniore victu. Propterea etiam ſanis periculoſus eſt valde tenuis victus; Quoniam errores gravius ferunt. Hac igitur de cauſa tenuis & exquiſitus victus, eo qui ſit paulo plenior, maxima ex parte periculoſior.

6 Ad extremos morbos extrema exquiſite remedia optima.

7 Ubi morbus peracutus eſt, ſtatim extremos habet labores, & extreme tenuiſſimo victu uti neceſſe eſt. Ubi verò non, ſed pleniius licet cibare, tantum a tenui recedendum, quantum morbus remiſſior extremis fuerit.

8 Cum morbus in vigore fuerit, tum vero tenuiſſimo victu uti neceſſe eſt.

9 Conjicere oportet, num ſufficiat ægris victus uſque ad morbi vigorem, & utrum prius ille deficiet, neque cum eo victu perdurare poterit, vel morbus ante deficiet & remittet.

11 In paroxyſmis cibum ſubtrahere oportet; exhibere enim noxium. Et quicunque morbi per periodos exacerbantur, in eorum

pa

paroxyſmis ſubtrahere oportet.

13 Senes facillime jejunium ferunt, deinde qui conſtanti ſunt ætate, minime adoleſcentes, omnium minime pueri, præſertim illi, qui inter ipſos ſunt vividiores.

14 Quæ creſcunt, plurimum habent calidi innati: Plurimo igitur egent alimento: ſin minus, corpus conſumitur. Senibus verò parum calidi ineſt, paucis propterea fomitibus indigent, quia a multis id extinguitur. Hanc ob cauſam ſenibus febres non perinde acutæ fiunt: frigidum enim eorum corpus.

15 Ventres hieme & vere natura calidiſſimi ſunt, & ſomni longiſſimi. Per ea igitur tempora copioſiora alimenta ſunt exhibenda, ſiquidem calidi innati plus habent, unde & copioſiore indigent alimento; indicium ſunt ætates & Athletæ.

16 *Victus* humidus febricitantibus omnibus confert, maximè verò pueris, & aliis qui tali victu uti conſueverunt.

17 Et quibus ſemel aut bis, plura aut pauciora, & per partes offerre oporteat, conſiderandum. Concedendum autem aliquid tempeſtati anni, regioni, ætati & conſuetudini.

18 Æſtate & autumno cibos difficillimè ferunt, hieme facillimè, deinde vere.

20 Quæ judicantur & judicata ſunt perfectè, ne moveto, neque innovato, ſive purgantibus medicamentis, ſive aliis irritamentis, ſed ſinito.

21 Quæ ducere oportet, quo maximè vergant, eò ducenda, per loca convenientia. *De humoribus*

22 Concocta medicamento purgante educenda, & movenda, non cruda, neque per initia, niſi turgeant, ut plurimum verò non turgent.

23 Excreta non copia ſunt æſtimanda, ſed ſi qualia oportet exeant, & facile ferat æger. Atque ubi ad animi defectionem educere expedit, faciendum id quoque, ſi æger par eſſe poſſit.

24 In acutis morbis rarò, & in principiis, medicamentis purgantibus utendum, idque diligenti ante adhibita circumſpectione faciendum.

Sectio Secunda.

1 QUo in morbo ſomnus noxam adfert, lethale. Si verò ſomnus proſit, minimè lethale.

2 Ubi delirium ſomnus ſedaverit, bonum.

Aph. 71 *Sect.* 7. 3 Somnus, vigilia, utraque modum excedentia, malum.

5 Spontaneæ laſſitudines morbos denunciant.

6 Qui aliqua corporis parte dolentes, ferè dolorem non ſentiunt, iis mens ægrotat.

7 Quæ longo tempore extenuantur corpora, lente reficere oportet: quæ vero brevi, celeriter.

8 Si a morbo cibum capiens quiſpiam, vires non recipiat, copioſiore alimento corpus uti ſignificat. Si verò cibum non capienti, idem eveniat, vacuatione indigere ſciendum eſt.

9 Corpora ubi quis purgare volet, facile fluentia reddere oportet.

10 Impura corpora, quo plus nutriveris eo magis lædes.

11 Fac

11 Facilius eſt potu refici, quam cibo.

12 Quæ in morbis poſt criſin relinquuntur, recidivas facere ſolent.

13 Quibus criſis fit, his nox acceſſionem præcedens, gravis. ſubſequens verò, levior plerumque.

14 In profluviis alvi, mutationes excrementorum juvant, niſi in prava mutentur.

16 Ubi fames, laborandum non eſt.

19 Morborum acutorum non omnino certæ ſunt prædictiones, neque mortis, neque ſalutis.

20 Quibus per juventutem, alvi ſunt humidæ, iis ſeneſcentibus exſiccantur: quibus vero in juventute, alvi ſunt ſiccæ, iis ſeneſcentibus humectantur.

21 Famem, vini potus ſolvit.

22. Morbos, qui a repletione fiunt, curat evacuatio; eos verò qui ex evacuatione, repletio: & in cæteris contrarietas remedio eſt. *Lib. de nat. hom.*

23 Morbi acuti judicantur intra dies 14.

24 Index ſeptimi quartus. Sequentis ſeptimanæ Octavus initium. Spectandus quoque eſt undecimus, ſiquidem is ſecundæ ſeptimanæ quartus eſt. Rurſumque 17. ſpectandus: Is enim a quarto decimo quartus eſt, & ab undecimo ſeptimus.

25 Æſtivæ quartanæ plerumque breves ſunt: Autumnales verò longæ, & maxime quæ ad hiemem pertingunt.

26 Febrem convulſioni ſupervenire ſatius eſt, quam convulſionem febri.

27 Iis quæ non cum ratione ſublevant, non oportet fidere. Neque multum formidare mala quæ præter rationem eveniunt. Plurima enim horum incerta ſunt, nec admo-

dum perſeverare, aut longo tempore durare conſueverunt.

29 Incipientibus morbis, ſi quid movendum videtur move: Vigentibus autem, quieſcere melius eſt.

31 A morbo belle comedenti, nihil proficere corpus, malum eſt.

33 In quovis morbo valere ratione, rectèque ſe ad ea quæ offeruntur habere, bonum. Contrarium verò malum.

34 In morbis minus periclitantur, quorum naturæ, & ætati, & habitui, & anni tempeſtati morbus magis cognatus fuerit, quam quibus in nullo horum cognatus fuerit.

35 Omnibus in morbis, partes quæ ad umbilicum & imum ventrem ſunt, craſſitudinem habere, melius eſt: Valde verò tenues & tabefactas eſſe, pravum. Periculoſum verò illud eſt, etiam ad infernas purgationes.

36 Sana habentes corpora, pharmacis purgati citó exolvuntur, ut & qui pravo utuntur cibo.

38 Paulo deterior, & potus, & cibus, ſuavior tamen, melioribus quidem, ſed inſuavioribus, præferendus.

39 Magnam partem Senes Juvenibus minus ægrotant: Quicunque verò morbi iis accidunt diuturni, plerumque commoriuntur,

40 Raucedines & gravedines, in valde Senibus non coquuntur.

41 Qui ſæpe & vehementer, ſine cauſa manifeſta, animo linquuntur, ii derepente moriuntur,

42 Solvere Apoplexiam, vehementem impoſſibile quidem, levem vero non facilè.

43 Ex iis, qui ſtrangulantur, & diſſolvuntur,

nec dum tamen mortui sunt, non se recolligunt, quibus spuma circa os fuerit.

44 Qui natura sunt valde crassi, magis subito moriuntur, quam graciles.

45 A Comitiali morbo, juvenes mutatione potissimum ætatis, & regionum, & victuum, liberationem accipiunt.

47 Dum pus fit, dolores ac febres accidunt magis, quam confecto.

49 Consueti solitos labores ferre, etsi fuerint invalidi aut Senes, non consuetis, quamvis robustis & Juvenibus, facilius ferunt.

50 Consueta longo tempore, etiamsi deteriora sint, insuetis minus molesta esse solent; quare ad insolita quoque facienda mutatio.

51 Plurimum & repente vacuare, vel replere, vel calefacere, vel refrigerare, aut alio quovis modo corpus movere, periculosum: Omne siquidem nimium, naturæ inimicum. Paulatim vero quod fit, tutum, & præsertim si quis ab uno ad aliud transierit.

52 Omnia secundum rationem facienti, si non succedant secundum rationem, non est transeundum ad aliud, manente eo, quod ab initio visum fuit.

53 Quicunque alvos humidas habent, dum Juvenes sunt, melius degunt his qui siccas habent. At in senectute deterius degunt; nam senescentibus ut plurimum siccantur.

Sectio Tertia.

SEx primos Aphorismos hujus sectionis, vide supra lib. de humoribus.)

7 Per siccitates febres acutæ fiunt; Et si-

qui-

quidem annus magna ex parte talis extiter
qualem fecit conſtitutionem, ut plurimu
etiam tales morbos expectare oportet.

8 Conſtantibus temporibus, ſi tempeſti
tempeſtive fiant, morbi ſtabiles, et boni judi
accidunt. Inconſtantibus autem, inſtabiles,
mali judicii.

9 Autumno in univerſum morbi acuti
mi & perniciosiſſimi: Ver autem salube
mum & minimè exitiale.

10. Autumnus tabidis malus.

Lib. de aere, locis & Aquis.

11 Inter anni partes, ſi hiems ſicca &
quilonia, ver pluvioſum & auſtrale fuerit,
ſtate neceſſe eſt febres acutas fieri, & ophth
mias, & dyſenterias, mulieribus præſert
& viris natura humidioribus.

Lib. de aere, locis & Aquis.

12 At ſi auſtralis hiems, & pluvioſa,
clemens fuerit, ver autem ſiccum & aquil
um, mulieres quibus partus in ver incidit, c
vis occaſione abortiunt: Quæ vero peperer
infirmos & morboſos infantes edunt, ita ut
ſtatim intereant, vel tenues, & valetudin
vivant. Cæteris vero mortalibus dyſente
& ophthalmiæ ſiccæ fiunt, & Senibus
tarrhi perniciem brevi allaturi.

Lib. de aere, locis & Aquis.

13 Si veró æſtas ſicca & aquilonia fue
autumnus autem pluvioſus & auſtralis, c
ris dolores ad hiemem fiunt, & tuſſes,
raucedines, & gravedines, nonnullis etiam t

14 Si veró aquilonius ſit & ſiccus aut
nus, hominibus natura humidis, & mu
bus commodus: Reliquis veró, ophthal
ſiccæ accident, & febres acutæ, & gra
nes diuturnæ, nonnullis veró etiam melanch

15 Ex conſtitutionibus anni, in vnive
ſiccitates aſſiduis imbribus ſunt ſalubri
& minus mortiferæ. 16 Aſſi

16 Assiduis imbribus morbi fere fiunt, se- longæ, fluxiones alvi, putredines, epilep-, apoplexiæ, anginæ. Siccitatibus autem, rbi tabifici, ophthalmiæ, articulorum do- es, urinæ & intestinorum difficultates.

17 Quotidianæ autem constitutiones, iloniæ quidem, cogunt corpora, & firma, lia, beneque colorata, ac auditu valentiora dunt, alvum siccant, oculos mordent, si pectus dolor aliquis prius habuerit, ex- erant: At austrinæ, corpora exolvunt, & mectant, auditum hæbetant, caput gravant, riginem oculis, tarditatem corporibus ad- unt, alvum humectant.

18 Per tempora verò anni, vere quidem, prima æstate, pueri, & his ætate proxi-, optime degunt, valentque maxime. Æ- te verò, & autumno ad aliquam quidem rtem, Senes. Reliquo autumno & hieme, i mediam ætatem agunt.

20 Vere fiunt furores, melancholiæ, epi- psiæ, fluxiones sanguinis, anginæ, gravedi- s, raucedines, tusses, lepræ, impetigines, iligines, & pustulæ ulcerosæ plurimæ, tuber- la, articulorum dolores.

21 Æstate verò, nonnulli horum, & febres ntinuæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, artanæ item, & vomitiones, alvi profluvia, phthalmiæ, aurium dolores, oris ulcerationes, enitalium putredines, & sudationes.

22 Autumno, æstivi etiam multi morbi fi- nt, & febres quartanæ, & erraticæ, lienes, quæ inter cutem, tabes, urinæ stillicidia, li- nteriæ, dysenteriæ, coxæ dolores, anginæ, sthmata, volvuli, epilepsiæ, insaniæ, melan- holiæ.

23 Hieme

23 Hieme vero, pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, gravedines, raucedines, tuſſes, pectoris, laterum, lumborum, & capitis dolores, vertigines, apoplexiæ.

24 In ætatibus autem talia eveniunt, parvis quidem & recens natis pueris, aphthæ, vomitus, tuſſes, vigiliæ, pavores, umbilici inflamationes, aurium humiditates,

25 Ad dentitionem vero accedentibus, gingivarum pruritus, febres, convulſiones, alvi profluvia, & maximè ubi caninos dentes producunt, & iis qui inter pueros ſunt craſſiſſimi, & qui alvos duras habent.

26 Ipſis vero grandiuſculis, tonſillarum inflammationes, vertebræ in occipitio introrſum luxationes, aſthmata, calculi, lumbrici rotundi, aſcarides, verrucæ penſiles, ſatyriaſmi, ſtrumæ, & alia tubercula, præcipue ante dicta.

27 Grandioribus adhuc, & ad pubertatem accedentibus, plurima ex his, & febres diuturnæ potius, & ex naribus ſanguinis fluxiones.

29 Juvenibus autem, ſanguinis ſpuitiones, tabes, febres acutæ, epilepſiæ, & alii morbi, ſed præcipue ſupra nominati.

30 Ultra hanc ætatem provectis, aſthmata, pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, phrenitides, febres ardentes, alvi profluvia diuturna, cholericæ, dyſenteriæ, lienteriæ, hæmorrhoides.

31 Senibus, ſpirandi difficultates, catarri, tuſſiculoſi, ſtranguriæ, dyſuriæ, articulorum dolores, nephritides, vertigines, apoplexiæ, mali corporis habitus, pruritus totius corporis, vigiliæ, alvi, oculorum, & narium humi-

ta-

tates, visus hebitudines, glaucomata, auditus graves.

Sectio Quarta.

1 PRægnantes purgabis, si materia turgeat, quadrimestres, & usque ad septimum mensem, sed has parcius. Juniores autem & Seniores caute vitare oportet. *Aph. 29 Sect. 5.*

4 Æstate superiores Potius ventres, hieme verò inferiores purgandi.

5 Sub cane, & ante canem, difficiles sunt purgationes.

6 Graciles, & ad vomendum faciles, sursum purgandi, caventes hiemem.

7 Difficulter autem vomentes, & mediocriter carnosi, deorsum, caventes æstatem.

8 Tabidi verò, vitantes purgationes per superiora.

10 Purgandum in valde acutis, si turgeat materia, eodem die, differre enim in talibus, malum.

11 Quibus tormina adsunt, & circa umbilicum dolores, & lumborum dolor, qui neque medicamento, neque aliter solvatur, in siccum hydropem firmatur.

13 Ad helleboros, qui non facile sursum purgantur, iis ante potionem corpora præhumectanda, copiosiore alimento, & quiete.

14 Poto Helleboro, corpus movendum potius, quam somno tradendum, aut quieti. Nam vel navigatio indicat, motione turbari corpora.

15 Quum helleborum magis ducere voles,

move corpus: Quum veró ſiſtere, ſomnum concilia, nec move.

Aph. 36 *Sect.* 2. 16 Helleborus periculoſus ſanas carnes habentibus. Convulſionem enim inducit.

17 Non febricitanti, cibi taſtidium, oris ventriculi morſus, vertigo tenebricoſa, & oris amaritudo, purgatione per ſuperna opus eſſe, ſignificat.

18 Supra ſeptum tranſverſum dolores, qui purgatione egent, ſurſum purgare opus eſſe, indicant. Qui veró infra, deorſum.

19 Qui potione medica dum purgantur non ſitiunt, purgandi finis non fit, donec ſitiverint.

20 Febris expertibus ſi tormina adſint, & genuum gravitas, & dolor lumborum, inferna purgatione opus eſſe, ſignificant.

Coac. 608. 21 Excrementa alvi nigra ſanguini atro ſimilia, ſponte euntia, ſive cum febre, ſive citra febrem, peſſima. Et quanto ipſorum colores pravi fuerint plures, eo deterius. A medicamento autem talia exigi, melius eſt: idque quanto ipſorum plures fuerint colores, non malum.

22 Morbis quibuſvis incipientibus, ſi atra bilis ſupra infrave exierit, lethale.

23 Quibus per morbos acutos, aut diuturnos, aut vulnera, aut alio modo extenuatis, atra bilis, aut velut ſanguis niger, prodierit, poſtridie moriuntur.

24 Dyſenteria, ſi ab atra bile incipiat, lethalis eſt.

25 Sanguinem ſuperné quidem efferri, qualiſcunque ſit, malum. Inferné verò niger ſi dejiciatur, bonum.

28 Quibus dejectiones ſunt bilioſæ, ſurdi-

tat

e ſuperveniente, ceſſant: Et quibus ſurdi- adeſt, bilioſis dejectis, finitur.

29 Febricitantibus, ſi ſexto die rigores fiant, difficulter judicantur. *Coac.* 15

37 Frigidi ſudores, cum febre quidem acuta, mortem: Cum mitiore verò, morbi longitudinem ſignificant,

38 Qua corporis parte, ſudor eſt, ibi morbum eſſe ſignificat.

41 Sudor multus per ſomnum citra cauſam manifeſtam factus, copioſiore cibo corpus uti ſignificat: Quod ſi cibum non aſſumenti hoc accidat, vacuatione indigere ſignificat.

43 Febres quæ tertio quoque die vehementius affligentes non intermittunt, periculoſiores: Quoquo modo autem intermiſerint, periculum abeſſe ſignificant. *Aph.* 62 *Sect.* 7. *Aph.* 63.

44 Quos febres longæ exercent, Iis tubercula ad articulos, vel dolores fiunt. *ſect.* 7. *Aph.* 64

45 Quibus tubercula ad articulos, vel dolores, poſt febres diuturnas, fiunt, ii cibarijs plurimis utuntur. *ſect.* 7.

46 Si rigor, febre non intermittente, ægrum jam debilem frequenter invadat, mortiferum eſt.

48 In febribus non intermittentibus, ſi partes externæ algeant, internæ urantur, & ſitiunt, lethale eſt. *Aph.* 1. & 72. *ſect.* 7.

57 Spaſmo aut Tetano vexato, febris ſi acceſſerit, morbum ſolvit.

59 Tertiana exquiſita ſeptenis ad ſummum circuitibus, judicatur.

60 Quibus per febres aures obſurduerint, iis ſanguis è naribus profluens, aut perturbata alvus, ſolvit morbum.

61 Febricitantem niſi diebus imparibus febris

bris reliquerit, ſolet reverti.

62 Quibus per febres icterus ſupervenerit, ante diem Septimum, malum.

63 Quibus in febribus quotidie rigores repetunt, quotidie febres ſolvuntur.

64 Quibus per febres icterus die 7mo, Aut 9no, Aut undecimo, aut decimo quarto, ſupervenerit, bonum, niſi dextrum hypochondrium durum ſit, alioqui minimè bonum.

70 Quibus per febres urinæ turbatæ quales jumentorum, iis dolor capitis vel adeſt, vel aderit.

71 Quibus die ſeptimo futura criſis eſt, iis urina rubram die quarto nubeculam habet.

72 Quibus pellucidæ & albæ ſunt urinæ; malæ: Maxime verò tales in phreniticis apparent.

74 Quibus ſpes eſt ad articulos abſceſſum futurum, abſceſſu liberat urina multa, craſſa, et alba reddita: Qualis in febribus cum laſſitudinis ſenſu, quarto die exire incipit. Quod ſi ex naribus etiam ſanguis profluxerit, brevi admodum ſolutio fit.

75 Si quis ſanguinem, aut pus meiat, renum aut veſicæ exulcerationem ſignificat.

76 Quibus cum urina craſſa, exiguæ carunculæ, aut velut pili una exeunt, his a renibus excernuntur.

77 Quibus cum urina craſſa, furfurea quædam ſimul minguntur, his veſica ſcabie laborat.

78 Qui ſponte ſanguinem meiunt, iis a renibus venulam ruptam eſſe ſignificat.

79 Quibus in urina ſubſident ſabuloſa, iis veſica calculo laborat.

80 Si quis ſanguinem, aut grumos meiat,

aut

t urinam guttatim emittat, & dolor ad i-
um Ventrem, ac interfœminium incidat,
quæ circa veſicam ſunt laborant.

81 Si quis ſanguinem, aut pus, aut ſquammulas
eiat, & gravis odor adſit, veſicæ exul-
ratio ſignificatur.

83 Mictus noctu plurimus parvam dejecti-
nem ſignificat.

Sectio Quinta

COnvulſio ab helleboro, lethalis.

2 Convulſio vulneri ſuperveniens, *Aph.* 25 *Sect.* 7.
thalis.

3 A copioſo ſanguinis fluxu, ſingultus,
ut convulſio, malum.

4 A purgatione immodica, convulſio, aut
ingultus ſuperveniens, malum.

5 Si ebrius quiſpiam derepente obmuteſ-
at, convulſus moritur, niſi febre corripiatur,
ut ubi ad horam pervenerit, qua crapulæ
ſolvuntur, vocem recuperet.

6 Qui Tetano corripiuntur, intra 4 dies in-
tereunt: Si verò hos ſuperaverint, incolumes
evadunt.

7 Epilepſia, quibus ante pubertatem con-
ingit, mutationem recipit: Quibus poſt 25
annum, eos ferè comitatur ad mortem uſ-
que.

8 Qui pleuritide laborant, niſi intra 14 dies
ſupernè repurgentur, iis in empyema fit mali
tranſlatio.

9 Tabes iis maximè ætatibus fit, quæ a
decimo

decimo octavo ſunt anno, ad triceſimum qu
tum.

10 Quibus ex angina liberatis, ad pulmone
mali fit converſio, ii intra dies ſeptem mo
untur: Si vero hos effugerint, purulenti ev
dunt.

11 Qui tabe vexantur, ſi ſputum qu
extuſſiunt, carbonibus injectum olet gravi
& capilli a capite defluunt, lethale.

13 Qui ſpumantem ſanguinem extuſſiu
iis ex pulmone educitur.

14 Si tabe detento profluvium alvi ſupe
veniat, lethale.

15 Qui ex pleuritide empyi fiunt, ſi a
ptione intra dies 40. ſurſum purgentur, lib
rantur: Alioqui tranſeunt in tabem.

18 Frigidum inimicum oſſibus, dentibus, ne
vis, cerebro, dorſali medullæ, calidum ve
amicum.

24 Frigida pectori inimica, tuſſes moven
ſanguinis fluxiones, & deſtillationes efficiunt.

25 Articulorum tumores & dolores abſq
ulcere, atque etiam podagricos, & convul
ones, magna ex parte, frigida largè effuſa l
vat, & extenuat, ſolvitque dolorem. To
por enim modicus doloris ſolvendi vim h
bet.

28 Suffitus aromatum muliebria educit.

30 Mulierem gravidam morbo quopiam
cuto corripi, lethale.

31 Mulier in utero gerens ſecta vena abort
Et magis, ſi major fuerit fœtus.

32 Mulieri ſanguinem evomenti, menſtru
erumpentibus, ſolutio fit.

33 Mulieri, menſtruis deficientibus, ſangu
è naribus profluens; bonum.

34 Muli

34 Mulieri uterum gerenti, si alvus multum fluat, periculum est ne abortiat.

35 Mulieri hysterica, aut difficulter pariendi, sternutamentum superveniens, bonum.

36 Mulieri menses decolores, nec eodem semper modo & tempore prodeuntes, purgationem indicant esse necessariam.

37 Mulieri in utero gerenti, si mammæ subito extenuentur, abortit.

39 Si mulier quæ nec prægnans, nec puerpera est, lac habet, ei menstrua defecerunt.

44 Quæ præter rationem tenues uterum gerunt, abortiunt donec habitiores evaserint.

45 Quæ mediocriter corpulentæ, abortum faciunt secundo mense, aut tertio, sine occasione manifesta, iis acetabula uteri mucosis sunt plena, nec præ pondere fœtum continere possunt, sed abrumpuntur.

46 Quæ præter naturam crassæ non concipiunt, iis uteri os ab omento comprimitur, & priusquam extenuentur, non concipiunt.

49. Ad secundas deturbandas, sternutatorio immisso, nares & os comprimito.

57 Menstruis abundantibus morbi eveniunt, Et subsistentibus accidunt ab utero morbi.

60 Si prægnanti purgationes menstruæ cursum suum teneant, bene valere fœtum est impossibile.

61 Si mulieri purgationes non prodeant, neque horrore, neque febre superveniente, cibique fastidia ei accidant, prægnantem esse putato.

62 Quæ frigidos & densos uteros habent, non concipiunt: Et quæ præhumidos uteros habent, non concipiunt: Extinguitur enim in ipsis genitura. Et quæ plus æquo siccos & adurentes:

Nam

Nam alimenti defectu ſemen corrumpitur. Quæ verò ex utriſque moderatam nactæ ſunt temperiem, eæ fœcundæ evadunt.

64 Lac præbere capite dolentibus, malum. Malum verò & febricitantibus, & quibus hypochondria elata, aut murmurantia, & ſiticuloſis. Malum item quibus bilioſæ dejectiones, febres acutæ, copioſa ſanguinis evacuatio facta eſt. Convenit vero tabidis non admodum febricitantibus, & in febribus longis & languidis, dum nullum ex ſupradictis ſignis adſit, & præter rationem extenuatis.

Lib. 2. Epid. Sect. 3. & Lib. 6. ſect 3

68 Parte capitis poſteriore dolenti, in frontem excurrens vena inciſa, prodeſt.

69 Rigores incipiunt mulieribus ex lumbis magis, & per dorſum perveniunt in caput. Viris vero parte corporis poſteriore magis quam anteriore, veluti ex femoribus, & cubitis. Argumento eſt cutis raritas quam pilus oſtendit.

70 Qui quartana corripiuntur, non admodum convulſionibus tentantur: Si vero priùs tentati fuerint, ſuperveniente quartana, liberantur.

Sectio Sexta.

Lib. 2. Epid. Sect. 2.

1 IN diuturnis lævitatibus inteſtinorum, ſi rutus acidus ſuperveniat, qui prius non exstiterit, bonum eſt ſignum.

2 Quibus nares humidiores natura, & genitura humidior, ii minus proſpera valetudine fruuntur: Quibus vero hiſce contraria adſunt. Salubrius degunt.

3 In longis inteſtinorum difficultatibus ci-

bi

bi faſtidium, malum. Et cum febre pejus. *Lib. 6.*

4 Circumglabra ulcera, maligna. *Epid.*

6 Renum & veſicæ vitia in ſenibus difficulter curantur. *ſect. 8.*

8 Hydropicis ulcera in corpore orta, non facile ſanantur.

10 Caput dolenti, & vehementer laboranti, pus, aut aqua, aut ſanguis per nares, os, aut aures, effluens, morbum ſolvit.

11 Melancholicis, & nephriticis, hæmorrhoides ſupervenientes, bonum.

12 A diuturnis hæmorrhoidibus curato, niſi una quæpiam ſeruetur, periculum hydropis vel tabis impendet.

13 Singultu detento, ſi ſternutamenta ſupervenerint, ſingultum tollunt.

14 Hydrope detento, ſi aqua è venis in ventrem confluxerit, ſolutio fit.

15 Longo alvi profluvio laboranti, ſponte vomitus ſuperveniens, alvi profluvium ſolvit.

16 Pleuritide aut peripneumonia detento, alvi profluvium ſuperveniens, malum.

17 Ophthalmia laborantem, alvi profluvio corripi, bonum.

18 Cui perfecta eſt veſica, aut cerebrum, aut cor, aut ſeptum tranſverſum, aut aliquod ex inteſtinis tenuibus, aut ventriculus, aut hepar, lethale.

19 Ubi diſſectum fuerit os, aut cartilago, aut nervus, aut genæ pars tenuis, aut preputium, neque augetur, neque coaleſcit. *Aph 28 ſect. 7.*

21 Inſanis, ſi varices, vel hæmorrhoides ſupervenerint, inſaniæ ſolutio.

23 Si metus & mæſtitia multo tempore perſeverent, melancholicum eſt ſignum.

24 Si quod gracile inteſtinum perfectum

sit, non coalescit.

25 Erysipelas foras intro converti, malum intus vero foras, bonum.

26 Quibus in febre ardente tremores fiunt delirium solvit.

27 Quicunque empyi, aut hydropici uruntur, aut secantur, si pus, aut aqua universa effluxerit, omnino moriuntur.

28 Eunuchi non laborant podagra, nec calvi fiunt.

29 Mulier non laborat podagra, nisi menses si defecerint.

30 Puer non laborat podagra, ante veneris usum.

31 Oculorum dolores meri potio, aut balneum, aut fomentum, aut venæ sectio, aut purgatio solvit.

33 Qui acidum ructant, non admodum pleuritici fiunt.

Aph 47 Sect. 7. 35 Hydropicis tussis superveniens, malum.

36 Difficultatem urinæ phlebotomia solvit.

Aph 49 Sect. 7. 37 Ab angina detento tumorem fieri in collo, bonum: Foras enim morbus vertit.

38 Quibus occulti cancri fiunt, non curati melius: Curati enim citius intereunt.

39 Convulsio vel a repletione fit, vel a inanitione: Ita vero & singultus.

42 In ictericis hepar durum fieri, malum.

43 Qui lienosi dysenteria corripiuntur, post longam supervenientem dysenteriam, hydrops, aut lienteria accidit, & moriuntur.

45 Quæcunque ulcera annua sunt, longiore tempore durant, in iis os abscedere necesse, & cicatrices cavas fieri.

46 Qui gibbi ex asthmate aut tussi ante pubertatem fiunt, moriuntur.

47 Quibus venæ sectio, aut purgatio pro- *Aph. 53*
ſt, his vere ſecanda vena, aut purgatio im- *ſect. 7.*
randa.

48 Lienoſis dyſenteria ſuperveniens, bo-
m.

49 Qui podagrici morbi fiunt, ſedata inflam-
tione, intra dies 40. conquieſcunt.

50 Quibus diviſum eſt cerebrum, his febrem
bilioſum vomitum ſupervenire eſt neceſſe.

51 Qui valentes capitis repente doloribus
ripiuntur, & protinus muti fiunt, & ſtertunt,
ra dies ſeptem intereunt, niſi febris eos pre-
nderit.

53 Delitia quæ cum riſu fiunt, tutiora: quæ
ro ſtudio adhibito, periculoſiora.

55 Dolores podagrici vere, & autumno
è moventur.

57 Apoplectici fiunt maximè à quadrageſi-
o anno, ad ſexageſimum.

58 Si omentum exciderit, neceſſario compu-
eſcit.

59 Quibus longo coxendicum dolore con-
ſtatis, femoris ſummum coxa excidit, rur-
ſque recidit, iis mucores innaſcuntur.

60 Quibus diuturno dolore iſchiadico vexa-
femur excidit, iis crus contabeſcit, & clau-
cant, niſi urantur.

Sectio Septima.

0 AB ileo vomitus, vel ſingultus, vel con-
vulſio, vel delirium, malum.

11 A pleuritide, peripneumonia, ma-
um.

12 A peripneumonia, phrenitis, malum.

14 Propter plagam in capite acceptam, ſtupor, aut deſipientia, malum.

15 Ex ſanguinis ſputo, puris ſputum, malum.

16 A puris ſputo, tabes, & fluxus: quum vero ſputum ſiſtitur, moriuntur.

17 Inflammationi hepatis ſi ſupervenerit ſingultus, malum.

22 A diuturno partium ad ventrem attinentium dolore, ſuppuratio.

23 A ſincera dejectione, dyſenteria, malum.

27 Si prægnanti teneſmus ſupervenerit, abortum facit.

29 Si Leucophlegmatia detento, fortis diarrhæa ſupervenerit, morbum ſolvit.

30. Quibus per diarrhæam ſpumoſa, ſunt alvi excrementa, iis a capite effluunt talia.

31 Quibus per febres in urinis ſedimenta craſſiorem farinam referunt, longam invaletudinem fore ſignificant.

32 Quibus in urinis bilioſa ſedimenta, ſed ſupra tenuia apparuerint, acutum morbum ſignificant.

33 Quibus divulſæ ſunt urinæ, iis vehemens fit in corpore perturbatio.

34 Quibus in urinis bullæ innatant, nephritim, & longam fore invaletudinem ſignificant.

35 Quibus in urina adipalis ſuperficies eſt & conferta, iis nephriticum, & acutum morbum adeſſe ſignificat.

37 Qui ſanguinem evomunt, ſi ſine febre ſalutare; ſi cum febre, malum. Curatio perficitur refrigerantibus, & aſtringentibus.

39 Si quis ſanguinem & grumos meiat, ſtra

anguria laboret, dolore ad hypogaſtrium, & ſtinem, & perinæum pertinente, ad veſicam ca laborant.

40 Si ſubito lingua impotens reddatur, vel liqua corporis pars attonita ſtupeat, planè id elancholicum eſt.

44 Si empyis cum uruntur, aut ſecantur, urum & album pus efluat, evadunt: Si vero ubcruentum, fæculentumque & fætidum, pe-eunt.

45 Quibus purulentum jecur aduritur, ſi pu-um pus effluat & album, ſalvi fiunt: In tunica nim ipſis pus continetur. Si vero qualis amur-a profluat, intereunt.

46 Dolores oculorum poſt meraci vini po-um, & aquæ calentis copioſæ balneum, venæ ſectione curato.

48 Urinæ ſtillicidium, ac meiendi difficul-tatem, vini meraci potus, & venæ ſectio ſol-vit.

50 Quibus cerebrum ſyderatum eſt, intra res dies intereunt: Si vero hos ſuperaverint, ſani fiunt.

52 Quibus hepar admodum dolet, iis fe-bris ſuperveniens ſolvit dolorem.

56 Anxietudinem, oſcitationem, horrorem, vinum pari aquæ portione temperatum, ſolvit.

58 Quibus occaſione aliqua cerebrum fue-rit vehementer concuſſum, mutos protinus fi-eri neceſſe eſt.

59 Corporibus, humida carne præditis, im-peranda fames eſt: Nam fames ſiccat corpora.

Sectio

Sectio Octava.

Quæ Spuria Habetur.

55 Ex morbo diuturno, alvi fluor, malum 6 Quæcunque non ſanant medicamenta, ea ferrum ſanat, quæ ferrum non ſanat, ea ignis ſanat, quæ ignis non ſanat, ea incurabilia, judicare oportet.

SECTIO OCTAVA.

Continens. Τα ἐξωτικα.

Ex Epiſtola ad Cratevam.

SUcci omnes, & fluidi liquores in vitrei vaſis adferantur: Folia, flores & radices, in fictilibus novis probe obturatis, ut ne ventis difflata vim medicam perdant.

Cum ab omni arte aliena ſit procraſtinatio, tum verò maximè in Medicina, in qua dilatio, vitæ periculum adfert. Temporum autem opportunitates curationum ſunt animæ.

Multa nos mortales latent.

Neque enim ei qui in periculo conſtitutus eſt, ſatis ſunt quæ poſſumus, verum etiam quæ non poſſumus expetit.

Ex Epiſtola ad Damagetum.

TOtus homo ab ipſo ortu morbus eſt. Dum educatur inutilis, auxilium ſupplex implorat

lorat, Dum increſcit, improbus & demens ſt, inſtitutione puerili indigens; In ætatis vi-ore conſtitutus, audax; Ætate marceſcens, niſerabilis, ſuos labores per imprudentiam ex-olens.

Ægrotantes ſimul ac ſervati ſunt, cau-am Diis, vel Fortunæ attribuunt.

Ex Epiſtola ad Democritum.

IN arte Medica quæ recte fiunt, plerumque quidem hominum vulgus non admodum audat, ſæpe vero Diis attribuit. At ſi in ali-quo repugnans natura, eum qui curatur, in-teremerit, Numen prætermittens, Medicos in-cuſat: Et Ego ſane plus reprehenſionis, quam honoris ex arte mihi conſecutus videor. Neque enim quantumvis jam Senex, ad artis medicæ finem perveni, neque etiam ipſius inventor Æſculapius.

De Veratri purgatione.

Qui non facile per ſuperiora purgantur, iis corpora copioſiore cibo & quiete, ante potionem humectanda ſunt. *Aph.* 13 *ſect* 4.

Poſt veratri purgationem, corpora magis ad motionem, quam ad ſomnos adducenda. Quod vero motio corpora turbet, id indicat navigatio. *Aph* 14 *ſect.* 4.

Ex

Ex Democrati Epiſtola ad Hippocratem, de Natura humana.

VEſicæ vicina infantium mater, gravis lamitas, ſexcentarum ærumnarum m eri author, uterus deliteſcit.

Ex Epiſtola ad Demetrium Regem.

HUmanorum morborum radix caput eſt, eoque maximæ ægrotationes adveniu cum enim toti corpori incumbat, eorum nium quæ ingeruntur reliquias, & tenues mores, non ſecus ac cucurbitulam attra contingit.

De Purgatoriis Remediis.

ANte omnia bilioſis oportet propinare lagogum pharmacum, pituitoſis, p gmagogum, hydropicis, hydrogogum, lancholicis, melanogogum.

Fæda eſt calamitas, pharmaco purgat hominem interiiſſe.

Qui validis febribus impliciti jacent, non ante febris remiſſionem, pharmaca

opo

ortet; ſin minus, cunctandum ſaltem ne intra
timum quartum diem.

De Hominis Structura.

Anguinis locus, & ſpiritus in corde eſt: A
) dextris quidem ejus ſanguis, a ſiniſtris
ro ſpiritus conſiſtit.

Venæ a corde ſanguinem ſumunt, per quas
rpori diſtribuitur.

FINIS.

ADDITAMENTUM.

Paucula hæc omiſſa ad ſuum quæque locum ita revocentur.

Pag 3. ad finem libri de lege.

HÆc vero cum ſacra ſint, ſacris hominibus demonſtrantur, profanis vero nefas priuſquam ſcientiæ ſacris initiati fuerint.

Ad paginam 58.

Coac. 400. IN pulmonis inflammationibus, ſi lingua tota alba fiat, ac aſpera, ambæ pulmonis partes inflammatione vexantur, quibus vero dimidiata lingua, qua parte id apparet, inflammatio affligit. Et quibus ad unam clavi-culam dolor fit, his ſuperna pulmonis ala una ægrotat: Quibus vero ad ambas claviculas dolor extenditur, ambæ ſupernæ pulmonis alæ ægrotant. Quibus ad mediam coſtam, media. Quibus ad diſcriminationem (i. e. Ad ſeptum tranſverſum) inferna,

Ad Paginam 86.

Pro initio libri de Septimeſtri partu.

SEptimeſtres naſcuntur diebus centum & octoginta duobus, & inſuper addita quadam diei particula.

pag 106 ad lib de Alimento.

ALimentum in pilos, in ungues, & in extimam ſuperficiem ab internis partibus pervenit, rurſuſque ab externis partibus extimaque ſuperficie ad interna redit.

Ad paginam 111.
Ad finem lib. de locis in homine.

QUi ex pulmonis inflammatione, aut morbo laterali pus intro colligunt, minime moriuntur, sed convalescunt.

Index Sectionum & Capitum in singulis Sectionibus Contentorum.

Sectio Prima.

	pag.
Jusjurandum.	1
Lex.	2
De Arte.	3
De Prisca medicina.	4
De Medico.	6
De Decenti habitu.	7
Præceptiones.	8

Sectio Secunda.

Liber Prænotionum.	10
De Humoribus.	24
De Crisibus.	26
De Diebus criticis.	30
Prædictorum Liber Primus.	30
Secundus.	32
Coacæ prænotiones.	34

Sectio Tertia.

De Natura hominis.	77
De Genitura.	79
De Natura pueri.	80

De Carnibus.
De Septimestri partu.
De Octimestri partu. 86
De Superfœtatione. 87
De Dentitione 88
De Corde. 89
De Glandulis. 89
De Ossium natura. 90
De Aere locis & aquis. 90
De Flatibus. 96
De Morbo Sacro. 97

Sectio Quarta.

De Salubri victus ratione. 99
De Victus ratione lib. Primus. 100
Secundus. 101
Tertius. 104
De Insomniis. 105
De Alimento. 106
De Ratione victus in morbis acutis. 107
De Locis in homine. 110

Sectio Quinta.

De Morbis liber primus 111
Secundus. 113
Tertius. 115
Quartus. 118
De Affectionibus 119
De Internis affectionibus. 122
De Natura muliebri. 124
De Mulierum morbis. 125

De Iis quæ uterum non gerunt. 128

Sectio Sexta.

De Officina medici. 129
De Fracturis. 130
De Articulis. 131
De Capitis Vulneribus, 134

Sectio Septima.

De Morbis Epidemiis. 136
Liber Aphorismorum. 191

Sectio Octava.

Epistolæ. 214

Index Rerum præcipuarum quæ hoc Opere Continentur.

A

pag.
Abortus causa. 88. *Futuri signum.* 207
Acetum bilio*sis magis quam melancholicis confert.* 109

Adoleſcentiæ morbi. 200
Adoleſcentis in foro Mendacium hiſtoria. 161
Adoleſcentis in Melibæa hiſtoria. 178
Adoleſcentis in cujus os ſerpens irrepſerat hiſtoria, 182
Ægrotis in quibus gratificandum. 185
Æſtate, morbi infeſtantes. 199
Alimentum quid. 106 *Triplex.* 97
Allii vires. 103
Alvi dejectio quæ bona, quæ mala. 15 74
Amazones infantes maſculos luxant. 133
Anaxionis hiſtoria. 171
Anginæ prognoſis. 22 55 206. 210.
curatio. 109
Anginæ liberis mites, ſervis vehementiſſimæ. 187
Anginoſæ juxta Ariſtionem hiſtoria. 161
Anima corporis humani portio.
Anni diviſio.
Anni tempora conſideranda.
Anni temporum maximæ mutationes obſervandæ, 94
pro Anni varia conſtitutione varii morbi, 93. 94
Apii facultates. 103
Aphoniam tremor ſelvit, 36
Apollonii hiſtoria. 175
Apoplexiæ præſagia. 64. 65. 196. 211
Aquæ quænam calidæ. 91, *quænam optimæ, & pravæ* 92 151
Aquiloniæ tempeſtatis incommoda. 25 199
Aqua vorax. 186
Articulus preſenti febre, ſuam in ſedem reponendus non eſt. 13
Aſiatici Europæis minus bellicoſi. 6
Aſparagi vires. 10
Aſtronomia ad artem medicam confert, 9
Athletarum habitus boni periculoſi. 19
Avis fit ex ovi luteo, 8
Auris doloris præſagia. 2

Animum affectus. - 48
Animium sordes dulces quid significent. - 186
Australinæ tempestatis incommoda, 21 199
Autonomi historia ex capitis vulnere mortui, 180
Autumno morbi infestantes, - 199

B

Betæ facultates, - - 103
Bilis atræ dejectio quid significet, 28
Biliosi ægre cibi abstinentiam ferunt 103. 202
Brachii os fractum diebus quot firmetur : 130
Brassicæ vires. - - 103

C

Calculum frangentia nulla dantur, 64
Calculi in vesica signum, 119
Calidum immortale vocatum. 84
Caloris & frigoris inæqualitas, 14 27
Calvi in Larrissa historia, - 169
Calvities a cerebri consumptione, - 185
Canales pro cruribus fractis, - 130
Cancer occultus 210
Capitis dolores in febribus, 22
Capitis doloris cura, 209
Capitis doloris ex utero cura, 190
Capita debilia habentes numquam egregii potores, 91
Caput & lien morbis maxime obnoxia, 119
Capitis fluxiones, 89
Capitis partes quæ tuto secari possunt, & quando sectio instituenda. 135
Capitis os quomodo secandum, 136
Capitis vulneribus perituri signa, 135

Hieme quam æstate diutius vivunt, 135
Cardialgia quando funesta. 60
Carnis omnis generis qualitates, 202
Carus & Coma, 42
Cauponis peripneumonia laborantis historia, 189
Cephalalgiæ prognosis & cura, 41. 42
Cerebrum glandula est, 89
Cerebri concussio, 66. 181
Cerebri sphacelismus. 113. 213
Cherionis historia, 158
Cibus & potus paulatim addendus vel detrahendus 121
Ciceris vires, 10
Clazomenii historia, 14
Cleonactidis historia, 14
Conceptus signa, 85. 87. impedimentum, 207. Remedium, 12
Concocta, non cruda, educenda, 19
Consuetudini aliquid dandum, 19
Continentia, contenta & impetum facientia, 18
Contrariorum contraria sunt remedia, 78. 97 & 188; paulatim sunt adhibenda, 1
Convolvulus sanguineus, 12
Convulsio, quando & quibus funesta, 54. 20
ejus causæ 24. 210. cura, 20
Cor musculus est, 89 & sanguinis fons, 11
Corpus totum spirabile & omnia consentientia 106. 18
Coxendicis doloris curatio. 121. 21
Cranii fractura ejusque 5 genera 67. 13
Crisin quæ ostendant, 27. sexto die, & decimo quinto salutaris, 152. 1
Critonis historia, 1
Cubiti os fractum quot diebus coalescat, 1
Curandi gratis qui, & quando,
Cutis raritas & compactio quid efficiant, 1

D

IN Dealcis horto decumbentis historia, 156
Dealcis uxoris historia, 177
Deambulandum quando, 104
Decubitus quis optimus, quis malus. 11.
Dens dolens, nisi erosus & mobilis, non eximendus. 119
Dentitionis incommoda, 89
Dentium stridor, 92
Deliquium animi subinde recurrens mortiferum, 196
Digiti liventes & nigri. 15
Divinum si quid in morbis cognoscendum, 10
Dromeadæ uxoris historia. 147
Dysenteriæ præsagia, 63. 202
Dyseridis famulæ historia, 180
Dysuriæ & stranguriæ curatio. 154, 210

E

EBrietatis remedium, 110
Empyematis prognosis, 206
Epicharmi uxoris historia, 182
Epicratis uxoris historia, 142
Ab Epilepsia ut juvenes liberantur, 197, 205
Eil habet aliis morbis divinius, 97
Eminam ea non apprehendantur, 98
Epileptici plerumque fiunt melancholici & e contra, 188
Erasini historia, 144
Erysipelatis prognosis, 210
Euryanactis filiæ historia, 160
Exercitationis justa mensura, 185
Excreta non copia æstimanda, 194
Experimentum periculosum. 191

F

Fabarum vires. 101
Facies Hippocratica quid. 10. 45
Ex facie signa. 45. 184
Famem vini potio solvit, & ubi adest labor nocet 195
Famulæ in Omilo historia. 180
Fasciæ quomodo deligandæ. 131
Fauces exulceratæ. 22. 49
Febrium signa. 21. 23. 28. 34
Febres æstate magis grassantur. 151
Febris quartanæ cura. 120
ejus privilegium, 187. 208. terminus 187. 195
Febris tertianæ cura. 114 terminus 27. 203
Febres sine sudore quando contingant. 151
Femoris articulus quo modis luxetur. 133
Ferulæ quando admovenaæ. 130
Fistulæ quæ pessimæ. 68
Flatus eruptio quæ probanda. 16
Fluor albus. 124
Fœtus mortui signa. 87. 125.
Fœtus quando movere incipit. 82
Frictionis vires & commoda. 129. 132
Frigora quæ vitanda. 105
Fullonis historia. 190

G

GEnitura septem dierum. 85
Gravitas corporis 14

H

HÆmorrhagiæ commoda. 53
Hæmorrhagia narium. 14. 52. larga, solvit multa. 151

Heribus 4to die, non probanda 152. 183
Hæmorrhoidum cura; 110. curatio, ſuſpecta. 179
Hæmorrhoidum fluentium commoda. 26. 28
Hermocratis hiſtoria. 155
Herophontis hiſtoria. 140
Herophyti hiſtoria. 172
Hieme morbi infeſtantes, 200
Hiſtoria cujuſdam ſagitta juxta inguen percuſſi. 181
Hominis corpus ex pluribus conſtat. 78
Homo totus a natura morbus. 214
Hominis innominati hiſtoria. 148
Hordei facultates. 101
Hippiæ ſororis hiſtoria. 190
Humeri os quomodo reponendum. 132
Humores pro anni temporum differentiis augentur. 78
Humores ducendi quo maxime vergant. 193
Humidi quatuor ſpecies 79. 24. 118
Hydropis remedium. 188
Hydropis ſicci ſignum. 201
Hydrops pulmonis. 115. 122
Hypochondria in morbis qualia probantur. 13
Hypochondriorum tumor. 13. 49 50
Hyſterici affectus cura. 124

I

Cterus febribus ſuccedens. 27, 204
Iejunium qui facilius ferunt. 193
Exigne & aqua omnia conſtant. 100
Idei cauſa, ſigna & cura. 105 115
Infantis ſitus in utero. 83
Infantium morbi. 200
Inflammationi quæ conveniant, quæ non. 121
Inſania quandoque utilis. 28
Inſomnia quid ſignificent. 105
Inſulæ continenti vicinæ marinis rigidiores. 101

Isagoræ filii historia.
Judicantia in melius ne statim appareant. 1
Quæ judicantur & judicata sunt non movenda. 19
Ischuria rigorem præcedit, 183
Juvenes multo egent alimento. 193
Juvenum morbi, 209

L

Labores cibos præcedant 186
Lacti extincto quæ medeantur 127
Lactis qualitates, 101 *quibus conveniat* 208
Lariſſææ virginis historia. 174
Leguminum eſus incommoda. 154
Lentes quas qualitates habeant. 102
Lienes magni. 120, 123
Lienteriæ præſagia. 65
Lingua humorum ſerum quale ſit indicat. 186
Lini ſeminis vires, 102
Lochiorum ſuppreſſio. 124
Lumbricus latus quando & quomodo generetur. 119

M

Machinis quando & quibus utendum. 130 131
Macrocephali quomodo prognati. 95
Manuum geſticulatio. 11
Manus luxatæ ſigna & cura, 132
Medicam artem dari probatur. 4. *exquibus conſtet,* 136
Medicina artium nobiliſſima, 2. *Ad eam cognoſcendam ſex adjumentis opus eſt,*
Ejus definitio 2, 97, 100. *Deo aſcripta,*
Medicina optima eſt interdum medicinam non facere. 132 *procraſtinatio ab ea abſit.* 21

Medicus calculo laborantes ſecare non debet, 1. *conſultationes amet*, 9. *Deum invocet*, 105. *Inſtrumenta omnis generis habeat præparata*, 8
Si probus, alteri nunquam invidebit, 9 *Ejus indulgentia ægrotanti ſæpe nocet*, 9. *quæ eum deceant*, 6, 7. *Silere jubetur*, 2. *De quibus ægrotum interroget*, 121. *Multarum rerum experientiam habere oportet*. 132. *Mali quibus ſimiles*. 5. *Medicus neſciens quieſcere periculoſus*, 184. *quæ illi conſideranda ut recte in curatione morborum procedat*, 111, 184
Melancholiæ præſagia, 65.
Melidæ hiſtoria, 149
Membrorum diſcretio quot diebus fiat, 81
Menſium menſura juſta, & tempus, 126
Ad menſes immodice fluentes. 129. 153
Menſtruorum retentorum incommoda & cura, 69, 124, 125
Menthæ facultates, 103
Mentis humanæ ſedes, 89
Metonis hiſtoria, 145
Molæ cauſa, 127
Morborum acûtorum terminus, 27, 195, *acuti qui*. 107, 120, *acutorum incertæ prædictiones*, 195
Morbus cujus cauſa nota, facile curatur, 97
Morborum communium cauſa eſt Aer. 79
Morbi, qui lethales, dubii, aut minime lethales, 112, 120
Morbos quæ prohibent, 185
Morbis extremis extrema conveniunt remedia, 192
In morbis longis terram mutare bonum eſt, 186
Morbi ſecundum anni tempora augentur & deſinunt, 78
Morbi connutriti quomodo deſinant, 186
Morbus alteri ſuccedens ut plurimum pernicioſus 121
Morbi omnes ex bile & pituita oriuntur 119
Mororum facultates, 104

Mulieris

Mulieris apud Pantamidem historia, 162
Mulieris in Cyrico decumbentis historia, 176
Mulieris in foro Mendacium historia, 163
Mulieris gravidæ historia 148
Mulieris gravidæ signum, 207
Mulieris gravidæ cum dysenteria ad partum superfunt, 33
Mulieri gravidæ caute secanda vena, 206
Muliebria educit suffitus aromatum, 206
Mulieris in Thaso historia, 166. 174
Mulieris iuxta Risamenum historia, 162
Mulieris quæ venenatum medicamentum biberat historia, 182
Mutationes cavendæ & considerandæ, 25. 108. 185

N

Namysiæ historia, 189
Nasturtii vires, 103
Natura morborum medicatrix, 186
Navis gubernatoris historia, 182
Nerei filiæ historia, 181
Nervorum morbi graviores, 110
Nervorum subsultus, 38
Nicodemi historia. 173
Nimium omne naturæ inimicum, 197

O

Occipite laborante, in fronte venæ sectio juvat 184, 20
Oculorum affectus, 11, 4
Oculorum dolorum cura, 210
Oecetæ uxoris historia, 163
Ossa fracta habentes tenuiter cibandi, 130
Ossa luxata cum vulnere, minime sunt reponenda 134
Ossibus frigidum inimicum, 206
Oscitationis curatio, 152

P

Panis vires, 101
Parii historia, 165
Paronychiæ remedium, 154
Parotides quid portendant, 44
In Paroxysmo parce cibandum, 192
Partus sine dolore periculosus, 69
Partus ut fit 83. *quibus mensibus vitalis.* 83. 85. 86 *octimestris.* 86 *ad eum facilitandum*, 127. 207
Pectori frigida inimica, 206
Pepasmus quid, 55
Periclis historia, 170
Perepneumoniæ abscessus succedentes, 20 *quomodo fiat ejusque signa*, 116 211. *ut a pleuritide differat*, 111. *ejus & pleuritidis curatio*, 109
Pernicioſa sine signis levantia, mortifera 31
Phaethusæ historia, 189
Philes filii historia. 183
Philini uxoris historia, 141
Philisci historia, 138
Philistis historia, 158
Phrenitici historia, 169
Phrenitici curatio, 120
Phthisis qnando lethalis, 60. *quibus præcipue fit.* 61, 205, *signa diagnostica*, 112, 122
Piscium saxatilium natura, 102
Physonis historia, 154 167
Pituitis quid. 120. *quænam salutaris, quæ non.* 57. 117. *ejus curatio.* 107. *in sanguinea non mittendus sanguis* 26. 57. 185. *Sicca funesta.* 56. *quando in empyema transeat* 205. *ejus tum curatio*, 117. *alvi fluxu corripi malum* 209
Podagra quænam salutaris, quæ non. 33
Quartanum est malum, & ægerrime solvitur, 121
Polypi curatio 120

Ptisanæ laudes, 107
Prægnantes quando purgandi, 201
Puer in utero alimentum ore sugit, 31
Puris optimi notæ, 14
Purgatio sanis periculosa, 202
quid eam præcedere debeat, 194. 20
Purgandum quando & quomodo 20
Pyrorum facultates 104

R

Rapi facultates, 103
Raucedines in senibus non coquuntur, 196
Recidiva quando metuenda, 28. quomodo fiat, 152. 195

Renum vitia quæ non sanantur, 188. 209
Respirationis præsagia, 48
Rigor ante partum metuendus, 69
ejus præsagia, 203
Ructus acidus in lienteria bonus. 201
Rutæ vires. 103

S

Sanguinis missio quid significet, 20
Sanguinis missio purgationem præcedat 58. quam
nocet 66. quando mittendus in morbis acutis, 10
Sanguinem e venis fluentem sistentia, 18
Sanguinis stillæ damnosæ,
Sanitatis regula & tutela. 1
Satyri pollutione nocturna laborantis historia, 1
Scytharum modus vivendi, & cur evirati.
Secundas relictas expellentia. 124 2
Semen ab omnibus corporis partibus procedit,
Senum morbi. 2

Signa in morbis quæ bona, quæ mala. 18. 19. 58
Sileni historia, 139
Silentii & sermonis habenda ratio. 188
Simonis exanthemata. 184
Similitudines optimis medicis imponunt. 188
Sinapi vires 103
Sincipitis vulnera magis periculosa. 135
Singultus in febre funestus. 37 *ejus cura.* 209
Sitis perfectæ purgationis finis. 202
Sitis remedia. 185
Solani facultates. 103
Somni præsagia. 194
Spiratio bona & mala. 12
Spiritus necessitas. 97
Sputorum signa. 17: 18: 187: 212:
Sterilitatis causæ, 126. *non semper culpandi albi menses.* 179
Sternutationes quando juvent, quando non. 18. 58
Sudores boni & mali 12. 27. 70. 203
Suillæ carnes præstantissimæ. 110
Suppurationum observatio, 14. 18. 21
Surditatis commoda 28. 202. *In febribus cura.* 203
Sutoris in Pityo historia, 181

T

Tabidis autumnus malus, 198
Tabes dorsalis, 114
Tabes occulta quando fit, 111
Tabes quæ sanabilis, quæ non, 32, 206
Testes & pudenda contracta. 15
Tibiæ ossa fracta quot diebus firmentur, 131
Tritici natura & vires. 101

V

VEnarum & arteriarum origo. 106
Venæ sectio ubi instituenda. 90
Venarum circa caput supervomitus, 113
Veneris effectus. 187
Venti pro regionum & locorum situ differunt. 101
Ventres hieme & vere calidissimi. 193
Vere morbi infestantes. 199
Vesicæ inflammatio. 21
Victus humidus quibus conveniat. 193
Victus tenuis quando periculosus, quando conveniat, 192
Vigiliæ quid portendant. 15
Vini natura & vires. 102
Vini meraci in flatibus, repletione, aut torminibus vires. 122
Virginis Abderitanæ historia. 170
Viri cujusdam in Oeniadis historia, 179
Virium infirmitates ut dignoscendæ. 109
Vlcus capitis nulla re madefaciendum. 135
Vlceris lividi & aridi prognosis, 12
Jn fra Vmbilicum doloribus quid faciendum 120
Vocis præsagia. 48
Vomitio quæ laudabilis quæ non. 17, 70
in febribus quando expectanda. 41
Vomitus quando ciendus, ejusque commoda, 99. 104
Vrinæ quæ probandæ, quæ junestæ, quidque significent 16: 27: 71: 204: 212,
Vterus sexentarum ærumnarum author. 216
Vteri Cancer. 124
Vteri ad conceptum idonei & inidonei signa. 33 34 128
Vulnerum prognosis 67. 68. 209
Vulnerati tenuiter cibandi. 121

FINIS.

Errata perpauca nec magni momenti ita corrigat benignus lector.

Pag. 20. *lin.* 16. *lege decumbunt. pag.* 28. *l.* 16, *lege dolores Pag.* 161. *l.* 11. *lege* διαχωρημάτων ἐπ ιχθέντων ὁ. θανατον. *Pag.* 162. *l.* 4. *lege Tisamenum. pag.* 170. *l.* 23. *lege accidit.* Ibid. *l.* 24. *loge intelligebat. pag.* 173. *l.* 14. *lege occasum. pag.* 175. l. 9 *lege jam. pag.* 176. *l.* 16. *lege procedebant. pag.* 213. *l.* 13. *lege continetur.*

gr:

℥ . 3 . 7 ℔

C . M . p .